

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

Ondřej Mýtina

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Vztahovost rodičů během prvního roku života dítěte

Ondřej Mýtina

Bakalářská práce

Studijní program: Psychologie

Vedoucí práce: Mgr. Jana Hrunková

Praha 2018

Prague College of Psychosocial Studies

Parent's relatedness during the first year of the child's life

Ondřej Mýtina

The Bachelor Thesis

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jana Hrunková

Praha 2018

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 7. 2018

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval magistře Janě Hrunkové za trpělivé a pečlivé vedení, za rady, náměty a poznámky k mé práci. Také za to, že mi byla průvodcem na cestě k mému prvnímu hlubšímu setkání s fenomenologií.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá existenciálem vztahovosti u rodičů během prvního roku života dítěte. V teoretické části je věnována pozornost daseinsanalytickému přístupu k člověku, především existenciálu vztahovosti a fenoménům, které s nimi souvisí. V empirické části je představen vlastní výzkum. Ten spočívá ve fenomenologicko-hermeneutické analýze rozhovorů s pěti páry rodičů po roce života jejich dítěte. Výsledná analýza ukazuje, že jako podstatné pro respondenty byly následující fenomény: vztahovost k anonymnímu světu a veřejnosti, která je vyšší; větší svoboda a autenticita, zejména vůči rodině a přátelům; vztah k času, se kterým respondenti nakládali autentičtěji a vztahovost k dítěti, zejména z bytí s dítětem a jeho pokroky.

KLÍČOVÁ SLOVA: vztahovost, daseinsanalýza, fenomenologicko-hermeneutická metoda, rodičovství, existenciály

ABSTRACT

This thesis deals with the existential relatedness of parents during the first year of child's life. The theoretical part is focused on daseinsanalytical approach to human being, in particular on existential relatedness and related phenomena. The research is presented in the empirical part. It is based on phenomenological-hermeneutical analysis of interviews with the five couples after their children reached the first year. The resulting analysis shows that the following phenomena were significant for the respondents: relatedness to anonymous world and society, which is increasing; greater freedom and authenticity, especially towards family and friends; approach to the time, which appeared more authentic to respondents; and relatedness to child, in particular being with the child and observing its progress.

KEYWORDS: relatedness, daseinsanalysis, phenomenological-hermeneutical method parenthood, existential,

OBSAH

Úvod	8
1. Teoretická část	9
1.1. Úvod teoretické části	9
1.2. Daseinsanalytický přístup	9
1.3. Vrozumívání a setkání	12
1.4. Existenciály	14
1.5. Vztahovost a spolubytí	16
1.6. Vztahovost a obstarávání	18
1.7. Bytí autentické, neautentické a ono se	19
1.8. Časovost	21
1.9. Rodina jako společné místo obstarávání	22
1.10. Podobné výzkumy	23
2. Výzkumná část	24
2.1. Úvod výzkumné části	24
2.2. Metodologická východiska	24
2.3. Cíl práce	26
2.4. Vznik dat a výzkumný soubor	26
2.5. Analýza rozhovorů	28
2.5.1. Rozhovor první – Jana a Lukáš	28
2.5.2. Rozhovor druhý – Lenka a Tomáš	37
2.5.3. Rozhovor třetí – Klára a Petr	42
2.5.4. Rozhovor čtvrtý – Radka a Josef	48
2.5.5. Rozhovor pátý – Jan a Lucie	52
2.6. Souhrnná analýza rozhovorů	55
2.7. Diskuse	59
2.8. Závěr	63
3. Seznam použité literatury	64
4. Příloha	66
4.1. První rozhovor	66
4.2. Druhý rozhovor	83
4.3. Třetí rozhovor	96
4.4. Čtvrtý rozhovor	113
4.5. Pátý rozhovor	126

Úvod

K této práci mne na začátku přivedla velmi zajímavá otázka. Většina práce ve fenomenologii se věnuje dospělému člověku, případně člověku, který trpí ne-mocí a vodítky pro jeho léčbu. Jak se ale stane z početí dítěte tento lidský tvor s jeho naprosto jedinečným způsobem bytí, které je, jak je nám známo, dán pouze němu. Tato chvíle, kdy se z dvou lidí stává rodina, případně přichází dítě další, je nesmírně pozoruhodným momentem. Jak pro dítě, jeho první hodiny, dny a měsíce na tomto světě (nezapomínáme na prenatální období), tak pro jeho rodiče. Tato situace je zajímavá hned z několika důvodů. Je to moment, kdy v dobrém případě z lásky dvou lidí přichází na svět nový člověk. Vzniká nový vztah a vztah rodičů se, jak předpokládáme, mění, případně se mění situace již existující rodiny. A také vzniká vztah každého z rodičů k dítěti, případně vzniká vztah sourozenecký. Tyto vztahy a jejich vnik považujeme za část cesty života člověka, dítěte a jeho rodičů, eventuálně pečovatelů, které si zaslouží naši pozornost. Protože se jedná o nesmírně obsáhlé téma plné mnoha otázek, z nichž každá může snadno upoutat náš zájem, volíme v této práci tu, která se zpočátku jeví jako dostupná. Tedy rozhovor s rodiči o době, kdy dítě přichází na svět, vzniká rodina nebo přichází nový živý tvor do rodiny existující. To, že se lidem rodí děti, že se jako lidé rozmnožujeme, patří do lidské přirozenosti a každý zdravý člověk má potenciál mít dítě. A každé dítě, které má pupík, mělo svou matku. Jedná se tedy o období, které je lidem dáno odjakživa. Také to, že se touto možností mít děti všichni potýkáme, je nám dané. Děťmi jsme byli všichni. Stát se ale rodičem se již netýká každého z nás. Těm, kdo se rodiči stanou a o své dítě pečují, věnujeme pozornost v této práci. Příchod dítěte je významnou událostí v životě člověka, to snad potvrdí každý rodič. Náhle vznikají nové výzvy – možnosti a nároky na toho člověka, kterému do života vstoupí dítě. Navíc, jedná-li se o pár (případně manžele), kterým se dítě narodí a společně o něj pečují. Vznikají také nové výzvy a nároky na jejich vztah. A právě toto období budeme v této práci zkoumat. Protože by se jednalo o velmi obsáhlé téma s nespočtem otázek a témat k diskusi, zaměříme se na oblast, kterou považujeme pro tuto chvíli za esenciální, tedy na vztahovost rodičů během prvního roku života dítěte. Výpověď dítěte v této práci opomíjíme zejména z důvodu, že dítě nemluví. Zajímat nás bude vztahovost v jejím širším smyslu. Tedy to, jak rodiče zažívají vztah k dítěti, vztah mezi sebou, vztahy s lidmi, které považují za důležité a světa-vztah. A v neposlední řadě vztah k sobě samým.

1. Teoretická část

1.1. Úvod teoretické části

Teoretická část vznikala ve dvou fázích. Na začátku psaní práce vznikla úvodní část, vymezení antropologického přístupu k člověku a jeho porovnání s jinými přístupy. V druhé fázi byla teoretická část doplněna o témata související s výzkumnou částí. V teoretické části postupujeme od obecného k specifickému. V závěru teoretické části věnujeme pozornost podobným výzkumům.

1.2. Daseinsanalytický přístup

Daseinsanalytický přístup k člověku popisujeme jako: „Fenomenologicky hermeneutickou antropologii“ (Čálek, 2004, s. 38). Což dále Čálek vysvětluje: „Hermeneutika se definuje jako nauka o cílech, způsobech a uplatnění výkladu...fenomenologická, určuje, jak je tento výklad změřen“ (Čálek, 2004, s. 29). Toto fenomenologické zaměření lze vysvětlit tak, že nám jde o původní fenomény oproštěné o jejich proměnu v něco, co nevychází samo z nich. Zejména o rozličné operace, které tvoří pravidla Karteziánského přístupu k vědě a jejím předmětům. V našem případě, jak napovídá „antropologie“, se jedná o člověka. K metodě Descartes: „Každý problém, který bych zkoumal, je třeba rozdělit do tolika částí, jak jen je to možno a třeba k jejich lepšímu řešení. Ve svých myšlenkách postupovat v náležité pořadí...všude sestavovat výčty tak úplné a přehledy tak obecné, abych měl jistotu, že jsem nic neopomněl. A nikdy nepřijímat jako pravdivé nic, co bych nepoznal s evidencí jako pravdivé, tj. pečlivě se vyhýbat ukvapenosti a zaujatosti“ (Descartes, 2016, s. 19). Tyto Descartovy požadavky na „dobrou“ metodologii vědy ovlivnily významně také vznik Daseinsanalýzy, která se předně vymezuje právě vůči převládající pozitivisticky orientované, karteziánské vědě, jako vrcholnému odduševnění vědy o člověku a jejímu chápání světa skrze kauzalitu a subjekt objektový vztah, v jejíž analýze a popisu těchto kauzálních vztahů objektu a subjektu a řazení jednotek, právě Descartes nabádá. To, co ale nazýváme opravdovým, se ztrácí. Jedním ze základních pilířů Daseinsanalýzy leží na Husserlově požadavku „k věcem samým“. Tedy způsobu vnímání věcí – fenoménů tak, jak se samy ze sebe ukazují. Husserl toto vysvětluje: „Musíme provést univerzální změnu zaměření, přesun zájmu — ze zájmu o obsah předmětností ve světě na způsob jejich danosti, ze zájmu o „co“ na „jak“

(Husserl, 1968, s. 176). Jde nám tedy o to, čím věci jsou samy o sobě, ne o to, jak zapadají do metodou vytyčené cesty poznávání neboli de-finici (vy-končení věci). Dalším ze základních pilířů Daseinsanalýzy je Heideggerova fundamentální ontologie, která vystihuje to, jak člověk existuje ve světě a vysvětluje podstatu člověka, a to čím se člověk v podstatě liší od ne-lidí. Jinými slovy analýza toho, co je výlučně lidské, ale také původní ve fenomenologickém smyslu. Daseinsanalýza samotná vznikla jako psychotherapeutický směr právě jako alternativa Freudovi psychoanalýzy. Abychom rozuměli dalšímu textu správně, je nutné dodat, že Heideggerovým záměrem nebylo vytvořit psychologickou teorii ani antropologii, šlo mu o ontologickou strukturu pobytu. Jeho pozdější práce, zejména na teorii existenciálů byla již zpětně ovlivňována jedním ze zakladatelů daseinsanalýzy jako psychotherapeutického směru L. Binswangerem (Condrau, G., 1996).

Ústředním fenoménem je u Heideggera Da-sein. v Patočkově překladu „pobyt“. „Pobyt je jsoucno, o kterém nelze říci, že se mezi jiným jsoucnem jen vyskytuje. Toto jsoucno se onticky vyznačuje spíš tím, že mu v jeho bytí o toto bytí samo jde“ (Heidegger, 2008, s. 28). Tedy že lidský pobyt sám sobě vždy nějak rozumí. Jako příklad můžeme uvést to, jak člověk rozumí svým možnostem v čase, zda je například časem „uháněn, stíhán, předbíhán“ apod. Toto porozumění se odehrává v řeči. Důležité zde je to, že člověk není subjektem, jemuž je realita k dispozici jako objekt. Ale tak, že člověk – pobyt je vždy vztažen k světu a svět by byl bez lidí asi úplně jiný. S čímž by právě pozitivisticky smýšlející člověk bytostně nikdy nesouhlasil. Můžeme připomenout Heideggerovo: „Člověk je pastýřem bytí“. Hogenová k tomu dodává a vysvětluje příměr řeči: „Co to vlastně znamená? Nic jiného než to, že o bytí víme. Zvířata o této transcendentování nevědí, kdyby o tom věděla, musela by mluvit. Řeč je totiž založena na výzvách, které k nám bytí přináší. Proto je ve sledu těchto úvah vždy opakováno to známé, že řeč je domem bytí“ (Hogenová, 2008, s. 186).

Dasein nebo také „bytí tu“ jako základní fenomén má dále své, řečeno s Čálkem: „dimenze, které se nazývají existenciály. Jsou to základní rysy lidské existence“. Čímž myslíme jakousi strukturu dimenzí, která jsou výlučně lidská. Dále pokračuje: „Bytí tu tedy neoznačuje fyzický výskyt v určitém místě v určitém čase, ale znamená být v porozumění“ (Čálek, 2004, s. 38-39). K tomuto porozumění Heidegger: „K bytí pobytu patří sebevýklad. V prakticky obstarávajícím odkrývání světa spoluzahlédá pobyt i toto obstarávání. Pobyt si fakticky rozumí vždy již v určitých existenciálních

možnostech, i když rozvrhy pocházejí jen z běžné rozumnosti neurčitého ono se“ (Heidegger, 2008, s. 350). Budeme-li později analyzovat pobyt, půjde nám právě o toto rozumění si ve smyslu možností pobytu v jeho porozumění sobě samému a svým možnostem. Svobodný člověk pak může žít autentický život a adekvátně odpovídat na výzvy svého života svou volbou. Je však třeba mít na paměti, že se nejedná o možnost v objektivizujícím slova smyslu. Vulgarizací těchto „možností“ bychom pak mohli například vyčítat bezdomovci, že si nesežene práci, když je práce dost pro všechny. Tato „možnost“ je v *daseinsanalýze* chápána jinak. Podstatné je porozumění možnosti v tomto smyslu: „Ideálem je co možná nejrůznější postřehování a porozumění významům toho, co na nás klade nárok a zároveň co nejpriléhavější odpovídání na tento nárok tak, abychom mu dostáli a obstáli před ním ve své možnosti být sebou“ (Čálek, 2004. s 49). K problematice tohoto porozumění můžeme ještě dodat podstatnou komplikaci. Toto porozumění je snad nejtěžším úkolem člověka na jeho cestě. Tomu porozumět říká Hogenová katarze a porozumění je aproximace: „Tato aproximace je většinou v běžném životě překrývána obsahy naší každodennosti, protože se všichni bojíme tohoto strašného zdroje. Strach je ten překrývající faktor, ta síla, která nás přivádí do života ve lži. Bohužel o této lži většinou nevíme, a tak ve lži pobýváme s dokonalým uspokojením a rozum používáme k obstarávání argumentů pro tento styl života“ (Hogenová, A. 2010, s. 81).

1.3. Vrozumívání a setkání

V případě, že dojde k setkání dvou lidí, ať už v psychoterapeutické situaci nebo kdekoliv jinde, hovoříme o „vrozumívání“ jako o specificky lidském způsobu vztahování člověka k člověku, jde-li nám o to, aby se jeden o druhém dozvěděl co možná nejvíce. Fenomén vrozumívání uvádíme na tomto místě proto, že později pro nás porozumění člověka člověku bude velmi důležité.

Vrozumíváním myslíme dle Růžičky a Čálka vztahování se k druhému, kde: „...je podstatné to, že zachovává jednotu rozumu, citu a osobního vztahového nasazení v nějaké situaci, co je vyjádřeno jedním výrazem. Vrozumívání, vrozumění, zachovává zmíněnou jednotu tím, že rozum není odtažitá, tzv. objektivní a nezávislá duševní mohutnost a cit pouhý prožitek, pocitový přívažek nebo intervenující proměnná kognitivní činnosti nebo jen psychologický aspekt fyziologických stavů a procesů, ale ukazuje na lidské pobývání ve světě, jež je vždy vztahové a určitým způsobem vždy také citově založené“ (Růžička, J. in Růžička, J. a Čálek, O., 2016, s. 94). Chceme zde poukázat zejména na to, že pobyt a setkání dvou pobytů je jinak, než jako setkání dvou souborů psychických funkcí. Tedy, že pobyt je po-rozumění a pobyt druhého je nám jako pobytu dán také tak, že uvidět svět očima druhého není jen pouhou empatií nebo objektivním zhodnocením jeho možností dle předporozuměných schémat. Poslední téma, kterého se chceme v této části textu dotknout, je vztah tohoto *dasein* k fenoménům obecněji. Tedy to, jak je dán svět pobytu. Hovoříme zde o intencionalitě. Svět, lépe veškerenstvo (fenomény), je dáno pobytu intencionálně. Uvádíme jeden z hlavních rozdílů chápání pobytu u Husserla a Heideggera: „Husserlovo čisté já, vlastně původní vykonavatel reflexe, která – protože se prostřednictvím redukce zbavila všech mundánních interesů – je reflexí, jež nemá žádnou účast na reflektovaném, musí být, jak již víme, nazýváno nezúčastněným pozorovatelem, neboť je zbaveno všech zájmů a sympatií k tomu, co vnímá. Jestliže já dospělo k potřebě svůj zájem o svět vyřadit, pak svět tak, jak je před redukcí a já v tomto světě, musely nějak vzájemně zakusit cosi ne-samozřejmého, co se dotýká jejich povah“ (Landgrebe, L. in Blecha, I., 2007, s. 225). Poukazujeme na to, jaký probíhá posun v tom, jaký je poměr světa a *dasein*. A to, že se svět *dasein* ne „jen“ vydává, jak tomu je u Husserla, ale také je jeho součástí, protože nelze fenomény světa - veškerenstva od *dasein* oddělit a uvažovat, je jako myslící percepční aparát, který

svět nejprve vnímá a poté interpretuje. Jedná se o neoddělené věci. Opakujeme již
zmíněné: svět bez lidí by ne-byl!

1.4. Existenciály

Existenciály jsou slovy Čálka „... základní rysy lidské existence, její dimenze“ (Čálek, O., 2005, s 38). Tento pojem poprvé „objevuje“ Heidegger, jenž o existenciálech říká: „Všechny explikáty získané při analytice pobytu pramení ze zřetele na strukturu jeho existence. Poněvadž se určují z existencialisty, nazývám tyto bytostné rysy existenciály. Je třeba je ostře odlišovat od bytostných určení nepobytového jsoucna, které nazýváme kategorie“ (Heidegger, M., 2008, s. 63). Jak vidno, existenciály jsou formulovány ne-kategoricky, čímž zde myslíme, že nejsou žádnou teorií osobnosti, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale jsou to takové rysy pobytu, které se týkají každého člověka. A ono „objevení“ znamená, že i když se týkají všech, není snadné si jejich dotyk vždy uvědomit. K tomu Čálek: „I když přijmeme tvrzení, že existenciály jsou něčím samozřejmým, neznamená to, že musejí být bezprostředně dostupné našemu poznání. Vždyť sám Heidegger nejednou konstatuje, že právě to, co je nám nejbližší, čím žijeme, pro nás nebývá bezprostředně postřehnutelné, protože od toho nemáme patřičný odstup“ (Čálek, 2005, s. 42.). Existenciálů je celá řada a jejich formulování probíhalo postupně. Některé z nich se například častěji zmiňují v kontextu daseinsanalytické psychoterapie (např.: prostorovost, časovost, vyladěnost, tělovost, apod.), jiné méně. Existenciály nám tedy ukazují vodítka při analýze konkrétního lidského pobytu, stejně tak slouží jako orientační „mapa“ pro analytiku pobytu člověka chápaného v jeho nejširším slova smyslu. Více si můžeme ukázat na příkladu existenciálu prostorovosti: „Člověk existuje tím způsobem, že stále a vždy již od samého počátku je přítomen ve světě. Po této odpovědi následuje určení, že člověk se ve světě vyskytuje tak, že – pokud trvá jeho přítomnost ve světě – může být vždy nějak a někde zastížen na nějakém určitém místě světového prostoru“ (Boss, M. 1992, s. 29). Tímto příkladem chceme ukázat, že existenciály, zde například prostorovost, je nutné chápat „jinak“. V případě prostorovosti to není fyzikální popis nebo měřitelná či geograficky určitelná poloha člověka, která je v měřitelné relaci ke zbytku jsoucna. U zmíněné prostorovosti se oním zastíhováním myslí to, že člověk je vždy někde. A to někde je nějak vůči jinde. Jde o to, jak člověk rozumí tomu, kde je, kde není a kde by mohl být. Bez onoho porozumění, by člověk nejen nebyl nikde, ale nebyl by ani prostor, kde by mohl být. Proto se nám třeba může náš domov ukazovat jako nejbližší místo na světě, i když jsme na druhé straně planety. Toto prostorové umístění tedy nikdy není otázkou

„objektivní“, ale vždy naprosto a výlučně otázkou pobytu a tomu, jak sám sobě v tomto případě, místu a tomu kde je, rozumí. „...lidství je výkonem bytí v možnostech“ (Čálek, 2005, s. 45). Můžeme si také připomenout, že ne vždy o tomto víme v takovém smyslu, že o tom dokážeme a chceme hovořit. Někdy je třeba, například v psychoterapii, toto umístění nalézat tázáním a dát mu řeč.

Závěrem ještě chceme poukázat na rozdíl od fenoménů, které jsou také existenciální, ale trochu jinak: „Ostatní existenciální fenomény někdy přítomné jsou, jindy nikoliv; například nemoc, mateřství, čestnost atd.“ (Čálek, O., 2005, s. 59). Takové fenomény se pak pobytu týkají podobně, ale nejsou vždy při pobytu tak jako existenciály.

1.5. Vztahovost a spolubytí

Vztahovost je ústředním existenciálem pro naši práci. Nejprve musíme vyjasnit, co myslíme vztahem, abychom následně vysvětlili, co vztahovostí. Vztah, jak mu rozumí karteziánsky zaměřená metodologie, řečeno s Čálkem je: „Jako spojnice spjat s představou dráhy, či vedení, kudy se mezi jinak navzájem netečnými a uzavřenými subjekty transferuje a transferují vzájemné činnosti (interakce)“ (Čálek, O., 2005, s. 150). Pobyt, člověk je vždy ve vztahu k všem fenoménům, jež se ho nějak týkají, zejména pak k lidem, lidstvu. V takovém případě formulujeme poměr vztahování a spolubytí takto: „Spíše než jakýmsi výsuvným spojovacím modulem, přemostujícím liduprázdný prostor, je vztahování vhodné určovat jako otevřené pole setkávání. Mimo jiné, spíše než o mezilidském, je tudíž vhodné mluvit o spolulidském“ (Čálek, O., 2005, s. 156). Tedy pobyt je vždy ve světě spolu s druhými lidmi – spolu-lidsky. Nebo Boss: „To znamená, že se mu ukazují jako spolulidé, kteří se všichni spolu navzájem zdržují u těchž věcí, které pro ně pro všechny společně vyvstaly a byly osvětleny v otevřenosti světa“ (Boss, M., 1992. s. 63). Čálek a Boss zde hovoří o společném prostoru jako o společné půdě. „Touto společnou půdou jakéhokoliv lidského způsobu vztahování, je základní rys lidského pobývání na světě, zvaný spolubytí“ (Čálek, O., 2005, s. 157). Boss k spolubytí upozorňuje také na jeho pomyslný opak: „K porozumění vzájemného spolubytí v jejich společném světě se lze přiblížit z východiska jejich možnosti být osamělý“ (Boss, M., 1992. s. 62). Pokračuje: „Osamělý může být jen ten, jehož bytost vyznačuje původní spolubytí s druhými, kteří jsou s ním stejní. Osamělost již sama ze sebe vždy již také odkazuje ke vzájemnému spolubytí“. Tyto dva mody spolubytí a jeho deficit se zde vzájemně potvrzují a na sebe navzájem vždy poukazují. Dále můžeme začít rozvádět, jak toto spolubytí souvisí s porozuměním pobytu sama sobě a svým možnostem ve vztahování se k nim: „Každý jednotlivec vynachází se na svém vlastním, neopakovatelném místě, ocitá se vůči lidem a věcem v sobě vlastním poměru. Je vůči nim nějak nastaven, výběrově naladě“ (Čálek, O., 2005, s. 157). Poměr, který tedy máme k druhým, je vždy nějaký. Nejedná se prostě o to, zda vztah máme, nebo ne, jak je tomu v například v matematice. Zde nestačí říci, že vztah je. Podstatou je zde právě zmíněné nastavení a naladění na druhé. Zda se mne druhý například svým dotykem svazuje, nebo třeba zmocňuje. Jinými slovy k tomu Boss: „Da-sein uskutečňuje svůj vlastní světový pobyt, který má společný s druhými lidmi, a to svým vlastním vždy svérázným způsobem“ (Boss, M.,

1992. s. 63). Čímž chceme vysvětlit to, že i když by spolubytí mohlo svádět k takovému porozumění, že sdílíme něco úplně stejného, je třeba právě připomenout, že sice ano, ale každá existence i přes toto uvedené společné pole setkávání je jiná a jedinečná.

1.6. Vztahovost a obstarávání

Bytí pobytu je příznačné obstarávání (Heidegger, M., 2008). Toto obstarávání může mít charakter od naprosto praktického shánění věcí pro druhého, až po starost a péči, která se nedá nijak změřit ani objektivně vidět. Heidegger obstarávání staví jako vztahovost mezi dvěma pobyty. Tato vztahovost skrze obstarávání může různě nakládat se starostí pobytu jednoho i druhého. Nyní si ukážeme jak.

„Starání má dvě extrémní možnosti. Můžeme druhému starost takříkajíc odnímat a stavět se v obstarávání na jeho místo, zaskakovat za něho. Naproti tomu je možné starání, které za druhého nezaskakuje, nýbrž jej v jeho existenciálním moci být předbílá, nikoliv proto, aby mu starost odňalo, nýbrž proto, aby mu ji teprve vlastně jako takovou přenechalo“ (Heidegger, M., 2008, s. 152). V prvním případě hovoří Heidegger o tom, že jeden člověk se snadno může stát na druhém závislý a může tedy ztratit moc obstarávat si své potřeby sám – je odsunut. V případě druhém se jedná naopak o přenechání starosti druhému. Jako spolubytí, které má charakter vlastní péče v jejím původním slova smyslu je pak takový vztah, kde jde oběma o to samé, tam pak vzniká „uvolňování“ druhého k němu samému (Heidegger, M. 2008, s. 152). V běžném životě se většina vztahovosti k druhým neděje v těchto extrémech, ale v jejich různé míře a kombinaci.

1.7. Bytí autentické, neautentické a ono se

Vztahovost pobytu je ve své vztahovosti každodenně s „ono se“. Toto „ono“ nás neustále stíhá v mnoha směrech našeho pobytu. Jinými slovy je to to, jak jsou k nám druzí, kteří nemají jména vztahování. K tomu Heidegger (2008, s 156): „V obstarávání toho, do čeho jsme se spolu s druhými, pro ně, nebo proti nim pustili, je stále obsažena starost o rozdíl vůči druhým, ať už je to jen starost o to, jak tento rozdíl vyrovnat, ať už náš vlastní pobyt, který vůči druhým zaostává, chce druhé dohonit, či ať se pobyt, který druhé převyšuje, snaží udržet, je pod sebou“. Charakteristická je pro „tyto druhé“ průměrnost, která má ale vždy nějaký vztah k pobytu v tom smyslu, že se s ním porovnává, může ho vláčet, vyzývat, nutit apod. (Heidegger, M., 2008, s 157). Není však vždy vůbec snadné, aby pobyt o tomto věděl a rozuměl, že to co, ho například vyzývá nebo s čím se poměruje, je právě „ono“ (das Man). Hlavinka k tomu: „Man jakožto Niemand (nikdo) je nenápadné, nevlastní a nesamostatné – pohlcuje každého, ale sám osobně jím nikdo nemůže být. Jen je v moci ono se, aby pobytu odebralo odpovědnost, která přece u každého primárně kotví ve vztahování se k vlastnímu bytí“ (Hlavinka, P., 2008, s. 27).

„Heidegger dále hovoří o rozvrhu, neboť pobyt se chápe své vrženosti tak, že si rozumí právě v rozvržení sebe jako možnosti. Rozumění tedy shledáváme jako projektování každého pobytu a v zásadě má dva mody: autentické – ze sebe a neautentické – ze světa, „ono se“, projektování svých možností“ (Hlavinka, P. 2008, s. 28). To můžeme na příkladu vysvětlit tak, že je-li člověk neustále stíhán k poměrování se s průměrností, které nedokáže dostát, může cítit například pocit viny vůči sobě, protože za sebou ve svém rozvrhu minulosti vláčí nevyrovnané účty s těmito průměrnými ale „lepšími“ lidmi. Tak by takový člověk žil neautentický pobyt. Jako příklad autentického pobytu můžeme v tom samém příkladu navrhnout to, že by nebyl touto průměrností stíhán, protože by se ho tyto průměrní lidé nedotýkali jako lidé, se kterými je třeba se měřit ve smyslu nedostatečnosti. Takový člověk by pak v takovém ohledu byl, jak by řekl Patočka, „u svého pramenu“. Tedy autentický. Dle Patočky nás k autentickému životu vede svědomí: „V předběhu k tomu, co je nepředstizitelné, bezvztažné a nejvlastnější, v tom jsem naprosto já, v tom realizuji základní možnost, která mi do té doby byla spatřena, kterou mi zakrýval rozptýlený způsob života a před kterou ve skutečnosti prchal do veřejné anonymity. Hlas svědomí se ukazuje tímto

způsobem jako zkáza veřejného anonyma a odhalení, odemčení vlastního způsobu existence“ (Patočka, J., 2003, s. 159).

1.8. Časovost

Každý pobyt existuje v čase a tomuto času nějak rozumí. „Čas je vždy časem na něco“ (Boss, M., 1992. s. 42). Nebo: „Pokaždé, když někdo říká nebo myslí: teď, nyní, právě pracuji na kapitole o čase, nebo tenkrát, když jsem čas ještě mylně chápal jako pouhý literární tok bodových teď, nebo potom, až budu mít tuto knihu konečně dopsanou, přichází ke slovu druhý podstatný rys času“ (Boss, M., 1992. s. 42). Boss popisuje dva rysy času: datovatelnost a významovost. Jak čteme ve výše uvedené citaci, datovatelností rozumíme ono rozprostírání pobytu různými směry času: minulost, přítomnost a budoucnost. Významovostí rozumíme, že čas máme na něco, nebo nám na něco schází – na něco jej nemáme.

A jako třetí rys času uvádí Boss to, že tento čas není linií po sobě jdoucích bodů přítomnosti, ale je rozuměn pobytem, jako trvání. Například: byl jsem tam celou věčnost, trvalo mi to hodiny, zabere mi to hodně času (Boss, M., 1992). Chceme především poukázat, že časovostí a vztahem člověka k času nemyslíme chronologický čas, ale čas tak, jak je rozuměn v ontologickém smyslu.

1.9. Rodina jako společné místo obstarávání

Naše práce má sice v ohnisku pozornosti především vztahovost rodičů, jako dvou dospělých lidí, nicméně tato vztahovost se odehrává v kontextu rodiny. Dva lidé a dítě tvořící rodinu, jsou ve vzájemném vztahu a to, že jsou rodina, je právě to, co je spojuje. A nějak rozumí svým vztahovým možnostem, sami sobě a rodině. A ty vůči sobě samým a sobě navzájem nějak uskutečňují. Nějakým způsobem pečují jak o své možnosti, tak o možnosti druhého ve smyslu, jak jsme tuto péči vysvětlili dříve, tedy jako obstarávání bytí. Jak je známo, rodina vzniká tím, že je tvořena více generacemi. To, co dělá rodinu rodinou, je právě dítě, které vytváří možnosti bytí společného zájmu. Obstarávání potřeb dítěte a rodičovská láska je pak to, co rodiče spojuje. K této rodičovské lásce se vyjadřuje Čálek: „Láska je určena jako starost, péče o to, aby někdy druhý mohl co nejplněji vynakládat své životní možnosti, a tedy možnosti být a být sebou“ (Čálek, O., 2005, s. 204). Láska a péče o dítě v jeho raném věku je specifická. „Dítěti zatím v tomto věku nejde o to být sebou ve smyslu existence, jak si svým výkladem určuje Heidegger. Nicméně o jeho bytí jde druhým, především matce, aby její dítě nějak bylo samo sebou, tj. aby se vůči ní projevovalo jedinečným adresným způsobem a reagovalo vůči ní spontánně a osobitě“ (Čálek, O., 2005, s. 202).

Péče rodičů o dítě pak má charakter vztahovosti, která obstarává bytostné možnosti za dítě, ale také mu jeho možnosti odmyká a ukazuje. Čálek připomíná, že je třeba, aby tyto dva mody obstarávání byly ve správném poměru a ve správný čas. Jako příklad můžeme uvést to, jak matka sama v naladění na dítě pozná, kdy ho pevně obejmout, aby klidně usnulo a kdy jej nechat být samotné, aby zakoušelo svobodu vzdálenosti. (Čálek, O. 2005; Heidegger, M., 2008). Tato péče nemůže být chápána jako nějaký systém nebo rodina jako jednotka státu. „Není jistě bez souvislosti, že rodina jako to, co má svoji vlastní neodvozenou povahu, stejně jako básnění, také nezapadá do schématu ideálně konstruované obce a má v ní pouze parciální, odvozenou funkci“ (Michálek, 1996, s. 68-69).

1.10. Podobné výzkumy

Na závěr teoretické části uvádíme vybrané výzkumy na podobné téma, jako je to naše.

První uvádíme bakalářskou práci Zuzany Veselé, 2010, s názvem: Vztah rodičů po narození prvního dítěte. Veselá se ve svém výzkumu zkoumala změny po narození dítěte u šesti párů rodičů. Výsledky jejího výzkumu ukazují, že dochází ke změnám hlavně v těchto oblastech: komunikace, volný čas a sociální kontakty. V oblasti komunikace dochází Veselá k závěru, že mezi rodiči se dítě stává hlavním tématem, dále pak dochází u žen k omezení volného času a zálib a omezují se sociální kontakty mimo rodinu (Veselá, Z., 2010).

Vztahovost ve stejném pojetí jako jej pojmáme my, zkoumala Jana Hruňková (2012 a 2014) ve své bakalářské a diplomové práci, z perspektivy depresivně laděných lidí. Hruňková uvádí, že vztahy v původní rodině, které byly disharmonické, se mohou významně podílet na vzniku depresivního ladění člověka. Dále zmiňuje vztah depresivního ladění s autenticitou a časovostí, jenž je u těchto lidí deficitní (Hruňková, J., 2012). V návazné diplomové práci dále hlouběji rozvíjí porozumění vztahovosti lidí s depresivním laděním (Hruňková, J. 2014).

Velmi zajímavá je také diplomová práce Kateřiny Urbanové na téma Merleau-Ponty a počátky, obhájená v roce 2009. Urbanová propojuje filosofii tělesnosti Merleau-Pontyho a tradiční vývojové teorie vnímání s cílem vytvořit fenomenologické paradigma přístupu k vývoji malých dětí. Slovy Urbanové: „Navrhuje ne-privativní pojmání dítěte a jeho světa, který nelze chápat pouze jako nedokonalý svět dospělých. Ukazuje druhé lidi spíše jako ty, kteří mají za úkol dítě do světa uvést“ (Urbanová, 2009, s. 3).

Fenomenologie mateřství a období příchodu dítěte na svět není obvyklým tématem, nejbližší k našemu tématu se setkáváme s fenomenologií výchovy, případně vzdělávání. Z českých autorů například Naděžda Pelcová, ze zahraničních Eugen Fink a mnozí další.

2. Výzkumná část

2.1. Úvod výzkumné části

Výzkumná část této práce je rozdělena na dvě části. V první části popíšeme metodologická východiska výzkumu, způsob sběru dat a výzkumný soubor. V části druhé bude představena vlastní analýza dat, souhrnná analýza a diskuse se související teorií.

2.2. Metodologická východiska

Na tomto místě popíšeme způsob, jakým byla data analyzována. Při popisu tohoto procesu je naším přístupem *daseinsanalytická* metoda *fenomenologicko-hermeneutický* přístup.

Hermeneutický způsob výkladu popisuje Čálek jako: „...porozumění a výklad, tedy řeč samu“. Dále dodává: „Za důslednou hermeneutiku pak pokládáme pouze tu, která užívá bezprostředně srozumitelné řeči, tj. řeči prosté umělých termínů a konstruktů“ (Čálek, s. 69, 2004). Nebudeme tedy v naší analýze užívat žádné jiné předpřipravené poznatky, například teorie vztahu apod. Náš výklad textu bude vycházet pouze z respondentů a zachyceného porozumění v rozhovorech samých tak, jak je respondenti vyslovili a do jaké míry se nám podařilo vrozumět do jejich situace během rozhovorů a v následné analýze. Nebudeme při výkladu vycházet z jiných zdrojů než ze setkání s respondenty, nicméně se budeme orientovat pomocí *daseinsanalyticých* vodítek, tak jak je rozvádíme v teoretické části. Také se pokusíme vyhnout předporozumění tématu a obsahu rozhovoru, abychom dostáli nároků hermeneutiky - fenomenologické. K té Čálek píše: „Fenomén znamená to, co se zjevuje samo ze sebe. Funkcí logu je „nechat spatřit“, přivést k řeči, vyslovit. Fenomenologie se pak dá určit jako to „Co se ukazuje“ (Čálek, s. 69, 2004). Toto vysvětlení dle Čálka samo musí obsahovat řeč. A my pomocí fenomenologicko-hermeneutické metody tedy usilujeme o výklad toho, co se řečí v *dialogu* našich výzkumných rozhovorů ukazuje a o porozumění smyslu výkladem takovým, abychom řečeno s Husserlem (in Hogenová, s. 28, 2006): „Provedli transcendentální epoché“. Hogenová ji vysvětluje: „Zkrátka je nutné provést takovou epoché, v níž se opět stáváme malými dětmi, které se dívají na svět kolem sebe jakoby poprvé, ale při zachování vši výbavy paměťové schránky z dosavadního života, studia, kulturnosti apod.“ (Hogenová, s. 29, 2006). V naší analýze

nám tedy nejde o to identifikovat jevy, které jsou již předem známé a ty potvrdit, nebo vyvrátit. Nemáme hypotézu, ba dokonce ji necháváme stranou jako dostání zmíněného nároku. Ani nám nejde o vytvoření teorie, která by pak mohla být znovu potvrzována, či vyvracena nebo korespondována s jinou další. Naším cílem je porozumění tomu, co se odehrává v rozhovorech samých, co se v nich ukazuje jako podstatné. Výsledkem naší analýzy bude v-rozumění do pobytu, vztahovosti respondentů během prvního roku rodičovství, tak jak je zachycen v rozhovorech. Výklad by se samozřejmě mohl vydat mnohými směry. A také by jistě odpovědi respondentů byly různě jiné, kdybychom rozhovory vedli jindy, například o měsíc dříve či později. Toto zachycení v čase je tedy jedním z limitů práce. Také považujeme za nutné vyjádřit se tomu, že respondenti hovořili o své minulosti. Tuto minulost v našem výzkumu chápeme daseinsanalytickým způsobem. Tím myslíme to, že není nic jako historie respondentů. To, co naše rozhovory zachycují je porozumění respondentů minulosti, stejně jako když klient v daseinsanalytické psychoterapii hovoří o něčem, co označí za minulost (Cohn, H. W. 1996). Ohniskem zájmu a hlavním orientačním bodem bude vztahovost (také spolubytí), tak jak ji uvádíme v teoretické části této práce. Na tomto místě také musíme připustit, že tematické okruhy, které byly do rozhovoru uměle vneseny, mají významný vliv na odpovědi a směr, kterým se dialogy ubíraly. Během rozhovorů jsme se snažili nenabízet respondentům různé možnosti odpovědi kromě těch, které byly dány zmíněnou tematickou strukturou. Tato tematická struktura je popsána v dále v textu.

Dále připouštíme, že rozhovory byly ovlivněny prožíváním výzkumníka, jeho naladěním a také situací, která rozhovorem vznikla. Stejně tak vztahem respondentů k výzkumníkovi. V našich rozhovorech se jedná o intimní téma a lze vycházet jen z toho, co respondenti sdělili a z prožitku rozhovoru. Sdělené je v naší situaci prostě takové, jaké je. A nesděleného a nedotčeného se musíme vzdát. Je ale podstatné reflektovat skutečnost, že místy nesdělené informace zůstaly nevyřčeny a tím se mohly ukázat i tak skrz naše vrozumění. Naše práce ale neaspiruje na totální objektivitu nebo zobecnění. Nebylo by tedy přínosné zacházet v interpretaci příliš daleko od zachyceného, snadno bychom se ocitli na půdě, která by hraničila s domněnkami.

2.3. Cíl práce

Cílem této práce je zachytit a rozkrýt jedinečnou vztahovost pěti párů rodičů během prvního roka života jejich dítěte (poznáváme, že sice je cílem první rok života, ale vztahovost k dítěti vzniká již jako lidská možnost mít dítě a být rodičem, proto se nevzdáváme ani souvisejících výpovědí, které sice nejsou situovány přímo do období prvního roku života, ale také například před narozením dítěte, jsou-li zmíněny). Naším hlavním cílem je popsat jedinečnost jejich vztahovosti v této době, případně nalézt a popsat věci společné a podobné v souhrnné analýze. Vzhledem k tomu, že nám jde o hledání jedinečnosti a tvorbu zcela jedinečného pohledu na těchto pět párů, nepředpokládáme dopředu žádný konkrétní rámec výsledků. Pouze se tematicky vztahujeme k názvu práce a jediným předpokladem je obsah záchytných témat triologu s respondenty. A také vybrané společné charakteristiky, aby respondenti tvořili přijatelně podobný výzkumný soubor. Výsledkem bude pět analýz rozhovorů a souhrnná analýza.

2.4. Vznik dat a výzkumný soubor

V našem výzkumu budeme pracovat s pěti rozhovory s pěti páry rodičů. Ačkoliv charakter této výzkumné práce ze své podstaty nevyžaduje v tomto ohledu vysoké nároky na standardizaci souboru. Přesto uvádíme několik vodítek, které jsme při výběru sledovali, aby výzkumný soubor tvořil v ohledech, které považujeme za podstatné podobnou skupinu. Toto opatření uvádíme proto, abychom se vyhnuli fenoménům, které by nás příliš odvedly od našeho výzkumného záměru. Například sledování rodičovství dítěte s postižením nebo rodičovství u velmi starých párů, které bychom již považovali velmi specifické.

Páry rodičů byly vybrány jako zdravé páry se zdravými dětmi, přirozeně počatými a žijící během prvního roku života dítěte společně. Dalším vodítkem bylo to, že se jedná o první dítě a také věk rodičů není extrémně neobvyklý. Tuto podmínku volíme z důvodu zvláštností, které mohou ovlivňovat prožívání v rodičovství, jak uvádí například Presslerová (2012) u nezletilých matek nebo u matek starších, jak popisuje Biermannová a Raben (2006).

S pěti páry byly provedeny volné rozhovory se záchytnými body – polostrukturované rozhovory. U rozhovoru vždy byli oba rodiče společně a rozhovor

probíhal s oběma rodiči zároveň. Oba rodiče však byli dotazováni na stejné záchytné body. Společnými body všech rozhovorů byly:

1. Rodičovství před porodem, včetně vztahu k očekávanému dítěti
2. Prožívání porodu a vztah rodičů v té době
3. Období krátce po porodu
4. Vztah k dítěti
5. Vztah k blízkým osobám, zejména rodině
6. Vztah k přátelům, eventuálně kolegům v práci
7. Vztah ke společnosti, veřejnosti případně k bohu a podobným fenoménům.

Rozhovory s respondenty byly nahrány na diktafon, poté přepsány a analyzovány. Všichni respondenti s nahráváním rozhovorů a následným použitím sebraných dat ve výzkumu souhlasili před zahájením rozhovoru podepsáním informovaného souhlasu. Všechna vlastní jména respondentů a pojmenovaných osob vyskytujících se v rozhovorech byla z důvodu zachování anonymity změněna. Informované souhlasy nejsou z téhož důvodu obsaženy v práci samotné, ale jsou k dispozici.

Pořadí kladení otázek nebylo vždy úplně stejné, přirozenost dialogu byla pro naši věc přednější. Navíc se často stávalo, že se respondenti při zodpovídání některé z otázek přirozeně dotkli odpovědí tématu, které ještě nebylo dotazováno. Vždy se však dostalo na všechna výše zmíněná témata.

2.5. Analýza rozhovorů

Tato část obsahuje analýzu jednotlivých rozhovorů. Nejprve je všech pět rozhovorů jednotlivě analyzováno, následuje souhrnná analýza, výsledky výzkumu a poté diskuse.

Na začátku analýzy jednotlivých rozhovorů bude vždy pár vždy představen. V analýze budeme postupovat tak, že budeme jasně oddělovat výklad otce a matky. Budeme však zachovávat logickou kontinuitu témat, tak jak byla zachycena v rozhovoru a také budeme brát v ohledu to, že se jednalo o dialog. Na závěr každé analýzy shrneme hlavní myšlenky analýzy.

2.5.1. Rozhovor první – Jana a Lukáš

Jana a Lukáš jsou v době konání rozhovoru partnery dva a půl roku. Bydlí společně dva roky a nejsou manželé. Janě je dvacet osm let, vystudovala psychologii. Lukášovi je třicet tři let, vystudoval sociální práci a pracuje v neziskové organizaci, zabývající se prací s rodinami a dětmi. Téma rozhovoru oba zaujalo a byli velmi motivovaní se rozhovoru zúčastnit. Při rozhovoru bylo patrné, že otázky berou velmi vážně a mnohdy dlouho přemýšleli, než odpověděli. Během rozhovoru bylo patrné, že témata, o kterých se bavíme, pro ně nejsou zcela nová. Během rozhovoru se ukázalo, že se o takových věcech spolu běžně baví.

Období před porodem a vzájemná vztahovost

Jana o době před narozením dítěte mluvila tak, že její naladění mělo lehce úzkostný charakter. Toto úzkostné ladění ji situovalo z pohledu času více do budoucnosti k době, kdy dítě bude na světě. A proto se velmi v té době starala o obstarávání „materiálních“ věcí pro dítě a rodinu, které bude později dítě potřebovat. Také jí dělaly starosti peníze, zda situaci jako rodina zvládnou. Tyto nejistoty také rozptylovala tím, že sbírala informace o dítěti, hledala větší jistotu v tom, jak se něco má s dítětem dělat. Chodila tedy na různé kurzy a zejména četla knihy o mateřství. Jany úzkostné naladění vidíme v jejím sdělení: *„Četla jsem knihy o rodičovství, ale spíš to byla velká neznámá pro mě. Přesně jsem nevěděla, na co se připravit. Obrovsky úzkostňující, nějaká část“*. Ale také si zde všímáme sdělení *„velká neznámá“*, které odkazuje do budoucnosti, která je skrytá a v konotaci s úzkostní může později člověka například zaskočit, přepadnout, ohrozit apod.

Dále v Janině sdělení můžeme zahlédnout vystihování vztahovosti k dítěti, která u Jany v té době měla podobu „zodpovědnosti“, ve které se kotví starost o možnost péče o dítě. Slovy Jany: *„Já tam měla spoustu otázek, připravovala jsem si větší zodpovědnost.*

Jana se v té době také vztahovala k budoucnosti s dítětem tak, že bude omezená, že ztratí část své svobody. Tuto obávanou možnost ztráty sdělovala takto: *„...že se budu muset vzdát věci, některých...“*. Zatímco přítomnost pro ni byla přípravou, jinými slovy sběrem informací a zkušeností (konkrétní věci, které jsou pak po-ruce), které by jí později mohly osvobodit v péči o sebe, dítě a rodinu. Obavy ohledně budoucnosti, která má hrozbu ztráty možností, Jana ještě dodávala: *„Asi to, že nebudu mít čas na sebe, nebudu moci tolik cestovat, že vlastně budu mít prostě vždy vedle sebe to dítě“*. Na tomto sdělení se nám velmi zřetelně ukazuje charakter těchto možností, které mohou Janu připoutat k místu a omezit tak prostorovost jako možnost cestovat, a to právě spolubytím s dítětem. Čímž celkově můžeme rozumět vztahovosti Jany k dítěti v té době jako vztahovosti, která Janu ponuje k místu tím, že „vedle sebe“ bude mít vždy dítě. Všimáme si ale také toho, že Jana nehovoří v té době o spolu-bytí s dítětem jako o něčem novém, co naopak horizont možností otevírá a ukazuje bytí „s“ jako odemykající nové bytostné možnosti Jany.

K době před a po porodu jako významný uváděla Jana vztah ke své švagrové. Jejíž blízkost byla pro Janu podstatná, protože s ní mohla sdílet tyto obavy a úzkost. Celkově naději, která v rozhovoru stála jako možnost, aby to bylo jinak, lépe vystihuje Jana slovy jako odpověď na otázku, co jí v tom pomáhalo: *„Asi zkušenosti matek, které to mají jinak“*. Za těmi zkušenostmi stojí mimo jiné právě zkušenost její švagrové, ale přesto se spíše Jana dotýká těchto matek jako anonymních, ale neprůměrných.

Vztah s Lukášem vysvětlovala zejména jako sdílení starosti o obstarání možností obstarávat věci pro dítě. Podotýkáme, že Jana s Lukášem hospodařili s těsným rozpočtem. Bylo to něco, co sdíleli, naladění, ve kterém spolu-byli. Jany nejistota měla také své významné místo ve vztahovosti k Lukášovi.

Jana sdělovala toto: *„Já jsem si vzpomněla, že jsem hodně i Lukáše zkoušela. Potřebovala jsem si ověřit, že jsi ten pravý (mluví směrem k Lukášovi), když už mám to dítě. Už nebylo cesty zpět, ale potrebovala jsem se ujistit, že jsem si v tobě jistá“*. Fakt, že Jana čeká dítě, uzavřel jakoby cestu zpět k tomu, že dítě mít nebudou. A tato

uvrženost do bytí-s-dítěm Janu uvrhlo do takové situace, ve které se vztah s Lukášem proměnil ve vztah, ve kterém je potřeba získat větší důvěru. Možná jistotu, že Lukáš splňuje nějaká Jany očekávání, která jsou ale podmíněná fenoménem spolu-rodíčovství. Který zde má bez pochyby existenciální charakter (ale není existenciálem). Také je ve sdělení patrná osamocenost Jany v tomto „volání“. Jana říká, že „když už mám“ a nikoliv máme. Myslíme tím tedy to, že tato situace „tu“ byla pro Janu rozvržena tak, že ona potřebuje jistotu pro svou péči o dítě. Šlo tedy o její starost o sebe. Tuto nejistotu v Lukáše ale dále v rozhovoru dokládala také tím, že nebyli partnery s Lukášem dlouho, a i proto chtěla více důvěry v to, jaký vztah s ním je.

Společně toto období oba pojmenovávají „krize“ a Jana k tomu sdělovala: *„Ano, my se o věcech dost bavíme, takže jsme to měli pojmenované“*. Tento společný dialog, má charakter skutečné péče a vyvedl oba z této krize, která v době rozhovoru již nad nimi nepanuje.

Rádi bychom také doplnili, že Lukáš při Janině vyprávění o jejich vztahu reagoval souhlasně a empaticky, často po delším sdělení Jany sděloval stručně souhlas (neverbálně) nebo také reagoval jednoslovným či jednovětvým shrnutím. Tomu, že tato jejich krize byla nějak překonána, svědčí také naladění během vyprávění. Pro oba bylo hovořit o této době spíše jako něco k vyprávění než k dalšímu řešení. Zdálo se, že Jana důvěru, kterou testovala, našla. A že Lukáš tuto výzvu přijal. A nyní je krize ponechána v minulosti a oni jsou rodina.

Lukáš o tomto období sděloval, že pro něj bylo důležité mít stabilní příjem a zázemí, což můžeme srovnat s potřebou Jany. Tedy být hmotně připraven na péči o dítě a Janu, jinými slovy obstarávání ve smyslu vztahovosti k nim a jejich potřebám se dotýká právě jeho a vyzývá jej. K tomu dodává, že pro něj v té době bylo podstatné být s druhými, kteří již otcové jsou: *„Pro mě bylo důležité mít mužskou skupinu. Muži, kteří už jsou otcové. A baví se o tom, co to pro nás jako je“*. K tomu ale také sděluje: *„...přijímání té role, že se nestávám otcem dnem porodu, ale že jsem otcem už dříve“*. Toto sdílení a spolubytí s otci bylo pro Lukáše místem, kde mohl sdílet. Stávání se otcem dále Lukáš dokládá příkladem: *„Třeba rozhodování v práci. Že jsem si byl jistější, říct něco já chci a přes to nejede vlak. Protože v pozadí je rodina. A je potřeba něco“*. Můžeme tedy hovořit o posílení Lukášovi autenticity, ve smyslu dovolit se vztahovat k druhým tam, kde to zřejmě před tím nebylo pro Lukáše tak svobodné, více.

Lukáš sám toto popsal tak, že se mu to dodalo jistotu v tom, jeho slovy: „...*čím můžu být*“. Musíme však také zdůraznit, že Lukáš tomuto otevírání možností rozumí jako průběžnému fenoménu: „*Něco se povedlo nebo je na cestě*“, tedy způsob nebo spíše proces, který se neváže přímo k nějakému konkrétnímu času a události. Vztahovost Lukáše k sobě, možnosti, jak být sebou s druhými se začaly pro Lukáše v jistých oblastech rozšiřovat a osvobozovat. Jinými slovy byl svobodnější, ale ne ze dne na den a tento proces, jak sám Lukáš zmínil, neskončil a nebyl ohraničen z pohledu času nebo události.

Lukáš i Jana odpovídali na otázku, co je v té době nejvíce těšilo. U Jany to byla myšlenka rodiny. Z pohledu vztahovosti k sobě a vůči otci dítěte můžeme toto vnímat jako uskutečňování jisté existenciální možnosti být rodiči a rodinou. Kde se pomyslný obsah této možnosti týká péče o bytí dítěte, ale i péče o nové možnosti partnera, které příchodem dítěte nově vznikají. V opačném případě se ze strany Lukáše jedná například o péči o svobodu Jany, které ona rozuměla jako ohrožené.

Vztahovost k dítěti vystihoval Lukáš jako přesah svého bytí v několika směrech: „*To, že jako předávat se dál...výchovně a geneticky*“. O tomto přesahu dále Lukáš sděloval: „*Ten přesah já jsem vnímal, který do teď nebyl, ani nebyl možný, byt pracuji v pomáhající profesi, tohle je něco jiného...něco jako předávat tomu synovi, nebo tomu dítěti z nás. Je tam asi ta výchova a je tam i jak na něho působíme, jak se k němu vztahujeme. Láska a tak. A to je něco*“. Vztahovost k dítěti ty u Lukáše otevřela, něco, co by jinak nebylo možné a zůstalo skryté, nebo odkryté jako provinění nesplněné možnosti.

Oba dva však v rozhovorech sdělovali ohleduplnost k druhému, ale také k sobě samým. K dítěti se vztahovali v rozhovoru zejména tak, že za dítě přebírají materiální a pečovatelské obstarávání. Tedy vztahové předbírání, připomeňme zde, že kdyby se takto vztahoval dospělý k dospělému, jednalo by se o odebrání moci obstarávat a uvěznění bytí. U dětí však není jiná možnost, dítě si mnoho věcí neobstará samo, ale potřebuje k tomu druhé lidi, v ideálním případě rodiče.

Období porodu a první dny života dítěte

Okamžik porodu byl pro Janu i Lukáše dle jejich slov sblíživší. Hovořili o tom, že se cítili být pro druhého. Lukáš popisoval, že sebe zapřel a byl celý pro Janu. V takové situaci pobytu hovoříme o prolnutí pobytu a naladění pouze jako starost o možnosti druhého. Vlastní obstarávání je pak odloženo na jindy. Slovy Lukáše: „*Tam jsem úplně zapudil sebe, byl jsem na sto procent pro ní*“. Po porodu: „*Pak jsem si šel zabulet na balkón, aby ze sebe dostal ty emoce*“. Jana po porodu Lukáše vnímala, jak uvádí „*skrze slova*“, důležitá pro ni byla přítomnost Lukáše manifestovaná řečí. Ale také měla před porodem obavy, které se však dle jejich slov nenaplnily. Po porodu vnímala takto: „*Skrze ty slova. Nevím no, asi to nedokážu úplně popsat. Možná, že to dělal tak, jak jsem potřebovala*“. Popisuje Jana vnímání Lukášovi péče o její potřeby. Obavy Jany se týkaly zejména toho, že jí bude Lukáš říkat (tedy že ji bude v předbíhat v obstarávání a odnímat jí svobodu), co má dělat a že bude vztahovačný ve smyslu, že naopak jeho potřeby budou v konfliktu se situací, do které jsou oba okamžikem porodu vrženi.

Dále k tomu Jana dodává: „*Já jsem byla plná těch hormonů, tak jsem si říkala, jak se vůbec lidé mohou rozcházet, když mají děti, protože to je tak spojivší věc*“. Oba se v rozhovoru shodují, že tento prožitek porodu hodně posílil jejich vzájemné vrozumění a prohloubil jejich blízkost. Dále sdělili, že jim ale hodně v této době pomáhalo to, co sami nazývají reflexe. Čímž myslí to, že si povídají o svém vzájemném vztahu. A hodnotí se slovy Lukáše: „*My jsme hodně citliví...myslím si, že my to máme tak, že jsme psychologicky uvažující a citliví*“. Připomínáme, že Jana je psychologička a Lukáš sociální pracovník.

Vzájemná vztahovost po porodu

Vyprávění o době po porodu začíná Lukáš popisováním péče o Janu: „*Tápal jsem v té podpoře často. Balancoval jsem, abych měl prostor na sebe. Vnímám jsem, že potřebuju čas pro sebe, abych mohl být dobře pro manželku*“. Lukáš tedy hovořil o vyvažování péče o sebe a o Janu. Moci být a moci být pro druhého je zde osloveno novou výzvou. Lukáš zpočátku, během prvních dvou měsíců věnoval velmi mnoho obstarávání Janě na svůj úkor, bral si neplacené volno, a svými slovy si například: „*Nedovolil odejít, třeba mít nějaký sport, protože bych je tu nechal samotné*“. Lukáš se tedy vzdal v prvních měsících hodně svých možností a byl více pro Janu a dítě.

Během té doby ale začal prožívat deficit k sobě a začal pochybovat a nebýt sebou, ohrozila se jeho autenticita. „*Fakt jsem si říkal, že dělám něco špatně. Jsem blbý táta. Dělán málo. A ujišťování toho, já to vlastně dělám – dělám, co můžu. Kdybych v tom pokračoval, tak bych se stal někým, kdo nemá sebe a je tady. Nevím, jestli by žena vedle sebe někoho takového chtěla*“. Také se obával toho, že by tato ztráta sebe ohrožovala i jeho vztah k Janě, že by se stal někým, koho by ani Jana nechtěla.

Jana tuto dobu popsala: „*No prostě jsi to vystihl. Já jsem se cítila vůči synovi, já jsem se ztratila v synovi. Takže mě štvalo, že já prostě musím být doma. I teď se to objevuje, ale méně. Já začínám dělat věci svoje. Takže i já se realizuji. Ale ty začátky byly těžké. Že mi to hodně vadilo*“. Jana tedy také rozuměla své situaci tak, že ztrácí také sebe a své možnosti. Je pozoruhodné, že zde Jana i Lukáš rozumí této situaci stejně, jako ztrátě sebe. Nesdělují příliš mnoho o něčem novém, co by vstup dítěte do rodiny jako možnost ukázal. Oba sdělují obtíže, se kterými se museli potkat. Jako ulevující uvádí Jana to, že teď se o dítě občas postará chůva, někdy manžel. A také to, že pomohl „čas“. Ale také „*že se museli zharmonizovat*“. Tedy naladit se na nový rytmus obstarávání každodenních potřeb dítěte a potřeb svých. Co se Lukášova odevzdání části svobody k možnostem, Jana vysvětluje: „*Já jsem to ze začátku nechápala. Že ty to potřebuješ, abys nám mohl pomáhat více. Pak jsem viděla, že to fakt funguje*“. Mluví o Lukášových zájmech, sportu a chození s přáteli na pivo, které významně po-tlačil na „jindy“.

Vztahovost k sobě

Jana sdělovala, že před porodem neměla moc sebevědomí, ale po porodu se cítila sebevědomá. Sebevědomí rozuměla jako kompetenci. To dokládá: „*To mateřství z mého úhlu pohledu je hodně stát si za svým, rozhodnout se pro něco, obhájit to*“. Lukáš k tomu dodává příběh o konfliktu s pediatričkou o vegetariánství. Kde byl spor o to, zda vegetariánská strava dítěti škodí, nebo ne. Oba se shodují na tom, že si dokázali před pediatričkou obhájit svůj postoj, v čemž vidí ono „stát si za svým“. Jana také v rozhovoru hovořila o ženství a tělesnosti. Tedy o vztahu k svému tělu. „*V tom ženském mě to hodně posunulo. Změnilo se to, že já jako žena si připadám lépe než předtím. V tom ženském mě to hodně posunulo*“. Celkově vztah k sobě shrnuje Jana takto: „*Tělesné (změny) to i teď nesu. Mám strie, takové věci, které jsou fyzické. Po psychické stránce si myslím, že se to fakt zlepšilo. V sebe víc věřím*“.

Vztahovost k rodině

Jana hovořila o tom, jak byl pro ni zpočátku po narození dítěte složitý vztah s matkou. Sdělovala, že jí v prvních dnech po porodu matka „*chyběla*“. Tímto chyběním Jana myslí to, že dle jejích slov jí matka nedokázala poskytnout takovou péči, jakou potřebovala, protože porod byl složitý a slovy Jany: „...*ona ho hrozně chtěla vidět. Pořád volala, kdy se na něj může podívat* (syn byl po porodu na jednotce intenzivní péče). *A bylo to hodně necitlivé, protože já jsem od ní potřebovala podporu a ona v mých očích selhala v té její mateřské roli. Protože jsem od ní potřebovala podporu. Ono jí to nedošlo*“. Jana tedy rozuměla svému vztahu s matkou tak, že matka v ten moment minula to, co od ní Jana očekávala a potřebovala. Později ale Jana popisovala, že si o tomto zážitku s matkou povídala a „*vyříkaly si to spolu*“. Po této epizodě Jana popisuje změnu rozumění jejich vztahu. Tedy to, že vnímá matčinu péči, což dokládá tím, že s nimi matka tráví hodně času a pomáhá jim s péčí o dítě. Matku také omlouvá, sděluje, jak rozumí selhání: „*Ona v těch extrémech...nám to úplně nefunguje, ale teď, když je to na takové normální bázi, tak to jde*“. A také dodává, že se její matka změnila a „*hodně se toho naučila*“. Tuto změnu Jana vnímá skrz projevovanou starost matky o ní: „*No, možná se začala na mě víc ptát*“.

O otci se Jana zmiňuje okrajově. Dobu po porodu popisuje: „*S tátou to je asi dobrý. Možná nás to s ním nějak prohloubilo. No já nevím, co k tomu říct. V pohodě*“. Otec Jany nežije s její matkou, jsou rozvedení. Po dalším dotazování Jana uvádí dobu, kdy se dozvěděla, že je těhotná a bála se o tom otci říct. Když mu to řekla, otec měl velkou radost a Jana prožívala úlevu z jeho reakce: „*Kupodivu to vzal hodně dobře. Řekl, tak otevřeme tu slivovici. No já myslím, že je rád. Že jsem před tím byla taková divoká*“. Otce Jana popisuje jako velmi výkonového člověka, také je to akademik, o to víc se Jana vůbec bála mu sdělit, že čeká dítě. Z jejích slov se zdá, že mezi nimi je jistý distanc.

Lukáš o svých rodičích sděloval to, že se změnila svoboda a možnosti, jak Lukáš s rodiči komunikuje. O matce Lukáš: „*Nemusím se obhajovat, jaký já jsem. To dřív bylo těžký. Ona si to brala osobně. To se změnilo. Teď, když jí řeknu, že si něco představuji jinak, tak ona to úplně vezme*“. Také vůči otci si Lukáš nyní dovolí, dle svých slov, více: „*Teď jsme ve fázi, kdy si tohle vyjasňujeme (hovoří o kontaktu otce se svým synem), já mu říkám: Táto, tady v něčem musíš pomaleji. On potřebuje tohle,*

nebo mu začne říkat mamánek. Ta jsem ho edukoval, jak to ty děti mají“. Pro Lukáše tedy vstup dítěte do jeho života a vznik rodiny s Janou znamenal to, že může být více sebou s rodiči.

Vztahovost k širším známým lidem

Lukáš hovořil o změnách, které se po narození syna týkaly vztahovosti k času, které se promítaly do vztahů k některým lidem: *„Já jsem ten čas chtěl radši věnovat někomu jinému, třeba rodině“.* Před narozením se častěji setkával s kolegy z práce a více o tyto vztahy pečoval. Lukášovy slovy: *„V práci jsem byl dříve zastáncem nějakých neformálních setkání...tohle jsem opustil, a začal, to pro mě být ztráta času“.* Čas tedy pro Lukáše získal jinou důležitost. *„Člověk si začal vážit času. Najednou je toho málo“.* Dodává. Ale také k tomu sděluje, že je rád a vyzdvihuje v té souvislosti vztah k rodině. *„Já chci čas trávit kvalitně s rodinou. Budu zvažovat, mimo rodinu, jak ten čas a s kým trávit“.* Celkově tedy Lukáš rozumí času, který zbyde, jako cennějšímu. A volí více spolu-bytí s rodinou a lidmi, na kterých mu opravdu záleží. A více o času přemýšlí. Jinými slovy je více autentický, více v kontaktu s časem, který má. A dbá na to, co je podstatnější než něco jiného.

Jana rozuměla své situaci po narození dítěte tak, že je více osamocena a izolovaná od kamarádů, kteří po porodu přestali Janě například nabízet pozvánky na společně trávený čas. *„Takže jsem se hodně bála, že budu vykomunikována z té komunity. Což se ze začátku malinko dělo“.* Některé kontakty s některými lidmi Jana naopak omezila svou vlastní volbou. A podobně jako Lukáš začala s časem nakládat zodpovědněji, tak aby neztrácela čas neautenticky. Volný čas, který zbude, se stal cennějším. Ty popsala takto: *„...ty (kamarádky), které byly zahlcené sebou, tak mi to přijde jako ztráta času. Potřebuji jistotu. Jdu spíš za jistými lidmi kolem sebe“.*

O izolaci od lidí krátce po porodu Jana řekla: *„Ty matky s dětma jsou jakoby mimo tu společnost. Že to není tak společensky povědomé, že to jde i s dětma“.* Popisuje to, jak ona rozumí, že lidé – nekonkrétní, rozumí ženám s dětmi a jejich možnostem. Což se Janě nelíbí a vnímá svou situaci a své možnosti jinak. Porovnává se zde moc authenticity proti moci průměrnosti.

Oba dva se tedy shodovali na tom, že po narození syna více času věnují jemu a sami sobě - rodině. A zbývající čas je pro ně cennější v tom smyslu, že některým aktivitám přestali čas věnovat a pečlivěji vybírají, jak a s kým budou čas trávit.

Vztahovost k světu, hodnotám

Na závěr Lukáš hovořil o tom, že je víc otevřený jinakosti: „*Ted' to více respektuji, že třeba to má někdo jinak, než jak to máme my*“. A zároveň rozumí své situaci tak, že přijímá omezení, které mu dítě přineslo a vzdává se části své svobody. Ale na druhou stranu čas, který zbude po zvolené péči o dítě, tráví tak, aby to dávalo větší smysl jemu samému.

Jana se v rozhovoru hodně porovnávala s lidmi, kteří nemají jméno. A vyzdvihovala to, že sama chce mít některé věci jinak a ty si vůči světu obhájit.

2.5.2. Rozhovor druhý – Lenka a Tomáš

Tomáš a Lenka jsou v době konání rozhovoru manželé rok. Společně bydlí v bytě v Praze. Tomáš pracuje ve firmě zabývající se počítačovou grafikou, Lenka v lékařském zařízení věnující se genetice jako laborantka. Tomášovi i Lence bylo v době konání rozhovoru dvacet osm let. Při rozhovoru byla patrná vysoká motivace obou na otázky odpovídat, téma je zaujalo a také často nad odpověďmi přemýšleli.

Období před porodem

Tomáš a Lenka na začátku rozhovoru sdělují své obavy z porodu a popisují toto období.

Lenka sděluje, že nejvíce se před porodem obávala toho, aby dítě bylo zdravé. Tyto obavy dává do spojitosti se svou prací v genetické laboratoři, kde se zabývají různými vrozenými vadami a genetickou predispozicí apod. A také se obávala toho, že porod nevyjde.

Tomáš měl také obavy z porodu: „*aby vyšel*“. A dále popisoval přípravu – naladění na obrovskou zodpovědnost pro péči o dítě: „*že možná taková ta nervozita z toho, aby to člověk najednou zvládal. Tu obrovskou zodpovědnost, která pak přijde. Protože na to člověka nepřipraví nic, až pak ta situace*“. Což také můžeme chápat jako obavy z toho, aby Lukáš výzvy péče o dítě nezaskočily, aby na tyto výzvy dokázal odpovídat. Také ale sděloval očekávání: „*Bude to obrovská změna, kterou to přinese. Něco nového do toho života. Nový člen rodiny*“. Nové možnosti, které vztahovost k dítěti otevře, nové výzvy k obstarávání.

Oba dva se tedy připravovali na velkou změnu, ale nesdělovali žádné konkrétnější očekávání ani přípravy. Vztah k dítěti se ukazoval v rozhovoru jako zúžený na ony obavy. Zdálo se však, že se na očekávání shodnou a při rozhovoru sdělovali naladění před porodem, které sdíleli. Oba se v té době těšili na dítě a na to, jaká bude jejich rodina, totiž my: rodina, které tím vznikne. Dítě je zde jako něco naprosto společného „k péči o“, jenž je společná a ukazuje vzájemný vztah jako smysluplný.

Období porodu a první dny života dítěte

O porodu mluví Lenka i Tomáš jako o nejtěžším okamžiku prvního roku. Během porodu nastaly komplikace a v jednu chvíli nebylo jisté, zda vše dopadne pro dítě dobře. V této chvíli oba zmínili personál, od kterého očekávali, že jim poskytnou více podpory, kterou od nich nevnímali.

Tomáš k tomu: „*Ty by měli na toho člověka přenášet klid. Na toho pacienta. V tu chvíli to bylo dost divoké*“. Vysvětloval Tomáš velkou starost o dítě a Lenku během porodu. Po deficitu ze strany lékařů dále sděloval k okamžiku narození své pocity: „*A najednou to byla obrovská úleva*“. Tomáš sdělil, že když věděl, že jsou obě dvě po porodu v pořádku, tak se mu ulevilo a již o ně tak velký strach neměl. Přes tyto těžkosti rozumí období porodu jako okamžiku, který se ukazuje jako prohlubující jejich vzájemné vztah. Tomáš k porodu a vztahu: „*Určitě ho to (vztah) mohlo nějak zcelit*“.

Lenka si v rozhovoru také stěžovala na personál a péči o ni, důležitá byla nenaplněná očekávání: „*Pak to bylo takové, no nepříjemné. Ten porod. Já jsem rodila skoro dvanáct hodin. A po tomhle šíleném porodu, řekli, že pro mě nemají pokoj*“.

Po těžkém porodu Lenka měla potřebu neustálého kontaktu s dcerou a potřebovala mít jistotu, že dítě je a je zdravé – neustále ujišťování, zaplňování deficitu jistoty v spolu-bytí kontaktem: „*Po tom těžkém porodu jsem celé dva dny nespala. Jsem tak nějak pořád střežila tu malou, když jsem jí měla u sebe. A byl to pro mě hodně silný zážitek, že než jsem se dostala do klidu, mi docela trvalo*“.

Na otázky kolem porodu oba reagují více tak, že popisují obavy a strach, shodují se, že porodní komplikace oba velmi vystrašily. Nehovoří například o vzájemné podpoře při kontrakcích, přesto, že porod trval dvanáct hodin. Ale vždy se vyprávění více dotýká finální a zkomplikované části porodu. Vztah obou k porodu je tedy jako k události, o které mluví v rozhovoru bez výrazných emocí, ale popisují jí jako silný okamžik, ve kterém měli oba velké obavy o dítěte. V té situaci byli sami spolu, chyběla jim lepší péče personálu.

Vztahovost k dítěti

Lenka i Tomáš v rozhovoru popisovali, jak prožívali štěstí a radost z toho, když porod dopadl dobře. Dále ale také mluvili o tom, že největší radost jim dělá, když vnímají, že je jejich dceři dobře, což později po přibližně půl roce poznají, když se směje nebo klidně usne. To jim dělá opravdu radost. Slovy Tomáše: *„Asi ty první úsměvy, ta radost z toho dítěte, když člověk na něm viděl, že je spokojené. To je v podstatě ta úplně nejhezčí věc, co se dá zažít“*. Lenka: *„Když ho tam pak člověk vidí, jak tam spinká sladce, tak to úplně zapomenete na to, co vyváděla přes den. Ale to je prostě o tom, že když jí miluješ, není co řešit“*. Radost ve vztahu k dítěti má tedy dvě roviny, kterým Lenka a Tomáš rozumí. Jedna, když dceři rozumí tak, že je péče o ni – obstarávání bez-deficitní. A když na ně, nebo na něco reaguje radostí – úsměvem. Tedy když jsou spolu na společné půdě radosti. Dítě má radost a rodiče tomu rozumí.

Vztahovost k sobě

Na otázky týkající se jich samých odpovídají opakovaně, že se jejich vztah příchodem dítěte nezměnil, kromě zmíněného zážitku z porodu. Nezměnilo se dle jejich slov to, jak spolu jsou. Ale vnímají velkou změnu v denním rytmu a výzvěch každodennosti. Lenka se s příchodem dítěte a změnou, kterou vneslo dítě, vyrovnává tak, že se snaží vytvořit pevný rytmus, ve kterém má čas sama na sebe a na Toma. Lenka sděluje: *„Já se tak nějak snažím oddělovat, nechci, aby to dítě bylo jen na prvním místě, ale chci, aby měla nějaký režim a ten má nastavený od narození. V sedm hodin jde spát. A já prostě, ...máme s Tomášem čas na sebe. A večery máme společné a dítě prostě spí“*. Oba se shodují na tom, že dítě omezilo jejich možnosti v oblasti trávení společného volného času. Před tím rádi cestovali a měli společné „zážitky“. Příchodem dítěte jim, dle jejich slov, zbyla možnost mít společný koníček sledování filmů, na které se dívají, když dítě usne. Oba tedy rozumí své každodennosti a možnostem jako omezeným, ale toto omezení překonávají rytmem, jinými slovy pravidelností, která jim vytváří čas na uskutečňování některých možností, jak trávit společně čas – sledováním filmů. Tomáš k tomu dodává: *„Ty filmy jsou společný zájem. Je to pro nás nejdostupnější společný zájem“*. A dále se oba shodují, že to je pro ně způsob sdíleného odpočinku a vzájemnosti. U sledování filmů jsou spolu.

Vztahovost k rodině

Rodinu jak Lenka, tak Tomáš vnímali během prvního roku jako velikou podporu. Zejména během prvních dní po porodu. Lenka: „*To byla takové beznaděj, že jsme najednou nevěděli, co jak máme dělat. A jestli tomu miminku něco není. Takže jsme se často obraceli na rodiče s nějakými radami. Ale většinou nám bylo řešeno, že to tak mají všichni (rodiče dětí)*“. Rodiče Lenky byly tedy pro ni během prvních dní, kdy prožívala nejistotu, oporou, kterou vnímala skrz rady. Lukáš k tomu ale kriticky dodává: „*Moje máma se s tím miminkem chtěla vidět co nejdříve. V tu chvíli to ale pro nás byla taková hektická situace a sami jsme se s tím potřebovali tak nějak srovnat. Sžít se s tím miminkem a v tu chvíli jsme moc o nějaké návštěvy nestáli*“. Lukáš i Lenka tedy vnímali na jednu stranu potřebu podpory, ale také potřebu si pro sebe obhájit prostor. Tento konflikt se později urovnal, slovy Lenky: „*Jo, teď je to úplně v pohodě. Dám třeba malou babičce a jdu si třeba někam do kina*“. Lenka popisuje, že pomoc rodičů jí dává možnost si odpočinout od péče o dceru. Stejně jako ve společném denním rytmu si Tomáš a Lenka nastavili rytmus pro kontakt s rodiči. S těmi se domluvili na pravidelných návštěvách každý čtvrtek.

Vztahovost k širším známým lidem

O vztahu k přátelům sděloval v rozhovoru Tomáš: „*S přáteli se teď vidáme méně, teďka, po tom, co máme malou, protože to prostě nejde. Já se sice vidám s kamarády víc než Lenka*“. Na to Lenka reaguje: „*Já, když chci, tak jdu za mýma kolegyněmi do práce, třeba jednou za měsíc a jinak jdeme občas pařit*“. Tomáš navazuje: „*Sem tam, když je třeba nějaká oslava, tak dáme malou na hlídání k našim a takhle se dostaneme do společnosti...*“ Příchod dítěte tedy vnímají jako něco, co významně ovlivnilo jejich možnosti v kontaktu s přáteli a kolegy. Tomáš dále zmiňuje, že příchod dítěte ovlivnil jeho naladění na témata hovoru při kontaktu s přáteli a také to, s kým se víc baví: „*...měl jsem z toho pocit, že mě víc začlenilo do kolektivu těch lidí, který mají malé děti. Díky tomu jsem měl třeba víc možností se s nimi o tom bavit*“. Cítil se k nim více příslušný, jako otec mezi rodiči (otci). Lenka také sdělovala svůj vztah k známým lidem. Hovořila o tom, že rozumí kontaktu s nimi tak, že se více zajímají o dítě než o ní. Nesděluje, že by jí to vadilo, ale je to něco, co jí na kontaktu oslovuje. „*Všichni se dívají na malou ani nemají potřebu se bavit se mnou*“. Pokračuje: „*Nebo spíš, když někam přijdu, tak mluvím hlavně já a mluvím o malé, lidé*

to chtějí slyšet“. Zdá se, že tohle Lence vyhovuje, při rozhovoru toto sděluje s mírným úsměvem a smíchem, má radost, že okolí má zájem o dítě. Naopak Tomáš se setkává u svých přátel s tím, že se o dětech moc bavít nechtějí, což ho v rozhovoru trochu mrzí. Ale nakonec se odlehčeně také směje: *„Třeba když jdu s kamarády, tak ty o tom nechtějí slyšet, protože nikdo z nich děti moc nemá. Vnáším tam takovou otcovskou atmosféru*“.

Vztahovost ke světu a anonymním lidem

O vnímaných změnách ve vztahu ke světu a lidem, jako celku popisovali Tomáš a Lenka zvýšení zájmu o dění kolem nich. Na jednu stranu je více začalo zajímat, aby svět byl lepším místem pro jejich dceru. Tomáš řekl: *„Člověk by chtěl lepší svět pro dítě, až bude dospívat*“. Ale také zmiňují obavy o dítě ze strany cizích lidí a konkrétně zmiňují jako příklad teroristické útoky. Tomáš k tomu: *„Víc na člověka působí, když vidí, že támhle je nějaký teroristický útok a člověk má větší strach o tu rodinu, když je tam ten další nový člen – ten malý člověk*“. Podotýkáme, že rozhovor se konal v době, kdy media sdělovala častěji, že se dějí takové věci v Evropě. Lenka popisovala možný zdroj obav jako bližší jejich domovu: *„Já se teď taky bojím, ani ne tak světa, ale spíš je tady spousta různých lidí a člověk musí jakoby, ne o sebe, ale o tu malou se bojím, třeba. Aby někdo ten kočárek neukradl, nebo neshodil. Takže je to takové, spíš ani ne světu, ale některých lidí – zlých lidí*“. Oba opakovaně zmiňovali větší opatrnost a strach z lidí. Celkově v této části převládalo ladění obav z neznámých nepředvídatelných lidí, kteří by mohli jejich dítěti ublížit. A s tím související větší naladění na ostražitost a obranu rodiny. A zájem o svět a okolí, jinými slovy péči o svět.

2.5.3. Rozhovor třetí – Klára a Petr

Klára pracuje jako archeoložka a Petr je bývalý učitel, nyní také pracuje jako archeolog. Klára se jednou rozvedla, než se vdala za Petra. Celý život si na základě zpráv od lékařů myslela, že nemůže mít nikdy dítě. To, že otěhotněla a porodila zdravé dítě, byl jak pro ni, tak pro Petra „zázrak“. Oba žijí společně s Petrovou babičkou v rodinném domku ve východních Čechách. Babička žije v přízemním bytě. Ale sdílejí spolu některé místnosti domu a o zahradu se starají společně. Oba jsou velmi energičtí a přemýšliví. Při rozhovoru mluvili často sami a často dlouho, nenylo potřeba jejich přemýšlení o tématech rozhovoru příliš podporovat otázkami. Místy sami udávali téma rozhovoru a vytvářeli si témata sami. Dokonce se ptali sebe navzájem na otázky, které byly připraveny strukturou, ale ještě nepadly. Bylo z nich cítit, že je rozhovor zaujal jako intelektuální výzva.

Období před porodem a porod

Období, když Klára a Petr zjistili, že čekají dítě, popisovali svou situaci slovy Kláry takto: „*Těšila jsem se na to dítě samotné, jaká to bude osobnost, kdo k nám přijde. Kdo si nás vybral. Jak se bude projevovat*“. Klára tedy byla naladěná pozitivně v očekávání, jaké dítě bude ve vztahu k ní a k světu. Petr také popisoval těšení: „*Byla v tom velká vzrušující zvědavost*“. Společně se pak shodují, že dítě pro ně bylo impulzem a důvodem k tomu, aby se sestěhovali k sobě. Před tím Klára žila v Praze, kde pracovala. Když jí začala mateřská dovolená, pár měsíců před porodem, přestěhovala se k Petrovi a jeho babičce. Oba také sdělují, že kdyby dítě neměli, tak by spolu asi nebydli. Jako rozhodující uvádějí to, že by se jinak těžko stěhovali, protože Klára měla v Praze práci. Ohledně příprav na dítě a porod Klára sděluje: „*Takže nějaká psychická příprava na porod pro mě začala až před porodem samotným*“. Do té doby se dle svých slov naplno věnovala práci. I během začátku mateřské dovolené. Práce je něco, co jí velmi naplňuje a baví. Také ale zmiňovala jistou osamocenost v naladění na mateřství: „*Nikdo z mých kamarádek vědkyň, tak v tomhle věku ještě nikdo z nich ty děti nemají. Takže já jsem neměla od koho čerpat tyhle informace*“. Proto popisuje, že krátce před porodem studovala knihy o mateřství. Ale celkově se zdá, že obstarávat praktické informace začala až krátce před porodem a možná ji to i mohlo zaskočit a přepadnout: „*Takže jsem si říkala, že bych měla absolvovat nějaké předporodní kurzy, ale vzpomněla jsem si těsně před porodem, což*

se tedy nezdařilo, protože ty kurzy už byly plné, nebo končily“. Avšak nezdá se, že by to bylo něco velmi podstatného, co by třeba později zmínila jako dluh sama sobě nebo dítěti – tedy jako vinu.

Porod samotný byl pro oba velmi obtížná situace. Porod začal abrupcí placenty a hrozilo úmrtí dítěte, dokonce i matky. Kláru proto do nemocnice vezla sanitka a porod proběhl pod celkovou narkózou císařským řezem. Navíc si oba dva velmi stěžovali na přístup personálu nemocnice. O nebezpečném porodu Klára hovořila klidně a s vírou: *„Pochopila jsem nějakým způsobem z výrazu těch lékařů, že to nemusí dopadnout dobře, ale nebála jsem se. Já jsem měla nějakým způsobem jistotu, že to dopadne dobře, což se stalo, protože se mi narodilo živé zdravé dítě, které reagovalo dobře a viděla jsem ho bohužel až po probrání z narkózy“.* Také dodává, že ve vztahu k synovi jí chybí první okamžiky, o které přišla: *„Co mě mrzí, že jsem přišla o ten úplně první kontakt s miminkem, díky té celkové narkóze. Ale myslím, že můj vztah se synem to nenarušilo. A v okamžiku, kdy ten kontakt byl možný, tak hned jsme se na sebe navázali a vynahradili“.* O chvíli, kdy Petr dostal do náručí dítě: *„Strašně silné okamžiky bylo to, že to dítě velmi intenzivně hledá maminku. A tohle já jsem věděl. Ono se fakt snažilo třeba celou hodinu. Po tom porodu. Bylo vidět obrovské vypětí, že to je ten důležitý okamžik, který jako nemůže naplnit“.* Popisuje Petr svou bezmoc v té situaci a také se na sebe zlobí – vyčítá si, že možná nepoznal v čas, že před porodem není něco v pořádku. Následně zmiňují, že pro ně bylo těžké v nemocnici být, což navíc prodlužovalo to, že syn nepřibíral rychle na váze. Na závěr tématu doplňuje Petr: *„Tak ale přes to, že to vlastně tam...je tam jako směs toho, že je to obrovská radost, obrovské vypětí, ze všech stran a do toho takové ty frustrující zážitky z toho prostředí“.* Situace kolem porodu tedy není pro Kláru ani Petra zážitek, o kterém by v rozhovoru kromě jednoho sdělení, mluvili o štěstí, radosti, ale převážně a skoro výlučně o obavách a frustraci a špatné zkušenosti s nemocnicí.

Vztahovost k dítěti

O dítěti se první zmínila v rozhovoru Klára: *„Jaká to bude osobnost, kdo k nám přijde. Kdo si nás vybral. Jak se bude projevovat“.* Dále oba o dítěti hovoří zejména jako o impulsu, který je svedl blíž k sobě. Oba v rozhovoru uvádějí, že díky tomu, že Klára neočekávaně otěhotněla, tak se přestěhovala k Petrovi a jeho babičce. Zda by to bývalo dopadlo někdy jinak, se nezmiňují. Klára popisuje, jak se jí ve vztahu k dítěti

ulevilo po měsíci a půl péče a jak vztah prožívala: „*Euforii jsem měla na konci šestinedělí, že mi tak nějak odlehlo – ono to funguje, ono to jde a je to vlastně snadné. Když člověk plní potřeby toho dítěte*“. Pokračuje: „*Jako nezabiješ ho svou péčí, to člověka uklidní*“. Sděluje s nadsázkou v hlase svou úlevu a získání jistoty v péči o dítě dále. Petr dodává k té době: „*Jo, ale to bylo strašně náročné. Třeba v noci plakal...*“.

Na otázku k dítěti samému odpověděla Klára: „*Vztah k dítěti já jsem měla od začátku jasně daný a pevný. Že bych nějak pochybovala, jestli k němu tíhnu, zda ho miluji, nebo nemiluji, to jsem nikdy neřešila*“. Popisovala bezvýhradnou lásku k dítěti a dále ale pochybovala o sobě, zda se dokáže o dítě postarat: „*Protože tam třeba nějaké úzkosti nebo strachy se projevovaly, jestli já to zvládnou. Dávat mu dostatek péče*“. Na další dotazování sděluje Klára hezké zážitky s dítětem: „*Není to třeba první krok, nebo tak. Je to spíš dojem z toho klidného mateřství, jak to miminko je spokojené*“. Není zde tedy žádný konkrétní zážitek, ale chvíle, kdy jsou spolu a nic je netrápí, ale také se neděje nic výjimečného, prostě jsou spolu klidně. Petr za sebe sděluje podobné: „*Přesně, jakýkoliv projev toho dítěte. Jakmile je prostě vidět, že to dítě je v pohodě. Užívá si tu svou existenci, i když to je takové, že to jeho prožívání je hodně jiné, jak je malinké*“. A také popisuje, že vztahu rozumí tak, že více ocení, až dítě bude větší a bude mít, slovy Petra: „*ty podobné projevy, ve chvíli, kdy už je to víc člověk*“. Čímž zde Petr myslí starší a dospělejší. Vztahovost Petra k dítěti byla tedy obohacena o těšení se na budoucnost.

Vztahovost k sobě

O vztahu mezi sebou můžeme začít tím, že během pobytu v nemocnici měl Petr o Kláru obavy a zejména se staral o přístup personálu. Jeho slovy: „*Přísahal jsem si, že žádného doktora nevyhodím oknem. Hodně jsem byl slušný*“ a dále: „*A sháněl jsem jídlo. Protože v porodnici pro ty maminky není jídlo, které by odpovídalo...protože maminky jsou po porodu. Tak jsem vždy vyběhl ven*“. Dále hovořili o sdílení společného uvědomění si bytí jako rodina a sdílení společné starosti. Velmi to vystihuje věta Kláry: „*Já si pamatuji, že jsme přijeli domů, dali jsme to dítě – takhle jsme ho položili, sedli jsme si k topení, protože byla zima, hráli jsme si záda a řekli jsme, co teď budeme dělat*“ smějí se oba. A vypadají šťastně. Tento sdělený okamžik hezky vystihuje společné myství – rodinovitost Kláry, Petra a dítěte.

Klára o vztahu s Petrem: „*Já jsem ráda, že se to povedlo s tebou a ne s někým z jiných. Kdyby se to povedlo s některým z jiných partnerů, tak bych asi vyskočila z okna, když vidím, jak ty děti to partnerství prověří i povahu a charakter těch partnerů. Tak jsem naopak ráda, že se to stalo*“. Klára tím vysvětluje, že je ráda, že nečekaná možnost mít dítě přišla právě s Petrem, čímž ho oceňuje a vykresluje společně zvládnutou náročnost společné péče o dítě, ale také si tím potvrzuje, že Petr je pro ni ten pravý, s kým chce být a tvořit rodinu. O společné péči a sdílení dále ještě Petra říká: „*Někteří kolegové si stěžovali v okamžiku, kdy ta žena má dítě, tak mají pocit, jako že tam nejsou, že to dítě zcela naplní ženin svět a ty světy se rozdělí. To já ten pocit nemám. Já mám pocit, že to břímě neseme společně. A že nás to nezastaví – mezi nás nějakou zed*“. Na to Petr reagoval: „*Čas sami na sebe prostě nemáme. Ale může to fungovat, ten vztah, jediné díky tomu, že to, co děláme, děláme společně. Že ta rodina je opravdu společný projekt*“. Pro Kláru a Petra je tedy sdělení toho, že rodina je pro ně něco opravdu společného a že to stojí za ztrátu části svobody a ztrátu jiných možností, které by si přáli naplňovat. Tuto ztrátu možností Petr vyslovuje takto: „*Ty osobnosti jsou odsunuty stranou v okamžiku, kdy nastoupí ten třetí jedinec*“. Ještě můžeme dodat, že Klára Petra během rozhovoru jako otce několikrát ocenila a pochválila. K závěru tématu popisuje Petr naladění dítěte na ně jako rodiče: „*Ono stačí, aby ten rodič byl nervózní, a dítě už ví, že je něco v nepořádku, protože dítě ví, že má vedle sebe nervózního rodiče*“.

Vztahovost k rodině

Petr v rozhovoru k rodině hovořil o tom, že příchod dítěte ovlivnil dvě věci. První z nich je míra asertivity vůči rodičům. Petr: „*Změna byla v asertivitě. Ted' najednou mám důvod, proč ty věci nemůžu nechat. Když mě to před tím malinko obtěžovalo, ale ted' když na tom závisí pohoda rodiny, tak je to jiné věc*“. Dále pokračuje: „*Jo, nebo když byly nějaké věci, které bych jinak neřešil. Když člověk s tou rodinou není, tak to není třeba téma*“. Petr tedy dodává, že příchod dítěte také začal ukazovat nová témata, a to nejen v negativním smyslu. Také hovořil o tom, že příchod dítěte vytvořil nová témata k hovoru, například o výchově: „*Druhá věc, která přichází později možná, tak zase to dítě je takový dobrý posel, zase jako naopak, že otevírá dveře, že je schopné tu rodinu spojovat*“. Ale později v rozhovoru dodává, že se navíc musel vymezit vůči názorům své maminky na výchovu.

Pro Kláru byl příchod dítěte něčím, co její vztah s rodiči prohloubilo a dítě přišlo jako společné téma, které je více sblížilo. Naopak jí to oddálilo od její sestry, která je také matkou a má na výchovu jiné názory a postoje: „*Její výchova je diametrálně odlišná od té naší. Takže tam bych naopak řekla, že ty děti mezi námi rozevřely víc rozdílů*“. Kláry otec má k malým dětem složitý vztah. Zdálo se, že to Kláru během rozhovoru mrzelo: „*Neví, co s nimi. Tam to ani není, že by to bral nějak negativně, ale on neví, co s nimi. Neví, jak se má chovat*“. Spolu s mírnou lítostí, je v Klárině sdělení i náznak obhajoby.

Vztahovost k přátelům a kolegům

Klára v rozhovoru hovořila o tom, že se její možnosti zmenšily. Protože dříve pracovala v Praze, výrazně se omezily její možnosti vídat se s přáteli. Nicméně s těmi, na kterých jí opravdu záleží, je v kontaktu na dálku. Na druhou stranu se ale ukázalo, že si v novém bydlišti rychle našla přátele mezi matkami s dětmi. Na otázku po kolezích se rozhovor ihned ubral k tomu, že Klára a Petr pracují spolu. Petr také mluvil o nových příležitostech díky dítěti: „*Ale s těmi, co už děti měli, mám více společných témat*“. Dále Petr dodává změnu v rozumnění práci: „*Před tím byla práce taková nejnáročnější věc v životě a v tuhle chvíli se z toho stala méně náročná, třeba teď, když člověk nějak odpočívá, tak to je teď v práci*“. Porovnává náročnost práce a péče o rodinu. Petr také zmiňuje proměnu možností volného času. Říká, že jejich společné podnikání – práce, se stalo jejich společným koníčkem a zábavou. Klára toto potvrzuje. Omezení sděluje v „chození do hospody“. Ale nezdá se, že by to bylo něco, co je oba trápí. Omezení svých možností si Petr všímá u větších projektů: „*Ted' narážím na to, že bych za některýma věcmi potřeboval jít víc a teď je to na nějakou dobu odloženě. Ale to jsou takový věci niterný, který vlastně ani nevytahují, je to zbytečné. V tuhle chvíli by to nikam nevedlo, tak jsou takový uskladněný na jindy*“. Možnosti, které by Petr rád naplnil a pro teď se jich vzdal, tedy nechává pro budoucnost.

Vztahovost k světu jako celku

Ve vztahu k celku hovořila Klára i Petr o prohloubení odpovědnosti a starosti o svět. Konkrétně uváděli například vztah k ekologii a starost o to, jaký vztah ke světu předají dítěti, Slovy Kláry: „*A tohle přišlo kvůli dětem. Člověk si naplno uvědomí, že vidí v těch dětech, jak všechno opakují, jak žijete. A že ne vždy jako je to úplně správně. Takže to byl asi největší dopad*“. O předávání hodnot řekl Petr: „*Představy mohou být*

reálné, ale chybí mu ta materie, kam by to vtělil, a to s tou rodinou najednou přijde a má to najednou ten praktický ráz, že to nepromýšlí jen v hlavě, ale že najednou musí dělat jako opravdu fyzicky v reálném světě“. Petr v této složité formulaci popisuje, že dítě může opravdu být reálným člověkem, se kterým může Petr sdílet své ideje a předat je pro svět skrze dítě dál. Což je výzva a zodpovědnost.

2.5.4. Rozhovor čtvrtý – Radka a Josef

Radce je třicet pět let a pracuje jako učitelka na prvním stupni základní školy v menším městě. Josef pracuje jako skladník na směny. Spolu jsou partnery pár let. Josefovi je dvacet devět let. Bydlí spolu v malém bytě ve Středních Čechách. Tento rozhovor byl obtížný. Josef byl během rozhovoru sice dobře naladěný, ale jeho vyprávění mělo plytký až povrchní charakter. A občas bylo náročné se do situace Josefa a Radky vžít. Touha dozvědět se více a tím vyprávění prohloubit, ztroskotávala na obavě z toho, aby ani jeden z nich nebyl do odpovědí tlačěn. Naopak Radka sice odpovídala více a bylo vidět, že ji téma hovoru zaujalo víc než Josefa. Přesto byl na závěr rozhovor příjemný, ale za cenu vzdání se některých otázek a možná hloubky, která by ale možná ani nebyla autentická. Oba dva ale působili tak, že, odpovídají přirozeně, tak jak sami v té chvíli chtěli. Domníváme se tedy, že odpovědi byly takové, jaké měly být i přes jistou frustraci výzkumné zvědavosti. Necháváme být. Také můžeme dodat, že Josef i Radka působili tak, že vztahové věci prostě prožívají jednodušeji. A že jejich porozumění vztahovosti nebylo tak obsáhle sdělované, jako jiných respondentů.

Období před porodem a porod

Na otázku o příchodu dítěte na svět odpovídali oba dva jednoduše. Radka popisovala zejména technický průběh. A při hovoru nebyly patrné žádné velké emoce. Její sdělování bylo popisné. Byl cítit odstup - zúžená otevřenost. A při tom byl porod velmi složitý. Radka trpěla těhotenskou cukrovkou. Když porod začal, Radka si na lékařích „vymohla“ císařský řez. Slovy Radky: „*Paní doktorka doufala, že to bude dobré. Nakonec jsem si vyřvala, že ne. Že jako chci císařský řez. Takže nakonec ho provedli*“. Radka tedy „utekla“ od porodu a zdálo se, že nebyla v přirozeném vztahu k té události při rozhovoru. Dále své rozhodnutí, možná na základě mého údivu nad tím, jak bez-emočně o tom hovořila, obhajovala: „*Takže nakonec ho provedli. A nakonec sami uznali, že by to nešlo, on byl hrozně veliký*“. Josef u porodu byl, ale poté se viděl s dítětem a matkou, až když oba odvážel z porodnice. V porodnici byli týden. K porodu Josef: „*Není z čeho mít strach, to lékařství je v takovém pokroku, že všechno se ví předem. Je málo věcí, co by se mohlo pokazit*“. V jeho sdělení však kromě víry v lékaře může být také něco skrytého. Dle našich domněnek například únik nebo něco nesdělovaného. Toto ale soudíme na základě pocitů při rozhovoru, vyřčeno nic přímo

nebylo. Jen zkrátka oba hovořili o té události s podivně nečitelnými pocity. Dále Josef odpovídal na otázku po prvních dnech života dítěte a vysvětloval, proč do porodnice nejezdil na návštěvy: „*Já jsem pak v té nemocnici moc nebyl, protože co tam jako dělat?*“ A dále dodal: „*Stejně jsou ošklivé, ty děti, než jim naroste obočí, tak je to všechno ošklivé. Když se narodí, tak je ošklivé každé dítě. Ještě jsem neviděl hezké*“. V rozhovoru byla cítit nadsázka, ale také rozpaky. Je možné, že vztah s novorozencem mohl Josefa zastihnout, přepadnout, nebo mu jinak vztahovost k dítěti znesnadnit. Nedomníváme se, že by význam slov myslel Josef doslovně, ale spíše, že možná nevěděl, jak se vztahem k dítěti naložit. A tak sděloval různé zástupné důvody a vysvětlení, proč s ním nemohl být. Na otázku k porodu samotnému sděluje, že byl dlouhý, ale neříká nic o radosti, úlevě, či jiných zážitcích, když porod dopadl dobře. Ale ani o radosti, když například dítě uviděl poprvé. Jeho sdělované porozumění tomuto příběhu je omezené na důvěru v lékaře.

O prvních dnech po propuštění z porodnice hovoří Radka tak, že se zdá, že dítě v tu chvíli nebylo něco, co oba dva spojuje, jako by nebylo pro oba společné. Josef v den propuštění měl naplánováno jít s přáteli „zapít“ narození, a tak se dohodli, že místo, aby je přivezl, půjde tam. Z oslavy nakonec odešel na pozdější žádost Radky dříve. Protože sama situaci nezvládala. Slovy Radky: „*Tak říkám, v pohodě, jo, jděte (do hospody). A zrovna v ten teda jako malý řval a řval. Takže to jako bylo tohle, že jsem ho odvolala odtamtud, že jako přijel dříve domů. Tak aspoň chvíli tam s nimi byl. Takže ten úplně první den ve finále byl takový drastický. Ale pak přijela ta mamka a bylo už to dobré. A pak už to tak nějak šlo samo. Už to bylo v pohodě*“. Podporu tedy získala v té chvíli až od své matky. O které i dále hovořila jako o člověku, který jí byl v té době blízký a oporou v situacích, které pro ni byly těžké.

Vztahovost k sobě

O vztahu mezi sebou navzájem, o vztahu k sobě samým v rozhovoru ani jeden nemluvili, případně téma rychle opouštěli a odpovídali stručně. Nebo to možná ani není téma, které by je oslovovalo, případně naopak je to téma velmi podstatné, ale nechtěli se o něm v rozhovoru bavit, což ale nedali najevo slovy. Radka: „*A tak jasně, před tím jsme byli jenom jeden pro druhého a teď je tam ta třetí osůbka, takže jako asi jsme neměli nebo možná ani nemáme na sebe tolik času jako před tím*“ hovoří o tom, jak rozumí změně jejich vztahu. Péče jeden o druhého je tedy nějak omezena. Radka

říkala, že to je časem, kterého se jim nedostává tak jako dříve. Josef ale žádné změny nevnímá: „*Je to o tom, jaké si to člověk udělá, ne že by to bylo nějaké omezení to dítě*“. Takže pro něj vztah k dítěti z hlediska času nic nemění. Zde připomínáme, že dle jejich slov se Josef na péči přímo skoro nepodílí. Dále popisoval Josef, že se nezměnil ani kontakt s přáteli. Protože bydlí v malém městě, kde se takřka všichni znají, tak se vídají s ostatními stejně jako dřív. Slovy Radky: „*On je hodně takový dost komunikativní, takže jakoby není problém, jakoby prostě si ho vzít sebou (dítě). Tak nějak kamkoliv*“.

Josef také opakovaně říkal, že se o dítě skoro vůbec nyní nestará, ale těší se, až bude větší: „*To vůbec. Tam jako, že bych se mu nevěnoval, to ne. Ale prostě ta větší zábava teprve přijde. Zatím on z toho nemá rozum. A nemá cenu ho něco učit. Jsou jiné priority. Chodit pořádně. A různé takové blbosti*“. Péči o dítě tedy rozuměl Josef více jako něco, co teprve přijde a co se ho teď týká jinak. Přesto, že vnímá, že se syn něco učí a že je třeba o něj pečovat a zvýšila se například Josefova starost o svět, ve kterém bude syn žít. Konkrétní péči jako smysluplnou nyní nevidí nebo nesděluje. Což je v rozhovoru ve velkém kontrastu s tím, že on chtěl být na mateřské dovolené: „*To je tím, že já jsem chtěl na mateřskou. A ona (Radka) jako že ne. Tak já, nepočítej, že já ti budu pomáhat třeba tady přebalovat*“. Ve sdělení je cítit až sarkastický alibismus. Sice se oba trochu usmáli, ale bylo cítit, že toto téma má napjaté ladění. Radka reagovala: „*Takhle je to v pohodě. Tak jako uvítala bych tu pomoc, ale když není, tak není*“. Zdá se ale, že Radka je sice smířená se situací, vztahovostí Josefa k dítěti a k péči o ně, ale přesto bylo patrné, že ji to mrzí a v její odpovědi byla cítit i výzva k Josefovi. Ten ale více nereagoval. Celkově se v rozhovoru zdá, že Radka je v péči nyní osamocena a více podpory má spíše například od Josefovi rodiny.

Vztahovost k rodině a přátelům

O vztazích k rodině hovořil Josef tak, že už před narozením dítěte se svou rodinou netrávil čas moc rád. A po narození dítěte se to jen zvýšilo, slovy Josefa: „*Vidíme se častěji, ale snažím se vždycky co nejrychleji vzít roha. Já na to prostě nejsem, nemám to moc rád*“. Josef měl rád svého tátu, který ale již nežije. Vztah ke zbytku své rodiny vysvětluje: „*Oni mají na věci jiné názory a jejich životní názor je úplně odlišný, my se neshodneme na spoustě věcí*“. S Josefovou rodinou se po narození syna naopak sblížila více Radka, protože její rodiče žijí daleko: „*My už jsme měli dobré vztahy před tím. A jakoby ty vztahy jsou dobré. Ještě lepší možná, než před tím*“.

Dále zmiňuje, že právě dítě ukazuje společný prostor a naladění tam, kde se třeba dříve nedokázali tolik přiblížit: „*když není co říct, tak o miminku se vždy něco najde*“.

Vztahovost k celku

K tématu vztahu ke světu jako takovému a společnosti sdělovali Josef a Radka shodně, že narozením dítěte se zvýšil jejich zájem o okolní dění. Josef dokonce v rozhovoru spojoval narození dítěte se vstupem do politické strany: „*Začal jsem sledovat politiku hodně. Různě ty strany, jak jména, tak i sliby, jestli to plní, nebo to. Nakonec to dopadlo tak, že jsem se do SPD přidal. Protože to je jediné, co tu má v dnešní době smysl. Když se člověk koukne na Švýcary, tak tam to funguje osm let. Ta svoboda přímé demokracie*“. Radka také sdělovala zvýšený zájem o dění ve společnosti: „*Ale no, tak právě, člověk víc sleduje, to dění ve světě a tak. Víc se koukám na zprávy*“. Josef také popisoval změnu vztahu k času: „*Člověk začal přemýšlet trošku dopředu. Nepřemýšlí, co bude za pět let, ale co bude třeba za dvacet let*“. Dále se oba shodují na obavách spojených s uprchlickou krizí, mají obavy o naši zemi. A bojí se, že jejich dítě bude vyrůstat v zemi plném muslimů: „*Tam je to, že jsem vlastenec a chci, aby vyrůstal v české zemi ne v kolonii. To multikulturní, jak to nazývají, to je mě nepřipustné, aby v české škole učili moje děti nějaké takové nesmysly, prostě. Dědečci naši umírali, Turky vyháněli a my si je teď zveme dobrovolně a máme jim dávat naše zbytky a jídlo*“. Dále potvrzuje, že se o svou vizi budoucnosti začal více starat právě ve vztahu k narozenému dítěti. Názory sice nezměnili, ale více je začali porovnávat s tím, co se kolem nic děje.

2.5.5. Rozhovor pátý – Jan a Lucie

Janovi je třicet let a pracuje jako začínající učitel na základní škole. Lucii je dvacet osm a pracuje ve službách, konkrétně v hotelu. Jsou spolu již pět let. Bydlí v panelákovém bytě v Praze. Téma rozhovoru je nad míru zaujalo. Zejména Jan při odpovídání velmi přemýšlel a bylo vidět, že se snaží téma poctivě zpracovávat. Stejně tak Lucie, i když v trochu menší míře. Také v tomto rozhovoru se stalo, že oba reagovali i sami na sebe. I když ne vždy verbálně. Bylo vidět, že je velmi zajímavá, jak odpovídá ten druhý.

Období před porodem a porod

O období před porodem hovořil Jan o splnění náročného úkolu a satisfakci z toho, že se jim povedlo počít dítě. Také sděloval, a tom se shodl s Lucií, že početí dítěte pro ně bylo něčím, jako přelomové naplnění jejich vztahu. Oba rozuměli příchodu dítěte jako potvrzení správnosti toho, že jsou spolu jako pár. Slovy Jana: „*Já v tom vidím jakoby zprávu o tom, že ten pár si třeba vyhovuje geneticky, nebo tak. Takže jsem v tom viděl potvrzení, že máme být spolu*“. Lucie dodává: „*A spíš to bylo takové, že to všechno secvaklo. Jo, teď to funguje*“. O čekání hovořili zejména o tom, že sdíleli společné obavy, aby dítě bylo v pořádku a zdravé. Lucii nejvíce v té době těšila příprava na dítě, především nakupování výbavy: „*Převládá ten pocit, jakože teď si to užívám a moc neřeším, co bude potom, protože se toho trošičku děším*“. Obavy tedy udržovaly Lucii trochu zajatou v přítomnosti, která ale pro ni byla příjemná. Ve vztahu k Janovi se Lucie obávala, že bude v roli otce nefunkční a že bude na péči o dítě sama. Jan se v té době nejvíce bál selhání takového, že by dceři ublížil svou péčí sám, jeho slovy: „*V průběhu třeba, i že něco udělám. Někde se zraní, někde něco špatně sní nebo naopak něco důležitého nesní. Tyhle věci*“. Později doplňuje, že se tyto obavy vytrácejí, jak dcera roste: „*Je strašná úleva, když to dítě je trochu odolnější. Ten první rok. Měl jsem strach, že selžu*“. Shrnuje své porozumění obavám. Jan také hovořil o těšení se na to, jaká dcera bude člověk, až se narodí a jak poroste: „*Až se jí podívám do očí a začnu jí poznávat jako osobnost*“. Také popisuje jednu konkrétní představu, která se týkala vztahu k sobě jako otci: „*A měl jsem takovou představu, že jí budu nosit na zádech. Tohle byla moje představa. Že já budu ten velký a silný, co bude chodit po tom městě, budu jí mít na zádech a ona bude koukat po okolí. Tohle to byl pro mě takový silný motiv v tom těšení se*“. Lucie o době před porodem hovořila

zejména o tom, jak se vnímala změnu ve vztahování Jana k ní: „*Když jsem byla těhotná, tak to byl úplně jak vyměněný a byl takový ochranný. V podstatě jsem měla pocit úplného bezpečí*“. Po narození dítěte však Lucie vnímala změnu, pozornost Jana se přesunula na dceru. Zmiňuje přímo „*žárlost*“ ale u toho se směje a je cítit, že jí těší vztah Jana k dceři. Jan také zmínil změnu v tom, jak rozuměl vztahu před a po početí: „*Tak jsem jí posuzoval, vhodná partnerka, nevhodná partnerka. A najednou mi řekla, že je to moje miminko. A tak to přestalo. Najednou jsem udělal tečku za prvním odstavcem*“. To se po početí změnilo a Jan hovořil o obavách, jak o vztah s Lucií, tak o péči o dítě: „*Ted' to prostě nepodělat. Neublížit. A prospět maximálně*“.

Vztahovost k sobě

Ve vztahu k sobě navzájem se po narození dítěte oba dostávají do sporu o to, zda by Lucie měla na mateřské dovolené pracovat. Jan rozumí této situaci tak, že Lucie díky domu, že vždy brzy ráno pracuje, když dcera spí, tak pak nemá dost energie na to, aby se o dceru a o domácnost starala. Lucie naopak práce těší, protože přijde na jiné myšlenky a cítí se lépe. K tomu Lucie: „*Honza by rád přišel domů z práce, měl tady uklizeno, navařeno, měl tady spokojené dítě*“. Jan komentuje: „*A to je těžké zkousnout. Moje očekávání je ne! Sto procent času se bude koncentrovat jen okolo toho miminka. Nejde o tu pečínku a podpatky. Ale o tom, kde ta energie je. A Lucie říká ne, díky té práci já si odpočinu, odreaguji se. Já říkám, peníze nepotřebujeme, nemusela bys. A to zase ona bere jako útok na svůj prostor*“. Sděluje Jan své porozumění konfliktu.

Vztahovost k přátelům a kolegům

Jan sděloval zajímavou změnu po narození dítěte ve své práci u starších kolegyň – učitelek. Dříve rozuměl jejich vztahování se k němu tak, že ho berou jako, slovy Jana: „*Jako jeden ze studentů, co tam jako opravuje počítače (Jan vyučuje zejména informatiku)*“. Po narození dcery: „*A najednou zjistím, že kolegové, kteří byli velmi distancovaní, přestali. Pobírám mnohem větší úctu a respekt*“. Co se přátel týče, sděloval, že se změnil jeho vztah k času, který má, a tak i přátel si váží víc. A více promýšlí, jak s tímto časem na přátele naloží.

Lucie v rozhovoru mluvila o práci a přátelích tak, že tím, že pracovala v neustálém kontaktu s lidmi, tak kontakt s přáteli mimo pracovní dobu nevyhledávala

tolik, jako po narození dcery – práce jí „realizovala“ v kontaktu dost. Po narození dítěte se to změnilo: „*Takže teďka spíše vyhledávám ty přátele, hlavně ty, co mají taky děti, aby je to to tom, že sedíme v kavárně, kde jsou dětské koutky. To je takové zpestření toho mého života. Takže ty vztahy (s přáteli) se zintenzívněly*“.

Vztahovost k rodině a k celku

O vztahu k rodině po narození dítěte hovořil Jan o tom, že se výrazně zvýšila jeho „*přiosťření*“. Tuto razanci v rozhovoru dokládá historkou, kdy se při návštěvě jeho rodičů u nich doma rozhádal s otcem po tom, co mu poznámkoval pořádek v bytě. Slovy Jana: „*Takže jsem se ten moment rozhádal s celou rodinou. Protože mi nebyli dost dobrý. To, co mě na nich štválo celou dobu, tak se najednou netýkalo jen mě, ale i Lucky a toho miminka*“. Také této své „*přiosťřené razanci*“ rozumí ve vztahu ke světu jako celku: „*Podobně jako u té rodiny. Přiosťřila. Stal jsem se razantnějším. Mám pocit, že jsem takový i ke světu*“. To dále dokládá například změnou názoru na přijímání uprchlíků, které by nyní v zemi nechtěl: „*Vlastně bych je poslal pryč. Já bych asi teď byl schopný, s tím, že je to pro dceru, za nějaké postavení nebo bezpečí*“.

Lucie sdělovala, že její vztah k rodině se naopak zlepšil. Popisovala, že dítě ulehčovalo komunikaci se její rodinou. Protože přináší možnost společného tématu a naladění. Slovy Lucie: „*Možná je to ještě o něco lepší. Více se vidíme díky dceři*“.

2.6. Souhrnná analýza rozhovorů

V této kapitole se budeme zabývat společnými tématy, která se ukázala během analýzy jednotlivých rozhovorů. Co se vztahovosti týče, byly to vztahovost vůči anonymnímu světu a veřejnosti, ukazující se díky starosti o rodinu, svoboda respondentů a autenticita vůči svým původním rodinám jako ochrana dítěte a nové rodiny, vztahovost k dítěti rozuměná jako radost a klid ze spolubytí, když dítě nic netrápí, ale také jako člověk, který spojuje rodinu a vztahovost k času na jiné činnosti a spolubytí, rozuměné jako bytí s dalšími lidmi mimo rodinu.

Z pohledu vztahovosti bylo společné zejména to, jak téměř většina respondentů rozuměla svému vztahu k okolnímu anonymnímu světu a veřejnosti. Někteří tento tímto světem označovali „*lidi*“, jiní naši „*zemi*“. Ale nikdy se nejednalo v tomto smyslu o pojmenované konkrétní lidi, nýbrž o starost o svět lidí a plný lidí. A skrze to se nám ukazuje vztahovost respondentů k veřejnosti, která pro ně nabývá podstatnosti, a hovořili o ní. Na pozadí tohoto ukazování podstatnosti je však původně starost o rodinu, která vzniká právě příchodem dítěte. Také musíme dodat, že v době konání rozhovorů začínala tzv. Uprchlíká krize. Veřejná media ji téměř den, co den připomínala a většinu lidí toto téma nějak oslovovalo. Snad i proto se u několika respondentů objevovalo toto téma jako obraz starosti. A pocit možnosti ohrožení rodiny měl u některých respondentů jako obraz možné příčiny právě uprchlíky. Ale vždy bylo přáním, aby dítě vyrůstalo v bezpečném světě, případně lepším světě, a aby rodina byla celkově v bezpečí před anonymními lidmi. Jako ilustraci můžeme připomenout některá konkrétní slova respondentů, Klára: „*Ale no, tak právě, člověk víc sleduje, to dění ve světě a tak. Víc se koukám na zprávy*“, nebo Tomáš: „*Víc na člověka působí, když vidí, že támhle je nějaký teroristický útok a člověk má větší strach o tu rodinu, když je tam ten další nový člen – ten malý člověk*“. Dále také někteří respondenti zmiňovali větší všímavost k zprávám ze světa obsahující ubližování dětem a za tím ukazující se obavu o své dítě a rodinu. Všechny tyto popisované starosti měly společné pozadí, totiž starost, která vyzývala respondenty k větší oslovitelnosti k věcem, které by rodinu mohly nějak ohrozit. Je také možné odhadnout, že za touto starostí stojí láska k dítěti a rodině.

Svoboda respondentů a autenticita vůči svým původním rodinám jako ochrana dítěte a nové rodiny se v rozhovorech ukazuje jako významná souvislost s příchodem

dítěte a vznikem rodiny. Čtyři z pěti mužů respondentů hovořilo o změně ve vztahování k své rodině a o tom, že dítě a rodina jako celek změnili míru možností, obhajoby názorů a postojů a jejich schopnost tyto obhájit před rodinou v případě, že nejsou ve shodě a že se dotýkají „možností rodiny být“. Za touto větší „moci“ se ukazuje vztah mezi dítětem a právě třeba rodiči otce. Jinými slovy muži v rozhovorech popisovali větší míru autenticity vůči svým rodičům. Slovy Lukáše: „*Nemusím se obhajovat, jaký já jsem. To dřív bylo těžký. Ona si to bral osobně. To se změnilo. Ted', když jí řeknu, že si něco představuji jinak, tak ona to úplně vezme*“. Nebo například Jan: „*To, co mě na nich štválo celou dobu, tak se najednou netýkalo jen mě, ale i Lucky a toho miminka*“. Josef: „*Oni mají na věci jiné názory a jejich životní názor je úplně odlišný, my se neshodneme na spoustě věcí*“. A Petr: „*Změna byla v asertivitě. Ted' najednou, mám důvod, proč ty věci nemůžu nechat. Když mě to před tím malinko obtěžovalo, ale ted' když na tom závisí pohoda rodiny, tak je to jiná věc*“. Ačkoliv každý z nich tuto změnu pojmenoval trochu jinak, pozadí, na kterém se tato svobodnější vztahovost ukazuje, je velmi podobné – totiž to, že nyní své svobodě vůči rodičům rozumí tito muži jako svobodě týkající se nějak i dítěte, na kterém jim tolik záleží. A nemusí nutně uvažovat tuto svobodu „moci“ jako svobodu chránit „před“. Ale zkrátka jako něco, co je podstatné. Z výpovědí někdy totiž vyplývá prostá větší možnost být autentický, tedy být více sebou s druhými, v tomto případě s rodiči.

Dalším společným tématem, které se opakovalo u více respondentů, byla vztahovost k času. Tato vztahovost měla povahu nakládání s časem, kterým jedinci disponovali mimo čas věnovaný rodině a každodennímu obstarávání. Téma se ukazovalo ve vztahu k času věnovanému přátelům a koníčkům. Respondenti sdělovali, že o času více přemýšlí, tedy byli více naladěni do budoucnosti. Což promyšlené nakládání s časem vyžaduje. Toto nakládání mělo povahu zvažování, co stojí za to, tomu čas věnovat. Ale také se ukazuje díky ztrátě svobody uskutečňovat některé možnosti, které respondenti měli před příchodem dítěte. Na druhou stranu tato ztráta měřitelného nikoliv prožívaného času, zvýšila autenticitu voleb, jak čas trávit. Jednoduše řečeno, respondenti trávili čas více dle toho, jak opravdu chtěli. Například slovy Lukáše: „*Není to tak často, ale je to intenzivnější. Takže se ten kontakt zkvalitnil*“. Nebo slovy Jany: „*A taky vlastně jsem přišla o určité holky, se kterými jsem se bavila, které byly třeba moc zahlcené sebou, tak mi to přijde jako ztráta času. Když už někam jdu, tak chci, aby to mělo smysl*“. Klára: „*Protřídilo to ty vztahy. Ty*

lidé, kterým nám na sobě záleží, tak se vidáme, komunikujeme holt s těmi ostatními méně“. A Jan: *„Tak si přítel vážím víc a jsou mi vzácnější. Jakoby víc, je to promyšlenější.“*

Posledním významným společným tématem byla vztahovost k dítěti. Respondenti hovořili o dítěti zejména dvěma způsoby. Prvním je dítě jako bytost společná rodině, ale i rodinám rodičů. Dítě „u-snadňuje“ vztahy v rodině přátelům, kteří také mají děti, protože vytváří téma k „hovoru“ a sdílení. Dítě je společně ve spolu-bytí těchto lidí – je „u“. Fakt, že se člověk stává rodičem, vytvářel, dle slov respondentů, samozvanou příležitost navázat užší vztah k lidem, co také mají děti, a poskytl téma k hovoru. Ale také vytvářel téma jako výsledek naladění v širší rodině. Druhým způsobem, kterým hovořili respondenti o vztahu k dítěti, jsou zážitky s dítětem a starost o něj – obstarávání jeho bytí. Respondenti nesdělovali příliš mnoho konkrétních zážitků jako nejkrásnějších, ale spíše hovořili o chvílích, kdy je dítě prostě spokojené s nimi, když jej nic netrápí a mohou si užívat spolubytí. Chvíle, kdy jsou potřeby bytí obstarány a lze jen tak spolu-být. A o radosti z pokroků, které rodiče jako pokrok vnímají, kdy se malý človíček stává dospělejším. Například Tomáš: *„Ta radost toho dítěte, když člověk na něm viděl, že je spokojené. To je v podstatě ta úplně ta nejhezčí věc, co se dá zažít“.* Klára: *„Není to třeba první krok nebo tak. Je to spíš dojem z toho klidného mateřství, jak to miminko je spokojené“.* Petr: *„Jakmile je vidět, že to dítě je v pohodě. Užívá si svou existenci“.* Radka: *„Mám radost z něj“.* Lucie: *„Radost je, když udělá nějaký pokrok. Já měla hrozně ráda ty chvílky, kdy jsem jí ještě kojila, tak ona potom u toho usínala“.* Jan: *„Největší radost určitě udělá jakýkoliv nový pokrok, cokoliv, co se to miminko naučí“.* A Radka: *„No, mám radost z něj. Protože je fakt šikovný“.* Josef potvrzuje: *„Asi taky, nic jiného mě ani nenapadne“.*

Velmi odlišně naopak hovořili respondenti o vývoji vzájemného vztahu. Některé páry sdělovaly, že se jich vzájemný vztah příchodem dítěte nezměnil a pouze se změnil rytmus každodennosti. Jiné páry hovořily o konfliktech a vzájemném vyjasňování nových výzev, další pak o sblížení a vzájemném naladění, případně o „testování“ vzájemného vztahu. Příběh vztahu každého páru se velmi lišil, také prožitek porodu a očekávání dítěte. Vztah mezi rodiči je tedy z pohledu vztahovosti velmi rozdílný, dle individuální historie konkrétního páru. Také je ale třeba vyzdvihnout fakt, že se jedná o velmi malý vzorek respondentů a také každá rodina

má svou osobní historii, stejně tak každý respondent zvlášť a také je jinak situovaný ve své existenci.

Dále bychom rádi vysvětlili další věc, která byla společná a která se v rozhovorech ukazovala. Totiž, že respondenti nesdělovali tolik hloubky ze své vztahovosti k dítěti a k partnerovi. Zde se domníváme, že se mohlo jednat o jev, který se stal díky tomu, že se jednalo o dialog, navíc s člověkem – výzkumníkem, kterého páry viděly poprvé, případně se s ním neznají příliš dobře. Lze tedy vznést hypotézu, že respondenti některá citlivá témata nesdělovali během rozhovoru, nebo bylo třeba je odvozovat a místy domýšlet. Také si můžeme dovolit poukázat na to, že nejnosnější sdělení, která výše uvádíme, například vztah rodičů k anonymním lidem a světu, má v sobě charakter „my“ a vztah k „něco“. Což si vysvětlujeme právě tím, že sdílet při rozhovoru s cizím člověkem „myství“ (Růžička, J. 2003), které je nějak pomyslně sdílené, mohlo být pro respondenty během rozhovorů bezpečnější než se například navzájem konfrontovat s důvěrnými pocity mezi sebou navzájem před cizím člověkem. Popsaná vztahovost je tedy v rozhovorech otevřenější na těch místech, kde se týká vztahovosti s lidmi, ať už pojmenovanými nebo anonymními tam, kde vztahovost k nim více ukazovala něco společného, tedy „my“ a svět (případně „my“ ve světě atd.), „my“ a prarodiče dítěte, „my“ a personál nemocnice atd. Což v sobě má ale také svou krásu, totiž krásu vztahovosti samé a krásu toho, že páry jsou rodinami, které se snad mohly společně i místy bránit případnému ohrožení ze situace, ve které by mohly v dialogu vzniknout nepříjemnosti. Snad se tato krása právě ukazuje díky společné lásce a tím, že cesta, na které respondenti jsou, je právě cesta rodiny.

2.7. Diskuse

V analýze rozhovorů jsme se zabývali vztahovostí rodičů pěti párů. Tuto analýzu jsme organizovali dle témat, která tvořila orientační body našich rozhovorů. Poté jsme se v souhrnné analýze zaměřili na to, co bylo společné a podobné ve více rozhovorech. Naším cílem nebylo potvrzení či vyvrácení nějakého konstruktů nebo redukce toho, co se nám ukázalo na psychologické pojmy. Nýbrž podívat se podrobněji na jednotlivé fenomény týkající se vztahovosti rodičů a dítěte z pohledu daseinsanalýzy a tím položit základ pro pozdější hlubší daseinsanalytické zkoumání tohoto tématu. Z toho důvodu by ani nebylo rozumné nyní porovnávat naše výsledky s jinými teoriemi, jenž se zakládají na redukci a falsifikaci. Přesto si na tomto místě dovolíme připustit, že kdyby naše práce nebyla fenomenologicky-hermeneutická, mohli bychom výsledky srovnávat například s teoriemi o rodině a dětech Matouška (1993) nebo Matějčka (1996) a mnohými dalšími českými i zahraničními autory.

Naše diskuse zůstane na poli fenomenologicko-hermeneutických autorů a fundamentální ontologie M. Heideggera. Abychom tak dostáli principu naší práce, tak jak je popsán v metodologické části. Diskusí chceme mimo jiné ukázat a kontrolovat, že naše analýza zůstává na poli existenciální antropologie.

Společné výpovědi v rozhovorech, jsme v analýze pojmenovali jako vztahovost k anonymnímu světu a veřejnosti, svoboda respondentů a autenticita, vztahovost k dítěti a vztahovost k času. Tato témata korespondují s tím, jak Heidegger vysvětluje vztahovost a obstarávání a k tomu, jak jsme uvedli v teoretické části stručný nástin toho, co je rodina ve své původnosti.

Vztahovost k anonymnímu světu a veřejnosti jako společné téma zachycuje a ukazuje oslovení naladění vůči okolnímu světu. Tím, že do pobytu respondentů vstoupilo něco, co jim je bytostně cenné – dítě. Zvyšuje se zájem respondentů o to, v jakém spolubytí a světě bude dítě a jejich vztah existovat. Rodiče chtěli více porozumět světu, v našich rozhovorech času, aby ochránili dítě, a to především ve smyslu jeho budoucnosti. U Čálka jsme hovořili o „spolu-lidství“ a u Heideggera o společném obstarávání. Takže tato naše starost o svět má právě ve své podstatě charakter obstarávání lepšího světa dětem, jenž má různou míru konkrétnosti. Tato míra je individuálně odlišná. Někdo jí rozuměl tak, že se jedná o ochranu před uprchlíky, někdo jako péči o ekologii, jiný jako ostražitost vůči neznámým lidem

v okolí. Vždy však bylo charakteristické vyšší naladění a starost vůči celku, který se respondentům ukazoval skrze výše popsané a jeho původ byl ve starosti o dítě. Důraz klademe na to, jak Čálek vysvětloval vztahovost jako „otevřené pole setkávání“. Zde myslíme právě toto pole, které se ale naladěním jako starostí, stává společným pro rodiče a ukazuje tuto společnost jako fenomén „my“, což je zde „rodina“.

U respondentů, zejména mužů, se v rozhovorech ukazuje to, co Heidegger vysvětluje jako autenticitu pobytu. V našem případě se jedná o autenticitu vůči především rodičům respondentů. Respondenti rozuměli této autenticitě jako autenticitě právě ve vztahu k rodině, ale v tom smyslu, že její rozměr se týkal „ochrany“ „možnosti být“ rodiny a zejména dítěte. Toto můžeme porovnat také s tím, jak si v existenciální antropologii představujeme „dospívání k autenticitě“ (jako odemykání možností) – zde v případě rodičů, kteří, motivováni patrně starostí o dítě, jsou touto starostí vybízeni k větší odvaze k autentickému pobytu vůči své původní rodině a jiným lidem. Vztahovost, jak ji popisujeme v teoretické části, se zde mění zvýšením této autenticity, kterou zde myslíme právě mód bytí „ze sebe sama“ a ne pod „vlivem“ okolí. Zkrátka starost o dítě – milovanou bytost, se v našem výzkumu ukazuje jako něco, co může pozitivně ovlivnit autenticitu člověka, v našem případě otců.

Vztahovost k času má v našich rozhovorech významné místo. Ukazuje se u více respondentů tak, že rozumí svému pobytu po narození dítěte jako zavazujícímu. Dítě a obstarávání jeho možností tak, jak obstarávání vymezujeme u Heideggera, je na pozadí toho, že ono porozumění časovosti vede také k vyšší autenticitě. Čas, který zbyde na obstarání toho, čemu respondenti rozumí jako volný čas a trávení času s přáteli, vede k tomu, že kontakt s přáteli se stává jakoby více cenným a respondenti si jej více „váží“ a více přemýšlí o tom, jak a s kým tento čas investují. Mění se vztah k času jako něčemu, co jsme uvedli dle Bosse jako významovost času. A také to, co Boss vymezuje jako jednu ze tří směrů rozprostírání pobytu v čase – budoucnost. Pokud někdo více „plánuje“, klade tím důraz na svou budoucnost.

Vztah k dítěti je u našich respondentů ukazován dvěma způsoby. Prvním z nich je ten, že dítě vytváří ve vztahovosti respondentů nový prostor pro sdílení dialogem s jinými lidmi, zejména rodiči respondentů a také přáteli. Tento fenomén je ve shodě s tím, jak vymezuje vztahovost Čálek. Tak, že vztahovost jako, slovy Čálka „otevřené

pole setkávání“, jak jej popisujeme v teoretické části, je zde obohacena o dítě, které je společným tématem k hovoru. Kde tento hovor je přiváděním společného spolubytí k řeči, tedy k bytí samému. Láska a starost o dítě je zde ve vztahovosti něčím společným, co překlene i jiné starosti, například konflikty a nedorozumění. U dítěte mohou být lidé spolu snadněji. Oním „u“ zde ovšem nemyslíme měřitelnou blízkost, ale blízkost ve smyslu prostorovosti, tak ji uvádíme dle Bosse.

Druhým způsobem, kterým se vztah k dítěti ukazoval, byla samotná péče o něj. Respondenti společně hovořili o radosti z dítěte, z toho, co velmi hezky řekla například Klára: „...*dojem z toho klidného mateřství, jak to miminko je spokojené*“. Tedy z radosti z péče samotné. A pak z pokroků, které dítě dělá a které rodiče vnímají. Tyto fenomény také popisuje Čálek tak, že rodičovská láska je péčí o možnosti dítěte a jeho vývoj ve smyslu „být sám sebou“, řečeno s Heideggerem autenticky. Tyto konkrétní projevy dítěte, jako je první úsměv nebo například krok také vystihuje Čálek jako starost o osobité bytí dítěte, které tuto osobitost dává najevo právě takto. Smyslem této rodičovské lásky pak právě může být to, aby dítě ukazovalo „já můžu“ a rodič dával najevo „ano můžeš“. Tímto moci zde myslíme moci být v existenciálním smyslu. Což také můžeme srovnat s tím, jak uvádíme dle Hlavinky autentické a neautentické bytí. Dítě se stává autentickým a rodič z toho má radost, což je zde ona láska, kterou Čálek vysvětluje.

Závěrem se dotkneme celkové perspektivy výzkumu. Fenomény, které se ukázaly, vnímáme jako malý náhled do situace respondentů, kterým do života vstoupilo dítě. V práci jsme zachytili některé společné rysy, ale máme na paměti, že vzorek respondentů byl velmi malý, a navíc i specifický. Přesto se nám ukázaly takové fenomény, které mohou vést k změřenějším úvahám o vztahovosti a rodičovství. Proto na tomto místě můžeme navrhnout další perspektivu, kudy by se mohlo ubírat další uvažování, případně výzkum v této oblasti.

První fakt, který chceme zdůraznit, je ten, že se rozhovory v našem výzkumu odehrály jako trialog a domníváme se, že kdyby se rozhovory uskutečnily jako dialog mezi výzkumníkem a respondenty, tak bychom se mohli dostat hlouběji k vztahovosti mezi samotnými rodiči navzájem. V našem případě mohly být výpovědi k tomuto tématu velmi svázány právě přítomností toho druhého a například témata, která jsou konfliktní, mohli respondenti během rozhovoru nesdělit, aby se ochránili.

Dále by bylo možné vydat se analýzou jakéhokoliv z témat, neboť v naší práci se nám ukázal spíše stručný přehled témat, která se vztahovostí respondentů v jejich situaci souvisela. Jsme si vědomi toho, že ani jedno z témat nebylo zcela vyčerpáno a další analýza a sběr dat by prospěl porozumění každému z nich.

Další práce by se mohly více orientovat na různé zástupce populace a typy rodin, nevyjímaje rodiny dysfunkční, deficientní či atypické... Zvýšenou pozornost bychom mohli věnovat fenoménu vztahovosti mezi rodiči a dítětem, myšleno všemi směry, jakožto fenoménu, který tvoří základnu pro další rozvoj osobnosti člověka.

2.8. Závěr

V naší práci jsme se nejprve zabývali *daseinsanalytickou* teorií vztahovosti a jejím základem ve fundamentální ontologii. Hlavní pozornost jsme kladli na vysvětlení existenciálů a zejména vztahovosti. Ve výzkumné části jsme popsali náš výzkumný soubor pěti párů rodičů a vysvětlili, jak budeme sebraná data analyzovat dle principů *daseinsanalytického* přístupu, respektive fenomenologicko-hermeneutickou metodou. Naším cílem byl náhled do vztahovosti rodičů dětí, během prvního roku života dítěte. Následně jsme provedli analýzu pěti rozhovorů, jenž byly *trialogy*. Tato analýza nám ukázala témata, která souvisí se vztahovostí respondentů nebo ji ukazují přímo.

Za výsledek práce považujeme náhled do vztahovosti, který souhrnnou analýzou tematizujeme a vykládáme v souladu s *daseinsanalytickou* teorií. Výsledná společná témata: vztahovost k anonymnímu světu a veřejnosti, svoboda respondentů a autenticita, vztahovost k dítěti a vztahovost k času jsme v diskusi porovnali s teoretickým rámcem *dasesinsanalýzy* a jejích teoretických základů. Naše výsledky nemají ambici na generalizaci ani abstrakci. Cílem naší práce bylo ukázat jedinečnost a začít budovat nové téma na základech fundamentální ontologie Martina Heideggera tak, že jsme veškeré jiné současné teorie a naše předpoklady omezili na co nejnižší úroveň.

V analýze jsme ukázali fenomény související se vztahovostí rodičů během prvního roku života dítěte. Tyto fenomény jsme pojmenovali: vztahovost k anonymnímu světu a veřejnosti, svoboda respondentů a autenticita, vztahovost k dítěti a vztahovost k času. Výsledky této práce nám tedy dávají náhled do vztahovosti pěti párů, ve kterém se rodičovství v jeho prvním roce ukazuje v naší práci jako více osvobozující pro rodiče v tom smyslu, že jejich možnosti pobytu se v mnoha tématech závěrečné analýzy otevíraly. Doufáme, že tyto výsledky budou snad někdy v budoucnu rozšířeny a že se tím příchod dítěte do rodiny ukáže jako jeden z nejkrásnějších okamžiků lidského pobytu. A také to, že se nám podařilo ukázat některé fenomény, jež se vyskytují v rodině a rodinném spolubytí. Jenž ukáží to, že rodina není jen systém vztahů nebo nějaká jednotka, která má své funkce pro psychosociální výchovu lidí.

3. Seznam použité literatury

- BIERMANN, Christine a Ralph RABEN. *Maminkou ve čtyřiceti?*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-075-5.
- BLECHA, Ivan. *Proměny fenomenologie*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-938-2.
- BOSS, Medard. *Nárys medicíny a psychologie. Vybrané kapitoly*. Rychnov na Kněžnou: J&J, nakladatelství pro filosofickou, psychologickou a lékařskou literaturu, 1992.
- ČÁLEK, Oldřich. *Skupinová daseinsanalýza - možnost být sebou*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-539-6.
- COHN, W. Hans. Phenomenology and Psychotherapy. *Journal of the society for existencial analysis*. [online]. 1996, 8.1, 39-45. [cit. 4. 7. 2018]. Dostupné z: <http://www.existentialanalysis.org.uk/assets/journals/contents/EA_08.1_contents.pdf>.
- CONDRAU, Gion. Why Heidegger? *Journal of the society for existencial analysis*. [online]. 1996, 8.1, 21-27. [cit. 1. 7. 2018]. Dostupné z: <http://www.existentialanalysis.org.uk/assets/journals/contents/EA_08.1_contents.pdf>.
- DESCARTES, René. *Rozprava o metodě*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenh, 2016. ISBN 978-80-7298-212-7.
- HEIDEGGER, Martin. *Bytí a čas*. Oprav. Vyd. 2. Praha: Oikoymenh, 2008. ISBN 978-80-7298-048-3.
- HOGENVÁ, Anna. *První aproximace k fenomenologické metodě*. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2006.
- HOGENOVÁ, Anna. *Jak pečujeme o svou duši*. Praha: Univerzita Karlova v Prze: Pedagogická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7290-349-8.
- HOGENOVÁ, Anna. *K fenoménu sebepoznání*. Praha: Univerzita Karlova v Prze: Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-478-5.
- HLAVINKA, Pavel. *Daseinsanalýza. Setkání filozofie s psychoterapií*. Vyd. 1. Havlíčkův Brod: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2132-3.

- HRUNKOVÁ, Jana. *Fenomén vztahovosti z perspektivy úzkostně depresivního ladění*. Diplomová práce. Praha, 2014. Pražská vysoká škola psychosociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Oldřich Čálek, CSc.
- HRUNKOVÁ, Jana. *Fenomén vztahovosti z perspektivy depresivně laděného Člověka*. Bakalářská práce. Praha, 2012. Pražská vysoká škola psychosociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Oldřich Čálek, CSc.
- HUSSERL, Edmund. *Karteziánské meditace*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 1968. 66/509-21-8.6.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-085-5.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1993. ISBN 80-901424-7-8.
- MICHÁLEK, Jiří. *Topologie výchovy*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenh, 1996. ISBN 80-86005-01-1.
- PATOČKA, Jan. *Úvod do fenomenologické filosofie*. Vyd. 2. Praha: Oikoymenh, 2003. ISBN 80-7298-064-5.
- PRESSLEROVÁ, Pavla. *Mateřství nezletilých dívek* [online]. 2012 [cit. 2017-07-17]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/124330>. Vedoucí práce Anna Kucharská.
- RŮŽIČKA, Jiří. *Péče o duši v perspektivách psychoterapie*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-312-1.
- RŮŽIČKA, Jiří a Oldřich ČÁLEK. *Výklad snů daseinsanalytickou metodou*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2016. ISBN 978-80-7553-041-7.
- URBANOVÁ, Kateřina. *Merleau-Ponty a počátky*. Diplomová práce. Praha, 2009. Filosofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze: Katedra Psychologie. Vedoucí práce: Doc. Lenka Šulová.
- VESELÁ, Zuzana. *Vztah rodičů po narození prvního dítěte*. Bakalářská práce. Zlín, 2010. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce: Mgr. Helena Řeháčková.

4. Příloha

Na tomto místě přikládáme přepisy rozhovorů. Výzkumník je označen písmenem A, otec je vždy označen písmenem O a matka písmenem M. Rozhovory jsou seřazeny ve stejném pořadí, v jakém byly analyzovány.

4.1. První rozhovor

Jana a Lukáš

A: První moje otázka je, jestli bylo rodičovství plánované:

O: Za mě jo.

M: Jo bylo, my jsme to měli tak, že jsme chtěli dítě a byli jsme připravený, jako že chceme, ale nějak jsme tomu dávali spíš volný průběh. Že to nebylo vyloženě že se teď snažíme. Dokázali jsme si představit jako že jo i že ne. To bylo takové.

A: Takže takové polo.

M: Za mě asi jo.

A: Dobrá. Jak dlouho jste spolu. Po jaké době jste se o dítě začali snažit?

M: Jsme spolu dva a půl. Skoro dva a půl. A bylo to po roce. To jsme byli spolu.

A: Jak jste se na rodičovství připravovali, když už jste věděli, že to dítě bude mít. Nebo během těhotenství. A co pro vás tehdy bylo osobně důležité?

O: No, chceš začít?

M: Já přemýšlím, jestli nějaká příprava. Pro mě jde...já tam měla spoustu otázek. Připravovala jsem si větší zodpovědnost. Že se budu muset vzdát věcí, některých. Pak tam byla příprava materiální. Přestěhovali jsme se. Víc jsem kalkulovala finance a materiální věci. Po psychické stránce, příprava, no chodili jsme na předporodní kurzy přípravy. Četla jsem knížky o rodičovství. Ale spíš to byla velká neznámá pro mě. Přesně jsem nevěděla na co se připravit. Obrovsky úzkostňující, nějaká část.

A: Takže nějaké konkrétní věci. Řekla jsi úzkost. Byly za tím nějaké konkrétní věci?

M: Určitě, že ztratím svobodu. Nic nebude takové, jaké to bylo. Že ten život už nebude stejný, ale úplně jiný. Spíše takový strach z neznáma.

A: Když říkáte, že bude život jiný, dokázala jste si za tím něco konkrétního představit.

M: Asi to, že už nebudu mít čas na sebe. Nebudu moct tolik cestovat, že vlastně budu mít prostě na vždy vedle sebe to dítě. Tak to jsem si nedokázala představit.

O: Toho jsme se báli

M: I otázky ohledně připravenosti, jestli opravdu jsem na to připravená, jestli nemám počkat, jestli to na mě není brzy. Takové věci v tom hráli roli.

A: Co ti nejvíce pomáhalo se s tou úzkostí vypořádat.

M: Asi zkušenosti matek, které to mají jinak. Moje švagrová říkala, že tu svobodu neztratím úplně. A že vlastně. Nebo když jsem viděla příklady matek, které pořád aktivně chodí... a jsou aktivně, mají to jako hezky. A taky naše rozhovory. Řešili jsme to spolu.

A: Že jste si o tom často povídali dopředu o těch...

M: Obavách.

O: No. Já jsem. Pro mě bylo důležitý mít jako mužskou skupinu. Muži, kteří už jsou otcové. A bavit se o tom co to pro nás jako je. Protože jsme se nějak shodli. Jedna věc byla mít mužskou skupin. Báť jsem se co to jako všechno přináší. Nebylo možný některý věci sdílet. Ve smyslu, co se nám děje. Byla potřeba hodně oporou ženě nebo očekávání těch velkých změn. A zároveň mít možnost sdílet ty změny, který se dějí nám chlapům. Mít stabilní zázemí, příjem. Pak vím, že jsem to řešil. Měl jsem svůj individuál, tam jsem taky řešil nějaký věci. V psychoterapii. Ale nejvíc naše rozhovory s manželkou. A vím, že tam dobře fungoval vztah s mojí mámou. Takové ukotvení, když se to ne vždy dařilo. A přijímání té role, že se nestávám otcem dnem porodu, ale že jsem byl otcem už dřív. A mít někoho s kým sedají sdílet ty změny, který jsou fakt velký, ale připravit se na změny fakt nejde.

A: Hodně jste popisoval přípravu, a když žena říkala konkrétní věci, kterých se bála, vzpomeneš si na nějaké tvé?

O: Já to nevinám existenciálně, ale spíš existenčně. Věděl jsem, že to zvládneme, ale říkal jsem si, zda budeme mít na to dost peněz?

A: Takže vyloženě o hmotném zabezpečení?

M: Já jsem si vzpomněla, že jsem hodně i manžela zkoušela. Potřebovala jsem si ověřit, že jsi ten pravý, když už mám to dítě. Už nebylo cesty zpět, ale potrebovala jsem se ujistit, že jsem si v tobě jistá.

O: Ujistit se.

M: I jsme spolu nebyly dlouho, tak to bylo takové, krizové, zkoušet si nějaké.

O: Ono to byla taková krize.

M: Byla to krize.

O: Ne, že bych to nedokázal zvládat vlastními silami.

A: Vnímali jsi to tehdy tak, že tě žena testuje.

O: Ano, my se o věcech dost bavíme, takže jsme to měli pojmenovaný.

M: Jo, to jo.

O: Já s tou svobodou takhle neměl. To ne. Otázka co konkrétního. Víím, že hodně konkrétní pro mě bylo pojmenovaná role toho muže otce. Jako, že se i děly prostě nějaké věci sami o sobě. V podstatě. Přijímání role muž otce.

A: Dokážete k tomu dát příklad.

O: Třeba rozhodování nebo rozhodování v práci. Že jsem si byl jistější, říct něco, já chci a přes to nejde vlak. Protože někde v pozadí je rodina. A je potřeba něco. Nebo i se vymezit vůči prarodičům nebo něco. Nebo nějak si být jistější. Jistější.

A: Dalo by se říct, že ti to očekávání dodalo jistotu v některých situacích, rozumím tomu správně?

O: Nemyslím, jako dodal ten samotný fakt. Já jsem to vnímal jako vrůstání do, nebo k. K mému dalšímu růstu.

Toho čím mám nebo měl být. Čím můžu být. Je to.

A: A byl jsi s tím takhle spokojený?

O: Něco se povedlo, nebo je na cestě.

A: Teď jsme mluvili o obavách. Je něco, na co jste se tehdy těšili, něco co vám naopak dělalo radost. Co vám třeba dodávalo odvahu a jistotu.

M: Mě asi ta myšlenka té rodiny, že jako budeme rodina. Tak to pro mě bylo takové silné. Silné jako představa.

O: Já měl. To, že jako předávat se dál.

A: Předávat se dál...

M: Geneticky. Výchovně.

O: Ten přesah já jsem vnímal, který do teď nebyl, ani nebyl možný, byť práci v pomáhající profesi, tohle je něco jiného. Něco do teď nepopsatelného nebo si říkám, že to jde těžko předat, když se to nezažívá, něco jako předávat dál tomu synovi nebo tomu dítěti jako z nás. Je tam asi ta výchova a je tam i jak na něj působíme, jak se k němu vztahujeme. Láska a tak. A to je něco...

A: Co ti dělá radost?

O: To mi dělá radost a před tím i ta představa.

A: Že už tehdy jste se těšil?

O: Ano

A: A když říkáte, že je to nepopsatelné. Dokážete říct v čem je ten rozdíl, když něco předáváte klientovi a když to předáváte synovi?

O: No myslím si, že u klientů máme nějakou zakázku, máte nějaký ohraničený vztah nějakou dobou, po kterou spolu jsme. Kdežto tady je to komplet se vším. Jsme spolu i v tom dobrém i v tom zlém. A není tam žádná jeho zakázka. On je v tom úplně čistý, prostě tady je a potřebuje nás. To je hrozně silný. To že u toho můžu být. I když teď potřebuje víc tebe – matku. V tom prvním roce, pravděpodobně stoprocentně.

M: Já jsem se téhle potřeby bála. Že tu někdo bude mít tak silnou potřebu vůči mě, že mě někdo tak hrozně potřebovat. Tak to pro mě bylo takové neuchopitelné.

A mě ještě napadlo, že jsem tam měla hodně v tom ženském, že jsem se hrozně těšila, jak se proměním v tom ženském, tím porodem. Že to to pro mě byla hodně magická věc. Takový přechodový rituál.

O: No a vlastně ten porod, to byla věc, které jsem se třeba bál, ale zároveň jsem to vnímal jako, taky, jako přechodový rituál, něco hrozně důležitého – potřebného, jako stvrzení něčeho, a být u toho vlastně. To jsem rád.

A: U porodu jste byl?

O: Byl jsem u proudu, a jsem za to rád, že jsem byl u porotu?

A: Jaké to pro vás bylo?

O: Myslím, že pro mě jako, tam se člověk úplně vysral úplně ze všeho. Já jsem tam dával Kačce podporu v kontrakcích, snažil jsem se dávat podporu, tak jak to potřebuje. Tam jsem úplně zapudil sebe, byl jsem tam 100% pro ní. Pak jsem si šel „zabulet“ na balkón, abych ze sebe dostal ty emoce. Do teď jsem nezažil nic silnějšího, než porod, se vším. Byť tam byli nějaký negativní, ne námi.

M: Jako personálem.

O: Ale to bylo jako, vidět tě tak silnou, takovou vnitřní sílu. To je...to nejde popsat.

A: Když jsme u toho, dokázal byste popsat, jak a jestli to změnilo váš vztah k ženě?

O: Za mě tam bylo obrovské sblížení se v nějaké intimitě a zároveň i emoce. Cítil jsem, že jsme si byli hrozně blízko. Až tak úplně spojený, přes nějakou vlnu. A Tak určitě, se vracím v emocích zpátky a je těžké to nějak popisovat, z toho nějak vystoupit. A pak co vidím je ta vnitřní síla mé ženy, ale to znamená, co všechno dokáže vydržet a zvládnout, z toho já bych se posral. Bez epiduralu. To doopravdy. No a vidět, takový boj za něco našeho, musela snášet obrovské utrpení. Vidět to utrpení, velký utrpení a nemůžu dělat nic. Nemůžu nijak pomoci, jediné tak že tam jsem a držím jí za ruku. A to že si musí projít tím utrpením, tu bolest. Aby mohl být náš syn. To bylo silné.

A: Jak jste prožívala tohle vy, bavili jsme se tedy o porodu a o tom, jak se změnil váš vzájemný vztah.

M: No, Pro mě to taky byla taková, že jsme byli hodně sjednocení, při tom procesu, že to bylo úplně jiná dimenze světa, na jednou. A potom, vědomí. My jsme pak měli takové těžké chvíle – syn byl na „jípce“. A potom ten týden byl hodně těžký. A úplně si pamatuju ty emoce, když manžel přišel na návštěvu. Pro mě to bylo hodně sbližující. V tu chvíli jsem byla vděčná, že mám vedle sebe manžela. Že to zvládl nádherně, tu podporu.

A: A když mluvíš o podpoře? Jak jsi ji vnímala, skrze co?

M: Skrze tu přítomnost a ty slova. Asi prostě, nevím no, asi to nedokážu úplně popsat. Možná že dělal tak jsem to potřebovala.

O: Zároveň se předtím bála, že budu vztahovačný.

M: No, bála jsem se, že budeš říkat, jak to mám dělat. A vůbec to tak nebylo. A já jsem byla plná těch hormonů, tak jsem si říkala, jak se vůbec lidé mohou rozházet, když mají děti, protože to je tak spojující věc. Že mě to fakt... jo myslím, že nás to hodně spojilo. A myslím, že tou velkou reflexí, kterou máme spolu, že se hodně bavíme o věcech. To tomu pomáhá.

A: Myslíte si, že jiný páry tohle mají jinak?

O: Co?

A: To sblížení při porodu.

M: Asi jo, ale my jsme ten porod měli fakt těžký. Když někdo to má jinak. Asi to může být jinak.

O: To bych je musel ten pár poznat nebo do nich vcítit.

M: My jsme hodně citliví, třeba když je někdo oproštěnější. Třeba nějaký klasický chlap. Myslím si, že my to máme tak, že jsme psychologicky uvažující a citliví.

A: Hodně toho sdílíte?

M: No.

A: Posuneme se do doby, když už je dítě na světě. Dokážete popsat, jak se vyvíjel váš vztah k sobě navzájem po porodu? Co se změnilo, co se vám líbí, nelíbí.

M: smích

O: smích

O: Nedokázal jsem si představit, co to bude všechno obnášet a znamenat. Za mě to bylo takové otřesení sebepojetí. V tom, co všechno to bude znamenat. A musel jsem si nacházet, jakoby, ono to je totiž propojené. Skrze mě k manželce. A co vlastně obnáší role muže – otce. Co to znamená. Pak to přišlo v realitě. Takže i nějak přijmout...přijetí toho nového života. Což bylo ...je docela teď i za mnou. Před tím to bylo nové. Mě to nedělalo problém, ale ta role toho muže. Ale tápal jsem v té podpoře často. Jako přijít z práce a být tu pro ženu a kde jsem já. A tam jsem balancoval, abych měl prostor na sebe. Vnímám jsem, že potřebuju čas pro sebe, abych mohl být dobře pro manželku.

M: To bylo těžké, že jsi potřeboval pořád.

A: A jak to bylo, jak jsi to dělal?

O: Mě tam fungovali ty chlapi. Že jsem třeba po nějaké době začal chodit lézt, jako sportovat. A potom jsme chodili s kulkami na pivo. Kde jsme se bavili mužsky. Nechci říkat, že to musí být jiné, ale v nějaké energii to jiné je. Tak jsme se bavili. Mohli jsme si zanádat. Dostat to ze sebe. Takové svépomocná skupina chlapů. Nazval bych to prostě, že jsme se sešli v hospodě na pivo.

A: A jak se vlastně stalo, že jste si to se ženou komunikovali, že ty to takhle potřebuješ, jak se to stalo?

O: Občas to trošku dřelo. A jiskřilo.

A: dá se to časově zařadit? Kdy tohle bylo těžké?

O: Asi druhý měsíc, kdy odezněly ty hormony – pocit štěstí a přišla ta realita. A musel jsem začít chodit do práce. A prostě být, na sto procent tady a jinde (v práci). Takže ty dva měsíce.

M: Bylo hrozně těžká zima. Syn byl pořád nemocný, takže jsem potřebovala.

A: Takže ještě více podpory.

M: Ano přesně, byla jsem na to sama. A ty jsi ještě odcházel z práce.

O: Takže jsem si občas bral neplacené volno, abych přijel a nějak vypomohl, no to bylo těžké.

M: Ale asi to nedá úplně, teď už je to lepší. Teď je to dobrý.

O: Já jsem si třeba před tím nedovolil odejít, třeba mít nějaký sport. Protože bych je tu nechal samotný. Žena je v tom furt, protože ona odejít nemůže, takže to se teď už taky mění.

A: A když vlastně jste cíl, že žena potřebuje víc, ale ještě v té době jsi nechodil se těma chlapy na pivo a lézt, jako to bylo?

O: Já jsem vnímal, že to žena potřebuje, ale zároveň jsem vnímal, jako že já už nemám víc co nabízet. Nebo dávat. Kdyby už jsem nemohl, ale mě to docela frustrovalo v tuhle dobu, byl jsem špatný. To bylo to nacházení. Fakt jsem si říkal, dělám něco špatně? Jsem blbý táta. Dělán málo. Sebe zpochybňování, hledání. A ujišťování toho, já to vlastně dělám – dělám, co můžu. No víc toho prostě nejde. Že by tam prostě byla ztráta nějaké identity. Kdybych v tom pokračoval. Tak bych se stal nějakým jako, tak jsem to vnímal, někým kdo nemá sebe a je tady – obětuje se sto procentně, pro toho druhého. A nevím, jestli by žena vedle sebe někoho takového chtěla.

M: No, prostě, to jsi vystihl. Já jsem se cítila vůči synovi, já jsem se ztratila v synovi. Takže mě štvalo, že já prostě musím být doma.

O: Já to věděl samozřejmě, že ty nemůžeš.

M: Ale i teď se to objevuje, ale méně. Já začínám dělat věci svoje. Máme nově chůvičku, máma pomáhá, nebo manžel. Takže i já se realizuji. Ale ty začátky byly těžké. Že pak mi to hodně vadilo.

O: Jako že já můžu odejít a ty nemůžeš.

M: Občas, ne pokaždé.

O: Souhlasím. Ale ono to je těžký, musí se to vybalancovat. Myslím, že pomohl čas.

A: Více času, protože se zjednodušila ta péče?

O: Čas, jako že jsme něco překlenuli.

M: Jako, že jsme se zharmonizovali.

O: Naladili.

M: A i víc jsme se pochopili. Já jsem to, že začátku nechápala. Že ty to potřebuješ, abys nám mohl pomáhat víc. Pak jsem viděla, že to fakt funguje.

A: Jak jsi to poznala?

M: Nevím, kdy to bylo. Když manžel nebyl naladěný, tak jsme to jako brala. On tady jako byl, ale bylo to strašné. Třeba jsme se i hádali. Takže vlastně bylo lepší, když si šel vyvětrat hlavu a měla jsem čas pro sebe. A pak to bylo úplně jiné ta energie?

A: A vnímala jste to tak, že když se šel vyvětrat, tak to bylo lepší?

M: Ano, vnímala, pokud neměl kocovinu (smích).

A: Já se zeptám vás, jak vám se změnil vztah k sobě?

M: Dost, je to fakt velké, pro mě. Já jsem neměla moc sebevědomí, před porodem. Tím porodem se mi to zlepšilo. Ale teď to zas začíná kolísat. Nevím jak to říct. Změnilo se to, že já jako žena ji připadám lépe, než před tím. V tom ženském mě to hodně posunulo. A také v tom, že si připadám kompetentněji. To mateřství z mého úhlu pohledu je hodně stát si za svým, rozhodnout se pro něco, obhájit to. A tyhle věci. Ta sebe hodnota tam hraje hroznou roli. V té každodenní péči. A takže tohle se tím učím. Myslím si, že se to zlepšuje. Pak samozřejmě změny po porodu. Tělesné. To i teď nesu. Mám strie, takové věci, které jsou fyzické. Po psychické stránce si myslím, že se to fakt zlepšilo. V sebe víc věřím.

A: Dokážeš příklad té změny?

M: Třeba ze před po porodem a teď?

A: Jak chceš.

M: Mě napadá, třeba když někdo říká, že dělám něco špatně. Dříve jsem to brala hodně vztahovačně. Říkala jsem si, že to asi tedy dělám špatně. A hodně jsem pochybovala. A teď to mám tak, že jak s kým, ale většinou se mi to daří, stát s i za svým. Třeba nějaká kritika mě teď nerozhodí, pokud není nějak cílená nebo se nestrefuje do věcí, které vím, že dělám špatně.

O: Já vím, třeba když vezmu pediatričku, tak jsme řešili nebo si řešila, jak jí říct nějaké věci, které chceme mít po svém. A tím, že jsme tam nebyli oba, tak jsi to komunikovala ty. A ona že něco chce a do něčeho nás tlačí. Třeba my jsme vegetariáni. A ona nás tlačí do toho, že takhle dítěti škodíme. A to vím, že jsi hodně řešila. Byla jsi hodně znejistěná. A naposled ses dobře vymezila. Prostě jsi řekla, že takhle to bude. Pokud se vám to nelíbí, tak ho víc sledujte. Já vám třeba mohu poskytnut informace. Ale já vím, že takhle je to prostě chceme.

O: Jestli můžu dodat, je tam hodně...nevím, k tomu sebepojetí. Hodně tam zamával průběh toho porodu a to, co se tam dělo s personálem.

M: No, to jo. To tam tak jako nahrávalo.

A: Jak to přesně myslíte?

O: Tam...

M: My jsme na konec porodu schytali porodní asistentku, která vyloženě říkala, že to děláme blbě, že nám to nejde. Syn měl čtyři a půl kila, což je fakt hodně. A odvezli ho na jipku. A ona říkala, že kdybych to dělala dobře, tak by to tak nedopadlo a takové kecy.

A: Že jste s nimi měli spory?

M: Ano.

O: Ona vyloženě ponižovala.

M: Takže to jsem dlouho řešila, že vlastně jsem si myslela, že to fakt je moje chyba.

A: Jak se stalo, že už to za chybu nepovažujete?

M: Začala jsem nedávno chodit na individuální terapii, to mi hodně pomáhá. Nedávno jsme také poslali stížnost, na neprofesionální komunikaci. A odepsali nám včera, že takhle porodní asistentka je fakt mimo, ve smyslu, že se to snaží řešit, ale že nemá sebereflexi a že k těm rodičkám chová...po pravdě jste popsala, přesně to jak ona se chová, což mě utvrdilo, že nejsem přecitlivělá, ale že to je opravdu špatně.

A: Takové potvrzení...

M: Ano.

O: Zároveň řekli, že kdyby mohli, tak jí vyhodí, ale nemají dostatek personálu. Ta nemocnice se prezentuje jako respektující k rodičkám a že mohou mít různá přání nebo aby to udělali, tak jak si to rodiče přejí – matky. Že jim vyhoví. No a tady to najednou bylo...ona tam je padesát let.

M: No.

A: Takže i když jste měli dobré reference na tu nemocnici, tak vás to o to víc překvapilo.

M: No. Takže to byla taky taková uzavírka toho. A zároveň jsme byli rádi, že pomůžeme někomu jinému a že to má smysl, napsat tu stížnost.

A: Že dostane aspoň zpětnou vazbu, ta asistentka.

M: No, nezůstat mlčet.

A: Tak, teď se posuneme k další otázce. Jak se během narození a během toho prvního roku změnili vztahy k vaší rodině. Případně blízkým osobám. Je na vás, koho tam budete počítat, zda jen biologickou rodinu nebo i jiné blízké osoby.

M: Já jsem si ze začátku hodně řešila mámu. Protože moje máma je hodně specifická, ze začátku jsem z ní nebyla šťastná. Ale teď se to proměnilo. To nevím, jestli se toho týká, to je vyloženě můj problém s mojí mámou. Když se syn narodil, jak jsem ho viděla a pořádně až po dni, co se narodil, nebo po dni a půl. Manžel mi nosil fotky a tak. Tak ona ho hrozně chtěla vidět. Pořád volala, kdy se na něj může podívat. A bylo to hodně necitlivé, protože já jsem od ní potřebovala podporu a ona v mých očích selhala v té její mateřské roli. Protože já jsem od ní potřebovala podporu. A ono jí to nedošlo. Ona je hrozně čistá. Netaktní. Neumí to. Nedošlo jí to. Pak jí to bratr řekl, tak si to uvědomila. Urputná. Jakože mě chtěla hrozně pomoci, ale nevěděla jak. Mi přijde. Tak to bylo takové. To mi chybělo. Ze začátku mi tam chyběla matka.

A: Pak se to změnilo?

M: Jo, jak už je větší, tak už nepotřebuju moc tu podporu. Tohle byla extrémní situace. A ona v těch extrémech. Nám to úplně nefunguje. Ale teď když je to na takové normální bázi tak to jako jde.

O: Zároveň ona je ta, která jako jediná přes týden hlídá.

M: Jo. Ona pracuje v Praze. Takže mi teď pomáhá. A hodně se zajímá.

O: Je u ní hodně vidět změna.

M: Jo. Já si taky myslím, že se něco naučila, jak to proběhlo.

A: V čem?

M: No možná i se začala na mě víc ptát. Že jsem jí tehdy, jak jsem byla v těch hormonech, tak jsem jí to řekla a i fyziku nějak vysvětlila.

A: Myslíš ohledně té situace.

M: Ano, že to je fakt nevhodné. Ať si to nebere osobně.

O: No.

M: Myslím, že to jakoby se to takhle změnilo.

A: Jak to máte s otcem?

M: S tátou, to je asi dobrý. Možná nás to s ním nějak prohloubilo. No já nevím, co k tomu říct. V pohodě.

O: Možná by bylo dobré říct, že matky rodiče nejsou spolu. Táta žije daleko.

M: No, daleko. Vidíme se jednou za měsíc za dva.

O: A zároveň k nim se hodně jezdí. Tam třeba jedeme. Na vánoce.

M: Je to můj rodný dům. No asi se to změnilo v tom, že ho víc chápu v některých věcech. Vůči nám, nebo...ale úplně nevím.

O: No hodně spolu sdílíte.

M: No hodně spolu sdílíte.

O: Třeba fotky.

A: Spíš jsem se měl zeptat, jaké to je, ne jak se o změnilo. Jaký ten vztah s otcem po porodu máte?

M: Vlastně jsem se mu to hodně bála říct, že jsem těhotná. Protože jsem ještě neměla dostudováno, když jsem otěhotněla. Protože on je hodně na to vzdělání, má doktorát a je hodně zaměřený na tyhle věci. A kupodivu to vzal hodně dobře. Řekl, tak otevřeme tu slivovici. No a já si myslí, že je rád. Že jsem před tím byla takové divoká a já nevím. Byla jsem v Anglii a tam jsem si našla muslima a táta z toho byl na prášky. Tak táta říkal, že konečně mám toho českého muže. Já si myslím, že dobré. Takže tak. A co ty?

O: Co já? Co se týká s mámou. Já s ní mám dobré vztahy s rodiči. Takže pro mě zlepšení, nemůžu o tom nějak mluvit, ale s mámou, když někdy v půl jedné po porodu odváželi syna nějak do Prahy do nějaké neznámé nemocnice, rychlou. Tak ona byla člověk, kterému jsem volal. A plakal jsem jí do telefonu. To jsem nikdy neudělal takhle. A ona tam prostě byla pro mě. Takže nějaké prohloubení. A s mámou se cítím, že tam jako jsme. Horně uvolněně a dobře.

A: Myslíš, že se to změnilo s příchodem syna?

O: Jo. Nemusím se obhajovat, jaký já jsem. Že to nějak prožívám. Možná to akceptuje víc. A i to říct nebo dát nějakou kritiku. To dřív bylo těžký. Ona si to brala osobně. To se změnilo. Teď když jí řeknu, že si něco představuji jinak, tak ona to úplně vezme. To se taky změnilo. A u táty, tam paradoxně. Já jsem měl s tátou hodně blízký vťah a tam hraje roli nějaká jeho osobní rodinná historii. Táta a bratr se spolu nebaví. A bratr má dvě děti. Tak táta je takový hodně urputný, na syna, že si ho přivlastňuje. Že to je jeho vnuk. A to je nám nepříjemné.

M: No, to je až poslední dobou.

O: Poslední dobou. Takže teď je to ve fázi, kdysi tohle vyjasňujeme. Já mu říkám táto tady v něčem musíš na něj pomaleji. On potřebuje tohle to, nebo mu začne říkat mamánek. Tak jsem ho edukoval, jak to ty děti mají. Že on nějaké volní vlastnosti nemá, a že potřebuje lásku. A nezpochybňovat jejich východu.

M: V tom výchovném, ve smyslu.

A: Jsou tam nějaká témata, která je potřeba si do vyjasnit?

O: No. Ostatní hodně respektují náš přístup. A oni to tak válejí. Ale teď, když tady jsme. Oni jsou tu docela často. A my k nim taky jezdíme. Tak tam je ten Matyáš. A táta jako kdyby se potřeboval dosytit.

A: Něco mu schází?

O: Stoprocentně. A pak nedávno se stalo, že jsme se viděli jen my dva. A Už to bylo zase zpátky v pohodě. Krásně jsme si popovídali. A nebylo takovéto obhajování, chvílka napětí. A zároveň jsou hrozně fajn. Podporují nás.

M: Jojo, všichni nás podporují.

O: Věci, když nemáme a tak.

A: Co zbytek rodiny, je tam ještě někdo pro vás významný? Kdo se podílí na všem životě, ať už myšlenkově nebo fyzicky.

M: Za mě je to bratr. Jsem také hodně v kontaktu se švagrovou. Když jsem měla ten těžký porod. Tak oni okamžitě, oni mají dvě děti, a okamžitě z Brna přijeli. I když tu syn v tu chvíli nebyl. Tak to jsem brala jako velkou podporu. Volala jsem mu to a on se i rozbřečel dojatě do telefonu. I když nemá čas, abychom sdíleli.

O: Ona hodně zafungovala ta Jana (švagrová).

A: Vy máte ještě někoho?

O: Já mám bratra. Asi z rodiny ani širší rodiny ani ne.

A: Posuneme se k předposlednímu tématu, potřebujete přestávku nebo můžeme pokračovat?

M: Ne, když tak uvidíme.

A: Spíte dobře?

O: To by se muselo definovat, co je dobře. Nemáme typické dítě, které by spalo celou noc. Teď začal hodně plakat. A potřeboval být hodně u mámy. Bylo třeba přijmout to, že to máme takhle. On spí syn u nás. To bylo také těžký přijmout, že syn nespí, že ní tabulkové dítě. Nespí osmdesát procent.

M: Nespí.

O: Takové to celou noc.

A: Jaké máte vztahy s širšími přáteli, případně s kolegy v práci, co třeba vnímáte jako nové, nebo jiné a podstatné?

O: V práci jsem byl dříve zastáncem nějakých neformálních setkání, k tomu, abychom se mohli dát nějaké nepracovní věci a být spolu za dobře profesně. A ještě před tím, než byl syn na světě, tak jsem tohle opustil a začala to pro mě být ztráta času?

A: Jak to?

O: Já jsem ten čas chtěl radši věnovat někomu jinému, třeba rodině.

A: Takže to bylo dřív jako něco na víc.

O: No, teď už nevidím důvod. Teď se raději scházím s kamarády. Jak byla ta otázka?

A: Kamarádi a kolegové.

O: Co se týká mě a možná co se týká nás. To se taky vytváří. Já mám nějakou skupinu kamarádů, který máme děti, někteří nemají děti, ale přemýšlíme podobně, se kterými se jednou za čas scházíme. Ale není to tak často, jak to bylo dřív, ale je to intenzivnější. Není to, že bychom více pili, to spíš naopak. Takže ten kontakt se z kvalitnil. Asi tak.

M: Za mě. Práce nic. Já to mám jinak v tom, že ne moc mých nejbližších kamarádek má už děti. Takže jsem se hodně bála, že budu vy-komunikována z té komunity. Což se ze začátku malinko dělo. A já jsem to hodně řešila, když mi nenapíše, že jdou třeba na oběd. I třeba z principu, že by to šlo nějak zařídit, abych přišla.

A: Že například předpokládali, že když máte dítě, že byste stejně nepřišla nebo nemohla.

M: Přesně. Ale vadí mi to. Ty matky s dětma jsou jako by mimo tu společnost. Že to není tak společensky povědomé, že to jde i s dětma. Což myslím, že spousta věcí jde. Takže tohle jsem řešila. Ale takové ty nejstálejší kamarádky, s těma jsem se setkávala. Ty ale zase nejsou v Praze, takže to bylo spíše po skypu. A teď nám vznikla taková komunita, co máme děti, ale to jsou víc od manžela.

A: To jsou tedy nějakí vaši společní přátelé?

M: Jo, Že vlastně už mají děti a to sdílení těch témat. A taky vlastně jsem přišla určitými holkami, se kterými jsem bavil, které byly třeba moc zahlcené sebou, tak mi

to přijde jako ztráta času. Nebo jak to říct, nemám energii investovat energii do takových zvláštních přátelství. Potřebuji jistotu. Jdu spíše za jistýma lidma kolem sebe. Asi to souvisí s tím, jak teĎ už jsem taková stabilnější. Tak mi ta stabilita dělá dobře.

O: Jakože přijít a setkat s někým a řešit tam nějaký problém, spíš se setkat s někým a být spolu.

A: Aby tam byla nějaká opravdovost?

M: Jo. A taky možná to, když už někam jdu, tak chci, aby to mělo smysl. Možná to jak říkal s těma večerkami, mi to nedává takový smysl.

O: Takové to jít se do hospody opít.

M: Ty hodnoty tam jsou. Že jako Vlastně teĎ ten čas, který mám, tak ho ukrajuji opatrně. Že jsem zakusila, jaké je to nespát, nemít čas na sebe. A teĎ když ho mám, nebo třeba i se synem někam jdu, zvažuji, aby to fakt bylo co nejsmysluplnější.

O: Člověk si začal vážit času. Najednou je toho málo.

A: Myslíte si, že se tohle změní brzy, nebo že to bude dlouho takové, s tím časem?

O: Já si myslím, že to půjde.

M: Už je to lepší.

A: Jestli se to bude postupně zlepšovat, nebo jestli to bude trvat hodně dlouho. Ten čas, jako hodnota.

O: Mě se to líbí, že ten čas pro mě má jinou hodnotu.

A: Takže bys to takhle chtěl mít.

O: Já chci čas kvalitně trávit s rodinou. Budu zvažovat, mimo rodinu, jak ten čas a s kým trávit.

M: Mě teĎ napadlo, že jsem dělal spoustu věcí bezmyšlenkovitě. Někde jsem byla nebo jsem si připadala, že tam musím být. A teĎ to mám tak, že se opravdu rozhoduji sama za sebe. Dělam věci, pro které se víc rozhodnu, než před tím.

O: Třeba se rozhodneš, že budeš bezmyšlenkovitě chodit.

M: Jo, před tím jsem byla, že to přišlo, tak jdu.

A: Poslední otázka, jak to máte teď s obecnými hodnotami, vztah k společnosti a světu.

O: Asi co se změnilo, tak ale to je možná, jak to vzít. Dokáží si snadněji představit směr v nějaké konformitě, nebo něčemu, co by se mělo, tak si dokáží představit, že je to snadnější, než jsem si myslel dřív. Ta zkušenost s dětmi ukazuje, se člověk musí nějak omezit nebo svobodně přijmout nějaká omezení. Vzdát se nějaké svobody. A že něco, jako s dítětem. To jsem se trochu zamotal.

M: Já ti vůbec nerozumím (k otci).

O: Jo, třeba tohle, třeba dřív bych byl vůči něčemu vyhraněnější. Teď to více respektuji, že třeba to má někdo jinak, než to máme my. Pochopení toho kontextu.

M: Pro mě je to těžká otázka. Hodně to řeším v kontextu s prací. Asi to hodně řeším. Jako že mě láká začít pracovat, třeba na jeden den v týdnu, ale vlastně si říkám, měla bych zůstat doma ty tři roky. Ale chci, nechci. Proč to vlastně nechci, je to nějaká má vzpoura nebo má ambicióznost. Hodně s tím bojuju.

A: Ano, takhle jsem tu otázku myslel.

M: Tak teď mapuji, co chci.

O: To že, bys chtěla pracovat, že už vlastně pracuješ, máš nějaké aktivity, které děláš. Do prvního roku života dítěte, tak si myslím, že u hodně lidí může vyvolat zděšení, že se nevěnuješ dítěti. Nebo když jsi šla poprvé tančit.

M: Tam se mě zeptala, jak to, že miminko není se mnou? Protože je s partnerem. A pak mi to došlo, že to bylo trošku. Myslím, že jsme hodně jiní. Kontaktní rodičovství, vegetariánství. Třeba ty prvky, toho jak dlouho být doma. Jestli vůbec chci být tak dlouho doma, tak to se objevuje.

O: Nebo když ta matka nebude dostatečně dlouho doma, tak to znamená, že není dobrá matka. To je taky takové, že jsme se o tom bavili. Že v tom máme shodu.

4.2. Druhý rozhovor

Lenka a Tomáš

A: První otázka, bylo vaše dítě plánované?

M: Ano.

O: Bylo.

A: Jak jste se na dítě připravovali, na co jste se těšili a čeho jste se báli, jaké to bylo?

M: Já jsem se bála porodu, že to nevyjde.

O: V tu chvíli, kdy jsme ho plánovali, tak byl strach, aby to jakoby vyšlo. Protože kolem nás byli lidé, kteří se snažili delší dobu.

A: Aby to vyšlo...

M: Já jelikož pracuji na genetice, tak jsem se spíš bála vrozených vad, aby tam nějaký nebyla, ale to bylo všechno v pořádku. A pak nějakého potratu a předčasného porodu. To vlastně může přijít.

A: Mysleli jste, až se narodí, představovali jste si něco, když jste věděli, že je geneticky v pořádku. Je něco, čeho jste se obávali, až bude na světě?

O: To asi ne...

M: Těšili jsme se.

O: Ono je to takové, že možná taková mírná nervozita z toho, aby to člověk najednou zvládal. Tu obrovskou zodpovědnost, která pak přijde. Protože na to člověka nepřipraví nic, až pak ta situace. To je asi všechno.

A: A když jste říkala, že jste se těšila, na co například konkrétně?

M: Celkově na to miminko.

O: Na to jaké to bude, že to bude obrovská změna, která přinese. Něco nového do toho života.

M: Nové zážitky.

O: Nový člen rodiny.

A: Měli jste nějaké představy o těch zážitcích.

M: Já myslím, že se to ani nedá představit. Já jsem kolem sebe děti moc neměla, pořádně jsem neviděla jak k tomu dítěti přistupovat, ale tak nějak pomohli babičky matky, jakoby naši rodiče a ty nám dávali ty rady, jak to zvládnout. A tak nějak jsme to asi přežili, za ten rok.

A: Jaký pro vás bylo, když to dítě přišlo na svět? Můžete to pojmout, jak chcete, začít porodem nebo prvními dny.

M: To bylo štěstí. Pro mě to bylo nejtěžší a zároveň nejkrásnější zážitek, ten porod.

O: Ten porod. Tam nastali jakoby určitý komplikace, během toho porodu. A bylo to takové, že oba dva jsme si sáhli na určité dno. Nejvíce asi Lenka, ta to všechno prožívala. Jak fyzicky, tak psychicky.

M: Já jsem vnímala tu bezmoc těch doktorů. Když jsem v nich, v těch očích viděla trochu paniku. V ten jeden okamžik.

A: Bylo v nějakou dobu hodně kritické?

O: Tam nastala situace, vlastně on se skřípl, během porodu a začali jsme ho ztrácet, na přístrojích už nebyla žádná odezva. A člověk viděl i na těch doktorech, jak si jsou nejistý, začali volat další kolegy. A o to víc to pak působí na toho člověka.

A: Když i ty doktoři vypadají, že se něco děje.

O: Právě, ty by měli na toho člověka přenášet klid. Na toho pacienta. V tu chvíli to bylo dost divoké.

A: Jak to dopadlo?

M: Naštěstí dobře.

O: Malou nakonec vytáhli takovým tím zvonem a byla v pořádku. To byly takové. Člověk čekal na ty vteřiny, kdyto miminko vyleze ven. A jestli začne plakat a křičet. A najednou to byla obrovská úleva.

A: Zakřičelo?

O: Přesně tak!

A: Co bylo pak?

M: Pak to bylo taky takové...no nepříjemné. Ten porod...asi tu nemocnici nebudu raději jmenovat.

A: Jak si přežete.

M: Já jsem rodila skoro dvanáct hodin. A po tomhle šíleném porodu, řekli, že pro mě nemají pokoj.

O: Takže je nechali na sále až do rána.

M: Spát na tom porodním sále. Naštěstí pak ráno řekli, že mi dají nějaký pokoj. Ale malou jsem neviděl, protože jsme nemohli být spolu?

A: V důsledku těch komplikací při porodu?

M: Celý den jsem po tom náročném porodu za ní musela chodit na novorozenecké. To pro mě bylo docela vyčerpávající. Takže tak. A pak asi celkově en přístup těch doktorů. Připadal jsem si trošku jako na běžícím pásu. Takže opravdu to bylo jako že, pojd'te, nakojíte. Když už kojíte, tak běžte domů. Pokud ne, tak vás tu nechme. Tak to bylo opravdu, že jsem si připadala jak nějaká dojná kráva. (smích)

A: Bylo něco, co vám v téhle situaci pomáhalo?

M: Asi jenom to miminko, že bylo zdravé a těšila jsem se na něj. Ale jinak jsem měla různé bolesti, takže jsem si myslím, že jsem toho asi i hodně zapoměla. Anebo, po tom těžkém porodu, jsem měla takové stavy, že jsem nemohla vůbec zavřít oči. Že jsem celé dva dny nespala. Jsem tak nějak pořád střežila tu malou, když jsem jí měla u sebe. A byl to pro mě hodně silný zážitek, že než jsem se dostala do klidu, mi docela trvalo?

A: Jak tohle máte teď?

M: Ne, teď už. Jakoby vím, že teď dlouho nechci rodit.

O: Říká se, že ženské tělo je nastavené tak, že po nějaké době ten zážitek zapomene, aby byla připravená mít další dítě a nebála se toho. Mě to nedávno někdo říkal.

M: Ve mě zatím zážitek je, takže zatím neplánuji další dítě.

A: Jak jste tohle prožíval vy, ty první dny. Jaké to bylo pro vás.

O: Nebo to pro mě jakoby tak těžké, jako pro Lenku. Protož ty další dny jsem tam s Lenkou nebyl. Sice jsem tam jezdil, jak to šlo, ale pro mě to tak nějak opadlo po tom porodu. Když jsem viděl, že jsou obě v pořádku už. Sice tam ty nervy trochu byly, ale asi ten tlak nebyl tak velký, jak prožívala Lenka, když musela být v té nemocnici.

A: Jak jste to v té době měli mezi sebou, jak jste tu dobu prožívali jako partneři, jako manželé.

O: Jo, jsme manželé. Já myslím, že tam nebyly nějaké velké změny, oproti normálnímu soužití před tím nebo pak po tom.

A: Takže jste tu těžkou situaci prošli...

M: Tak nějak v klidu. Třeba potom, když jsem byla v té nemocnici tři dny, pak mě propustili a nastali ty komplikace, že jsem třeba nemohla kojit, nebo že malá hrozně plakala. A člověk se na to nějak nemůže připravit. A ty první dny doma byly hrozný. Protože ona má prostě...a ještě byly takový vedra. Byli jsme doma a tam bylo docela dusno. A ona nechtěla spát. A pořád plakala.

O: To byla taková beznaděj, že jsme najednou nevěděli, co jak máme dělat. A jestli tomu miminku něco není. Takže jsme se často obraceli na rodiče, s nějakýma radami. Ale většinou nám bylo řečeno, že to tak mají všichni.

A: Takže vám rodiče v té době pomáhali?

M: Snažili se hodně.

O: Sice to byl ze začátku takový prapodivný tlak z jejich strany. Já jsem přivezl holky z t porodnice. A moje máma se s tím miminkem chtěla vidět co nejdříve. V tu chvíli, to ale pro nás byla taková hektická situace a sami jsme se s tím potřebovali tak nějak srovnat. Sžít se s tím miminkem a v tu chvíli jsme moc o nějaké návštěvě nestáli.

M: Když třeba chvíli malá spinkala, tak jsme chtěli chvíli tak nějak sami pro sebe. V tu chvíli a ne že tam bude někdo ten třetí, se kterým tam budu komunikovat a věnovat se mu. Sice se snažili pomoci, ale v tu chvíli to pro nás pomoc nebyla. Protože jsme potřebovali vypnout. A oni to moc necápali.

A: A jak to teď? Pořád.

M: Jo, teď je to úplně v pohodě. Dám třeba malou babičce a jdu si třeba někam do kina.

O: To byly jenom ty první dny po porodu.

M: To byl ten první týden.

A: potřebovali jste víc pro sebe.

M: Přesně tak. Hlavně my máme malý byt.

A: Když je vás tam víc, tak je tam všude s vámi...

A: Posuneme na další téma. Dítě je na světě, je doma a jak to bylo dál. Jaký byl váš vztah mezi sebou pak?

O: Z tohoto hlediska nevnímám extra velkou změnu. Jak to říct.

A: Někdy je těžké o tom mluvit a přemýšlet.

O: Myslím, že zásadní změny neproběhli, co nám tam přišla Kristýnka.

M: Já se tak nějak snažím to oddělovat, nechci, aby to dítě bylo jen na právním místě, ale chci, aby měla nějaký režim a ten má nastavený od narození. V sedm hodin jde spát. A já prostě, máme s Tomášem čas sami na sebe. A večery máme společné a dítě prostě spí. Nenecháme ho do desíti vzhůru, ale chci, aby se to nějak udržovalo. Abychom měli čas na něj, ale i sami na sebe. A nezahlcovali se jenom tím dítětem.

A: Takhle jste to měli do začátku?

M: Lidé mi říkali, abych se snažila ten režim nastavit. A teď ho opravdu má. Třeba je určitá hodina a ona začne zívát a chce se jí spát. Někdy je to problém, třeba když potřebujeme být déle venku, tak on už začne zívát. Ale na druhou stranu v týdnu je to dobré, dám jí spát a mám volný večer.

O: Třeba větší výkyvy byly, když jí rostli zoubky. Tak byla třeba celou noc vzhůru.

M: Ale to bylo třeba týden, pak se to vrátilo do normálu.

O: Já vlastně přijdu z práce a snažím se jí věnovat, abych si jí taky užil. Což je třeba hodina nebo hodina a půl denně. A pak přes ty víkendy.

A: Chodíte domů z práce odpoledne, takže jí stihnete, než usne...

M: Nechci, aby přetahovala a byla vzhůru do desíti.

O: Ono se to asi změní časem.

M: No, myslím, že nemá ani dobrý věk, aby ponocovala. A nám by to asi taky neprospělo.

O: Je to dobrý, že máme i soukromí sami pro sebe.

M: Pustíme si třeba nějaký film a vypneme.

A: Takže takhle to máte nastavené a jste s tím spokojení.

O: No.

M: Hm.

A: Ještě se vrátím k tomu porodu, měl ten těžký porod vliv na váš vzájemný vťah?

O: Určitě to mohlo nějak zcelit.

M: Mě to přijde, že jsme s Tomem tak propojený, že já na něco myslím a on to řekne. Máme rádi hodně filmy, kvalitní a pak se o tom dokážeme bavit a prostě přemýšlíme nad tím. Nějaké i jiné zážitky. Ale ty filmy jsou společný zájem. Je to pro nás nejdostupnější společný zájem s dítětem.

O: Kdyby to šlo, tak bychom třeba cestovali.

M: Teď jsme rádi, ale není to bohužel reálné, aspoň podnikáme nějaké výlety, aby ten čas nebyl plně zabítý.

A: Tohle téma teď opustíme, protože jsem ho vnesl více já. Pojd'me dál. Jak se změnil váš vztah k vašim nejbližším lidem, například rodičům, ale i jiným lidem, které považujete za hodně blízké.

M: Tak určitě, Tomášovi rodiče, občas moji rodiče. Ty jsou tedy dál, takže ty nemají takový kontakt s malou. Ale asi hlavně Tomovi rodiče.

A: Ty jsou z Prahy?

M: Hm.

O: Takže s nimi se vídáme ještě častěji po tom porodu.

M: Já si třeba ráda odpočinu, babička hlídá. Já si dám nohy nahoru a sedím, dám si kávu.

A: Jak se to stalo?

M: Domluvili jsme se, že se budeme každé čtvrtky navštěvovat. Asi aby si i malá zvykla, aby nebyla vázána tak na mě, aby tam byl někdo třetí.

O: Aby na to byla zvyklá.

M: Takhle funguje, občas to ještě nejde, ale snažíme se.

O: Velká fixace tam je na Lenku o toho usínání. Malá j zvyklá, že jí uspává. Pořád jenom Lenka. A není moc schopná usnout s někým jiným, třeba u mě nebo se mnou, hodně pláče. Takže dvě maminky.

A: Takže říkáte, že ten kontakt s Tomovými rodiči je intenzivnější.

M: Jo to určitě.

O: Jo.

A: Ještě něco je teď jinak v kontaktu s rodiči, kromě toho, o čem jsme mluvili.

M: Já myslím, že ne. Všechno probíhá v pohodě.

O: Možná s přáteli se teď vídáme méně, teďka po tom, co máme malou, protože to prostě nejde. Já se sice vídám s kamarády víc než Lenka, ale obecně se myslím, že s těma kamaráda se vídáme míň, než před tím.

A: Je to něco, co vám vadí?

O: Ani ne.

M: Ani ne, já když chci tak jdu za mýma kolegyněmi do práce, třeba jednou za měsíc a jinak, jdeme občas pařit.

O: Sem tam, když je třeba nějaká oslava, tak dáme malou na hlídání k našim a takhle se dostaneme do společnosti. Nebo se občas vídáme s bratrancem, který mají také to malé dítě, sie je starší o něco, ale... Jinak jako nevnímám nějaké změny s okolím.

A: Jak se změnil vztah k tvým rodičům, říkali jste, že bydlí daleko, jaký ten vztah teď je.

M: Asi pořád stejný, my se dvakrát nebo každý druhý den skypujeme, takže malou vidí na počítači.

A: Takže jste to vyřešili takhle.

O: Ještě že jsou ty technologie. Oni bydlí 260 km o Prahy, takže to i finančně to je větší zátěž, kdybychom tam měli jezdit častěji. Snažíme se jednou do měsíce, nebo za dva měsíce, aby aspoň trochu tu malou viděli.

A: Máte pocit, že se nějak změnili váš obecné hodnoty, například postoje k společnosti, lidem, světu nebo například náboženské postoje.

T: Člověk by chtěl lepší svět pro dítě, až bude dospívat, ale nemůžu říct, že by na to mělo vliv narození dítěte. Myslím, že tyhle postoje zůstávají pořád stejné. Teď je to tak, že člověk má třeba větší strach o to děcko. A víc na člověka působí, když vidí, že támhle je nějaký teroristický útok a člověk má větší strach o tu rodinu, když je tam ten další nový člen – ten malý tvoreček.

A: Třeba když něco hrozí...

O: Přesně tak.

A: Jak to máte vy?

M: Já se teď se taky bojím, ani ne tak světu, ale spíš je tady spousta různých lidí a člověk musí jakoby, ne o sebe, ale spíš o tu malou se bojím, třeba. Aby někdo ten

kočárek neukradl nebo neshodil. Když jdeme někam ven. Může se stát cokoliv, takže je to takové, spíš ani ne světu, ale některých lidí – zlých.

A: Takže spíše tady kolem vás, kde se pohybujete.

O: Člověk je opatrnější.

M: To se člověk třeba dívá, kdo je tvůj soused. Když jde třeba člověk po ulici, tak jsou ty lidi takový – prapodivný.

A: Takže máte pocit, že jste teď obezřetnější? Víc si dáváte pozor, kdo kolem vás je.

O: Jo, dřív mi to bylo jedno. Teďka je to víc o té zodpovědnosti za tu další osobu.

A: Bojíte se třeba i doma?

M: Každou chvíli.

O: Je to tak. Teď malá od té doby, co se začala pohybovat po celém bytě, tak člověk musí být pořád ve střehu. Zpočátku to sice byly nervy, ale to miminko pořád leželo na jednom místě.

M: Většina spotřebičů je vysoko.

O: Teď je fázi, kdy si začíná stoupat. Postele.

M: To se bojím, že spadne blbě. Že si rozbije hlavu. To je prostě mžik. Člověk u ní může stát, něco spadne a člověk s tím nic neudělá.

A: Co pro vás bylo na péči o dítě nejtěžší?

M: Nejtěžší? Pro mě asi jakoby – po porodu, nějaké zdravotní problémy. Ale teď už je to v pořádku. Takže pro mě asi už nic nejtěžšího není.

O: Ustát nějakou bolest a zároveň se starat o to miminko.

M: No, provázela mě nějaká bolest, ale zároveň jsem musela být silná a starat se o to dítě.

A: Jsi spokojená s tím, jak se ti to dařilo.

M: No jednou jsem byla tak nějak jako psychicky tak vyčerpaná tou bolestí a zároveň nějakým dítětem a nějak jsem stála v koupelně a říkala jsem si, že je to všechno v hlavě, takže jsem si říkala, že musím být v pohodě a ono to pak v pohodě bude no a druhý den jsem se probudila a tak nějak to bylo lepší a každým dnem to bylo lepší a lepší. Prostě je to v té hlavě a člověk si to musí urovnat, protože když si člověk říká, že to je špatně, tak to špatně bude,

A: Co bylo pro vás nejtěžší?

O: Asi tak nějak se vyrovnat s těma situacemi, kdy to bylo vlastně jenom zpočátku, když jsme měli malou doma, tak tam byly chvíle, kdy člověk byl naprosto bezbranný a to dítě třeba hodiny plakalo, nějako vyrovnat se s tím, že v mých silách ani nebylo tomu dítěti pomoci, že miminka holt ze začátku pláčou dlouhé hodiny a člověk nemůže dělat nic, to byl takový psychický nápor, že člověk nemohl tomu miminku pomoci, to jsem nesl těžce, tole.

A: A co vám naopak dělalo největší radost? Když to miminko bylo na světě a bylo s vámi.

O: Asi ty první úsměvy, ta radost toho dítěte, když člověk na něm viděl, že je spokojené. To je v podstatě ta úplně ta nejhezčí věc, co se dá zažít.

M: Nebo když má člověk nebo asi já, když má náročný den, tak si říkám, ať už to dítě konečně spí. A když ho tam pak člověk vidí, jak tam spinká sladce, tak to úplně zapomenete na to, co vyváděla přes den. Ale to je prostě o tom, že když jí miluješ, tak není co řešit.

O: Jojo.

A: Dokázali byste sdělit, nějaký váš nejsilnější zážitek s dítětem?

O: Dobý nebo špatný?

A: Nějaký významný.

O: První byl jakoby ten porod, když malá vylezla ven. To bylo úplně nejsilnější. Kor když člověk věděl, že je v pořádku. A pak to byl asi moment, kdy se poprvé začala smát. Kdy to poprvé na ní člověk viděl, že se cíleně něčemu směje.

A: Když reaguje...

O: No.

A: Jaký vy jste měla takový zážitek? Možná, kromě porodu.

M: Asi to byl taky ten úsměv. A pak když mi řekla mámo.

O: To jsem taky chtěl doplnit. Že to pro mě byl taky silný zážitek, ale ona to pak přestala říkat. Že to asi spíš neřekla, ale možná řekla něco jiného.

M: Možná řekla máma, to ona řve, kdy ž něco chce.

O: To ona říká pořád.

M: Když se probudí a já tam nejsem, tak vyloženě k máma, máma. Ale když mě vidí, tak se uklidní. Tak je to docela příjemné, no jako není to příjemné, ale ví člověk, že ho má ráda.

O: Pak ještě tam byl takový těžší zážitek. Když byla malá a bylo to období, kdy se začala převalovat a jednou se nám skulila z gauče. My jsme z toho byli úplně vyřízený. Tak jsme jí raději vzali na pohotovost, abychom měli jistotu, že jí opravdu nic není. A do toho nám cestou kleplo auto. Taková další komplikace. Takže to byl příšerný večer. Ale ve chvíli, kdy jsme dorazili na tu pohotovost, tak malá už se tam na všechny smála. Takže to bylo nakonec všechno v pořádku.

A: Prošli jsme všechna témata, ale ještě se vrátíme k některým otázkám. Ještě bych se rád vrtil k vašim vztahům k přátelům. Jak to máte s bližšími lidmi kolem sebe. Zkuste k tomu prosím ještě dodat více.

O: Já třeba, když jsem byl v té době v předchozím zaměstnání, tak jsem z toho měl pocit, že mě víc začlenilo do kolektivu těch lidí, který mají malé děti. Díky tomu jsem měl třeba více možností se s nimi o tom bavit.

A: Měli jste najednou společné téma.

O: Víc společných témat, zážitků. V tomhle směru to určitě byla změna. Já už tam teda s nimi nepracuju, ale v tu dobu tak určitě bylo. Ale i teď si myslím, že se stávajícími kolegy, ale tady není ta hranice změny. To bylo s těmi minulými kolegy, kde bylo srovnání před porodem a po porodu.

A: Třeba, nevím jak u Lenky.

M: No já většinou komunikuji s těmi lidmi, kteří mi občas nesedí. Většinou si pišme, ale když opravdu hodně chceme, tak se sejeme a popovídáme si. Ale já většinou někam chodím s malou. A pak se všichni dívají na malou a nějak ani nemají potřebu se bavit se mnou.

O: Malá strhne veškerou pozornost na sebe.

M: Nebo spíš když někam přijdu, tak mluvím hlavně já a mluvím o malé. Lidé to chtějí slyšet.

O: Je to tak, ono to ovlivňuje ty diskuse s ostatním lidmi. Pak se devadesát procent diskuse točí o malé.

A: Myslíte, že to tak bude pořád?

O: Těžko říct. Možná, jestli tak až x let. Možná. Ty děti jsou asi věčné téma. A ono hodně záleží, s kým se bavíte. S našimi rodiči to převažuje ta diskuse o dětech. Třeba když jdu s kamarády, tak ty o tom moc nechtějí slyšet. Protože nikdo z nich děti moc nemá. Vnáším mezi ně takovou otcovskou atmosféru. (smích)

A: Poslední otázka, vidíte nějaké výrazné změny ve vašem vztahu, tím jak je dítě starší, zda se něco nějak mění nebo vyvíjí – váš vztah.

O: Denní rytmus se změnil, protože jsme podřízeni tomu režimu dítěte. Kdežto před tím, jsme byly nezávislí. Mohli jsme kdykoliv, kamkoliv. A teď se to všechno podřizuje tomu dítěti.

M: Musíme dělat různé varianty toho, jak něco udělat, někde být.

A: Měli jste třeba nějaké vztahové krize?

M: Já jsem asi měla nějaké poporodní deprese. Připadala jsem si tlustá. (smích)

A: Týkalo se vás to nějak?

O: Já jsem to nějak přešel. Nemyslím si, že by to bylo nějaké hrozné nebo že by ty deprese byly tak intenzivní, aby to mělo vliv na vztah.

M: To si spíš myslím, že ty deprese byly ovlivněné tím, že jsem měla nějakou tu bolest.
A ono se to nějak přenášelo?

A: Vnímáte vy nějakou krizovou oblast?

O: Asi ne. Podle mě to tak nějak prohlédlo hladce. Co mi třeba vyprávěli ostatní lidé, tak my jsme to pak měli celkem bez starostí, po tom těžkém porodu.

M: My se třeba pohádáme, ale to je tak ně pět minut. Často se to týká té malé.

O: Je to tak, že se třeba někdo z nás urazí, ale nejdéle druhý den je to v pořádku.

A: A naopak něco krásné? Nějaký společný silný moment?

O: Pro mě to jsou všechny společný chvílky, kdy je člověk mimo práci, dohromady. Nedokáží vypíchnout jeden extra. Ale pro mě jsou krásný všechny ty chvíle, kdy jsme pohromadě.

M: Třeba když přijde z práce a malá s tam hraje a ona se usměje.

O: Ona jak začíná být divočejší, tak si s ní člověk může hrát.

M: Pak brečíme smíchy. Třeba několikrát týdně. To není třeba jednou týdně, něco co bychom si mohli pamatovat, ale to je dost často.

O: Ona předvede nějaké psí kusy a tím nás až rozbřečí smíchy. To jsou takové ty krásné společné momenty. Kterých je ale spousty.

A: Děkuji, zakončili jsme to vesele.

4.3. Třetí rozhovor

Klára a Petr

A: První otázka, Bylo vaše dítě plánované?

M: Ano.

A: Jaké pro vás bylo, když jste Lojzu čekala, čeho jste se bály, na co jste se těšili, jak jste si představovali, jaké to bude, až se narodí.

O: Tak já začnu. Lojza pro nás byl, že nám umožnil, abychom byli spolu, protože každý jsme bydleli jinde a hrozně těžko se hledalo jak zařídit, každý jsme pracovali jinde, a kdybychom nečekali dítě, tak bychom neměli dost důležitý důvod, abychom žili společně. A ono to bylo tak, že asi den po tom, co jsem si tohle uvědomil, že nemůžeme a asi nezvládneme být spolu bez dítěte, tak asi den po tom jsem se dozvěděl, že asi dítě mít budeme. Takže tohle vycházelo výborně. Těšil jsem se dost. Byl to tak, že Klára ještě dlouhou po tom chodila do práce v Praze, takže jsme se v tu dobu vídali poměrně málo. Tak to je taková věc.

A: Pak se to změnilo?

O: Už před porodem jsme spolu začali bydlet.

M: My jsme spolu začali bydlet, když jsem nastoupil na mateřskou dovolenou. S tím, že ty předchozí měsíce, v okamžiku, kdy jsme se dozvěděla, že jsem těhotná, jsme začali předělávat byt. Abychom se tam vešli všichni tři. Protože ta situace s bydlením je trochu složitější, protože Petr bydlí doma s babičkou, která má místnost v přízemí. A on měl dvě místnosti nahoře, které měl k dispozici. Takže ty jsme museli předělat tak, aby se tam vešla nejenom žena, ale i dítě. Což teda bylo poměrně náročné. Dělali jsme to opravdu za chodu. Dělali jsme kuchyni a různé stavební úpravy. Takže to bylo takové veselé, hodně hektické, řekla bych.

A: Dokázali byste si vzpomenout, na co jste se těšili, když jste věděli, že čekáte dítě.

M: Na to dítě samotné, jaká to bude osobnost, kdo k nám přijde. Kdo si nás vybral. Jak se bude projevovat.

O: Byla v tom taková velká vzrušující zvědavost.

A: Je něco, čeho jste se obávali.

M: Ne já jsem se jakoby nebála. V tomhle ohledu jsem se nebála ničeho. Ani fyzické bolesti při porodu. Nemněla jsem v podstatě žádné obavy. Jediné obavy tam panovali z rodinných vztahu. Protože po to nastěhování jsme měli trochu rodinné problémy s tou babičkou. Které se ale si vyjasnili poměrně záhy, takže to bylo jediné takové mínus.

O: Ale zase až s tím dítětem. Že když tam jako viditelný ten důvod, proč se to všechno děje.

A: Může se zeptat, čeho se ty problémy týkaly?

M: Myslím, si a babička mi to poté i potvrdila, že z její strany tam byl strach, že přijde o svojí domácnost. Protože ten dům postavila ona s manželem a už nezvládala péči o něj ani o zahradu a měl to převzít tady Petr. A dokud tam jen Petr, tak všechno zůstávalo při starém, ale příchodem nového člena, kterého ona pořádně neznala, protože neměla šanci mě poznat do té doby, než jsem se tam nastěhovala, tak to byl z její strany určitě strach a úzkost z té budoucnosti.

O: Asi to bylo minimálně nějakou dobu, tak to bylo dost takové podvědomé, že třeba babička prostě měla nějaký pocit diskomfortu a nevěděla tak úplně proč. Najednou v tom jejím životě toho bylo hodně.

M: Najednou taková fyzická proměna toho těla. A s tím spojené různé psychické přípravy, ale i s tím spojený takový ten přechod z toho že člověk žil spoustu let svobodným životem, chodil po městě a najednou přišel na maloměsto do domu, kde dejme tomu byly nastavná nějaká pravidla, která nebyl schopen člověk tak nějak uchopit. Tam nešlo o to, že bych něco záměrně porušovala, ale byly na tolik odlišné ta pravidla užívání domu a domácnosti, že trvalo, než jsme si našli tu cestu. A musím říct, že velké plus bylo to, že ta babička v osmdesáti letech byla schopná za mnou přijít, omluvit se za to jak se chovala, vysvětlit to. A v současné době musím říct, že spolu vyházáme špičkově. Ona se mi i svěřuje s nejnítěrnějšími obavami, že ten vztah máme krásný a pevný. Takže v mnohém ohledu si myslím, že naše rodina jí nahradila tu, o kterou přišla tím, když odešli její děti. Myslím, že je jí dost obohacujeme.

O: Myslím, že Klára má s babičkou opravdu hezký vztah, že jí svěří nejvíc věcí, který jako jinému člověku neřekne, přesto, že tam není dlouho.

A: Takže teď žijete takhle spolu, ale funguje to.

M: Ano, funguje krásně. A musím říct, že prababička syna funguje úplně nejlépe a věnuje jim nejvíc času a funguje to skvěle.

O: Babička je výborný „lotr“, která naučila syna všechny zlozvyky, které znala.

A: To nebývá dnes již tak obvyklé, že by se žilo v takové konstelaci.

O: No, já myslím, že je to pro všechny zúčastněné hodně osvěžující, ty jiné pohledy svět, že i ten syn to má takové pestřejší.

A: Bývá časté, že se žije u rodičů, ale málokdo dnes žije u prarodičů.

O: U rodičů by to strašně náročné. Tady jak je rozdíl té jedné generace, tak jsou k sobě lidi tolerantnější. S vlastními rodiči je to vždy těžší, tam jako si vyjasnit, kdo to řídí. To by bylo hodně těžké. Do toho by nikdo z nás dobrovolně nešel.

M: Ono je vždy pohodlnější mít vlastní domácnost a být stranou od rodinných příslušníků Podle mě je nejnáročnější vyjít s vlastní rodinou.

A: Posuneme se k dalšímu tématu. Další otázka se týká doby kolem porodu. Dokázali byste si vzpomenout, jaké to pro vás bylo, každý jak jste to prožívali.

M: Porod samotný. Já jsem pracovala, co nejdéle to šlo, protože i jako vědecký pracovník pracuji v grantech, tak i dlouho na mateřské jsme hodně času věnovala práci. Takže nějaké psychická příprava na porod pro mě začala až před porodem samotným, takže jsem si říkala, že bych měla absolvovat nějaké předporodní kurzy, ale vzpomněla jsem si těsně před porodem, což se tedy nezdařilo, protože ty kurzy už byly plné nebo končili. Takže v tomhle ohledu jsem neprošla žádnou průpravou, krom toho, co si člověk sám načetl nebo nastudoval.

A: Takže jste hledala například na internetu nebo v nějakých knihách.

M: Určitě, taky ty knihy jsem se dívala.

A: Bavila jste se také s někým „na živo“? O mateřství a porodu?

M: No problém byl v tom, že když jsem se m přišla, tak jsem tu neměla ty známé maminky a nikdo z mých spolužaček a kamarádek dítě neměl, byť jsem ti dítě pořizovala dítě později po třiceti, tak nikdo z mých kamarádek, vědkyň, tak v tomhle věku ještě nikdo z nich ty děti nemají. Takže já jsem neměla od koho čerpat tyhle informace. Nicméně, nebyla jsem nějak vyděšená, nepřišlo mi to jako mínus. Podle mě jsem se tomu věnovala dostatečně natolik, abych měla informace, abych rozpoznala, že se stalo něco špatně nebo špatného. Což se stalo. Protože můj porod začal abrupcí placenty, což je jedna z nejvážnějších komplikací, protože může dojít k vykrvácení ženy a zadušení dítěte. A díky tomu, že jsem to rozpoznala, tak jsme zavolali sanitku, což byla chyba. Měli jsme jet sami.

A: Trvalo to dlouho?

M: Ano a ten komfort byl ještě horší v té sanitce, pro tu krvácející maminku a ta rychlost nebyla výrazně rychlejší v žádném případě. Takže zpětně tohle byla jediná chyba, neměli jsme si volat tu sanitku, tam mi nebyla poskytnuta žádná péče, jen to byl kodrcající cesta do nemocnice. Muž jel v autě za námi. A v nemocnici začal absurdní kolos vyřizování papírů, což jsem si myslela, že u tak vážné situace nenastane, tak bohužel ten zdravotnický personál je natolik masírovaný tou byrokracií, že oni opravu nejdřív řeší papíry a v okamžiku, kdy opravdu viděli, že té krve odchází hodně, tak zavolali lékaře a ten teda rozhodl o okamžité přesunu na sál. Takže ten porod by opravdu rychlý. Ale tom nic nevím, protože jsem musela jít pod celkovou narkózu. A pochopila jsem z výrazu těch lékařů, že to nemusí dopadnout dobře, ale nebála jsem se. Já jsem měla nějakým způsobem jistotu, že to dopadne dobře, což se stalo, protože se mi narodilo živé a zdravé dítě, které reagovalo dobře a viděla jsem ho bohužel až po probrání z narkózy, A do té doby ho měl muž. Takže nám bylo umožněno „bonding“ otce s dítětem, protože já jsem byla na přístrojích a trvalo, než jsem se probrala. Poté jsem ho ihned dostala já samozřejmě k sobě. Co je asi důležité říct, my jsme si domluvili nadstandardní pokoj, abychom byli celý týden spolu. Abychom po tom akutním císařském řezu byli všichni spolu. Což bylo plus. Ten pokoj samotný by hrozný. TO jako ty podmínky tam byly strašné. I pro toho otce, který tam spal na rozkládacím gauči. O komfortu se mluvit nedalo. Takže porod, jak jsem říkala, byl dramatický. Nicméně byl rychlý – z mého pohledu. Co mě mrzí, že jsem přišla o ten úplně prvotní kontakt s tím miminkem, díky té celkové narkóze. Ale myslím, že můj vztah se synem to nijak nenarušilo. A v okamžiku, kdy ten kontakt byl možný.

Tak hned jsme se na sebe navázali a vynahradili. Tam asi intenzivnější zážitek bude mít Petr, jakožto otec dítěte.

A: To mě určitě zajímá.

O: No jasně. Nejdřív mě hrozně štvalo. Já jsem měl vždy pocit, že se něco děje s lidmi a kdy se něco děje se mnou. A třeba i nějaké zdravotní potíže, že to dokážu rozpoznat. A v Kláře jsem se u toho nemohl dlouho vyznat. Když se jí něco děje, tak nevím, jestli je to vážný.

M: Což já jsem okamžitě věděla.

O: Tak je jedna věc, se kterou jsem se těžké smířoval. V jenu chvíli jsme si tak nějak užívali stahy a pak najednou takový pocit bezmoci. To pro mě bylo trýznivé po celou dobu. Protože pak nás v té nemocnici drželi týden. Miminko nechtělo přivírat chvíli. Tak nás tam mučili delší dobu.

M: To je po těch císařích běžné.

O: No jasně, chvíli...no pak nabíral pomalu. No a tam jsem si jako přísahal, že žádného doktora nevyhodím oknem. Hodně jsem se snažil. Hodně jsem byl slušný.

A: Dělalí věci, které vás hodně štvali.

O: Jo, celý ten prožitek té porodnice, jsme si vyzkoušeli takový pobyt ve vězení. Ale při tom musím říct, že v rámci toho, co je zvykem, tak je jasné, že ten personál se choval hezky, snažili. Ale přes to stačí samo o sobě, jak je to celé samo nastavené, právě to jak jsme byli celou dobu zavřený na tom jednom pokoji, který byl nadstandardní. Což znamenalo, že tam můžeme být sami, jinak byl samozřejmě stejný. Já jsem tam ležel na zemi. Celou dobu. A sháněl jsem jídlo. Protože v porodnici pro ty maminky není jídlo, které by odpovídalo...protože jsou maminky po rodu. Tak jsem vždy vyběhl ven.

A: A co ten moment, kdy jste dostal dítě, když vaše žena byla pod narkózou.

O: Zase jako vlastně, měl jsem hroznou radost. To dítě byla tam taková drobná nejistota, jak to dítě bylo takové pomačkané, tak jsem si říkal, tohle zůstane nebo nezůstane, takové hranaté ucho, tak jestli to splaskne. (smích)

M: Je t ošklivý pohled, když to vyleze ven.

O: No nezůstane to. To byly takové drobnosti. Pak strašně silné okamžiky byly to, že to dítě velmi intenzivně hledá maminku. A tohle já jsem věděl. Ono fakt se snažilo, třeba celou hodinu. Po tom porodu. Jako to dítě, které se ještě moc nehýbe, nemá na to svaly ještě. Neleze nic. Tak ono bylo schopné, jak jsem ho držel, po mě lézt a hledat prso. Bylo vidět, to obrovské vypětí, že to je ten důležitý okamžik, který jako nemůže naplnit. Tak tohle byla asi nejtěžší věc. Hned po tom císařském řezu. Protože Klára byla v narkóze. Tohle bylo dobré, že aspoň já jsem to dítě dostal hned. Tak jsem ho držel.

M: Na holém těle.

O: Tak to dítě, jako vědělo, že je na holém těle, ale prostě hledalo. A tam bylo úplně jasně vidět, že tohle je ten okamžik, že ono by se přisálo a všechno by bylo úplně v pořádku. A jak se to úplně nepovedlo, tak jsme s tím sání asi dva dny bojovali, trochu. Než se to znova naučilo a než přišla chuť to znova zkoušet.

M: Protože Lojza on se vysílil tím hledáním. Když intenzivně hledá tu maminku a to přesto, tak je to pro něj extrémní zážitek. On pak hodně spal a to je ten důvod, proč málo přibíral.

O: No, takže takhle mi to čtete tu situaci. Tak ale přesto, že to vlastně tam...je tam jako směs toho, že je to obrovská radost, obrovský vypětí, ze všech stran a do toho takové ty frustrující zážitky z toho prostředí.

M: No právě, nemocnice není inspirativní prostředí nikdy.

O: Dohromady intenzivní směs. A byli jsme hrozně rádi, že jsme jeli domů.

M: Já si pamatuji, že jsme přijeli domů, dali jsme to dítě – takhle jsme ho položili, sedli jsme si k topení, protože byla zima, hráli jsme si záda a říkali jsme: „Co teď budeme dělat“. (smích)

O: Podle mě, k té porodnici, člověk, co má tendenci nadávat, tak si vždycky našel. A tohle je pak hrozně snadné. Na druhou stranu, tohle není způsob, jak se mají rodit děti.

A: K tomu porodu, jak jste to prožívali spolu vy dva mezi sebou, ty momenty, ale i třeba první týdny.

O: Já bych se tě chtěl spíš zeptat. (obrací se na manželku) Nikdy jsem se tě pořádně nezeptal, ono to vypadalo, že nemůžeš mít děti, tak jak jsi prožívala to, že najednou můžeš.

M: No, bylo to nečekané, byl to šok. Nejspíš to byl jenom ten šok. Takový ten prvotní šok, že ono to jde. I když teď bylo říkáno, že to nepůjde. Tak, no a v okamžiku, kdy ten šok odezněl, tak to bylo jenom příjemné. Už jenom tím, že člověk těší, a neví, do čeho jde. Ani jak je to těhotenství nepříjemné ke konci. To ze začátku není. Takž je to hrozně fajn, je to moc hezký.

O: Já teď samozřejmě musím říct, že když to člověk vidí tu ženu, tak je vidět že zapomene všechny ošklivé věci. Že je to těžký. Že poslední měsíc nevěděl, jak má dýchat, nevěděla, jak má spát a modlila se, že už druhý den musí porodit. A takhle to trvalo celý měsíc. Takže vlastně to jak to bylo těžký, to si člověk moc nepamatuje. To ovlivňuje ty rozhovory. Ale to je fyziologická věc. To všichni vědí.

M: Ten diskomfort jsem schopná si vybat. A to, že jsem opravdu už nadávala. Ale kdy bych to měla shrnout. Tak pod tím vším je ta hladina uspokojení, jo, jako že to dělo funguje a to miminko tam roste. Že je to v pořádku. Jako nadávat můžeš na cokoliv. V podstatě v tom těhotenství. To je najde milion a jeden důvod. Protože to není něco, co by bylo fyzicky příjemné.

O: A ten náš vztah už to nezasáhlo, ve chvíli, kdy to dítě už bylo.

M: Jako určitě ho to nepoškodilo ten vztah.

O: já myslím, to že jsi nemohla mít.

M: ne to já jsem byla ráda, že se to povedlo s tebou a ne s někým z jiných. Kdyby se to povedlo se některým z jiných partnerů, tak bych asi vyskočila z okna, když vidím, jak ty děti to partnerství prověří i povahu a charaktery těch partnerů. Tak jsem naopak ráda, že se to stalo.

O: Já právě v tomhle myslím trošku mám ztrátu paměti. Protože s naším vztahem to určitě něco dělalo, ale málo si uvědomuji.

M: Mě přijde, že ho to upevnilo.

O: To určitě a trochu si myslím, že vlastně to bylo, že člověk měl pořád tolik co dělat nebo co řešit, že...nevím. Mám pocit, že jsme vlastně velmi intenzivně na něčem makali.

M: No, ano.

O: A jestli jako, teď nevím, jak moc jsme...že ten vztah byl hodně skrz ty praktické věci i jako skrze to prožívání toho co se děje, ale už tolik nešlo o nás dva.

M: Ne no, ty osobnosti jsou odsunuty stranou v okamžiku, kdy nastoupí ten třetí jedinec. Jako sdílené starosti, ano, protože si pamatuji, ještě než jsem měla, dítě, že se třeba někteří kolegové stěžovali v okamžiku, kdy ta že má dítě, tak mají pocit, jako že tam nejsou, že to dítě zcela naplní ženin svět a ty světy se rozdělí. To já ten pocit nemám. Já mám pocit, že to břímě neseme společně. A že nás to nestaví – mezi nás nějakou zeď. To určitě ne.

O: Ale pravda na tom je, že čas sami na sebe prostě nemáme. Nebo velmi málo kdy. Skoro vůbec. Ale může to pak fungovat ten vztah jediné díky tomu, že to co děláme, děláme společně. Že ta rodina je opravdu společný projekt. A kdyby to tak nebylo, tak to nemůže fungovat. Kdyby někdo z nás čekala něco jiného, tak by to prostě nedostal.

M: Ale nějaké psychické výkyvy během šestinedělí, třeba nějaké nenávistné stavy, vůči Petrovi, co mi to udělal nebo naopak euforické, to jsem ani moc neměla.

O: To já teda taky ne.

M: Euforii jsem měla ke konci toho šestinedělí, že mi tak nějak odlehlo – ono to funguje, ono to jde a je to vlastně snadné. Když člověk plní potřeby toho dítěte.

O: To je eufemismus, ten popis, ale...jako jo, funguje to.

M: Jako nezabiješ ho svou péčí, to člověka uklidní.

O: Jakmile, jo...k tomu to přesně to šestinedělí slouží, že člověk pochopí to dítě, nějak se na něj naváže a zjistí, že to jde.

A: Získali jste sebedůvěru.

O: Jo, ale ono to bylo strašně náročné. Třeba v noci plakal, nepamatuji si, zda to bylo v tomhle období.

M: Ano, to bylo.

O: Třeba to uspávání bylo strašně náročné, že jsme třeba hodinu, dvě skákali na balónu.

A: Já tímhle naváži na další, ale související téma. Vzpomenete si na něco, co vám dělalo radost a co naopak největší starosti nebo nějaké silné zážitky nebo myšlenky, pocity.

M: Vztah s dítětem já jsem měla od začátek jasně daný a pevný. Že bych nějak pochybovala, jestli k němu tíhnu, zda ho miluji nebo nemiluji, to jsem nikdy neřešila. To mi nepřišlo podstatné, protože ta vazba pro mě byla daná. Ani jsem to dítě nějak nezkoumala, jestli bude dostačovat mým představám, zda je dostatečně inteligentní, nebo pohyblivý. To šlo všechno mimo mě. Protože tam třeba nějaké úzkosti nebo strachy se projevovali, jestli já to zvládnou. Dávat u dostatek péče.

A: A vzpomenete si na nějaký zážitek, kdy jste si říkala, že se vám to třeba nedaří.

M: Tam bylo trochu problematické to kojení. Protože Lojza byl náročný, co se týče výživy a na začátku neměl dobrou techniku sání, což bylo dost bolestivé. Takže největší negace se týkala asi toho kojení. Což já kojím pořád a chci ho kojit i dál. Takže to kojení je pro mě zásadní pozitivní prožitek a i když to takhle bylo ze začátku složité, i nejvíc negativní věc, kterou jsem tam shledala.

A: A naopak nějaký vyloženě pozitivní zážitek, který se vám například hned vybaví.

M: Já to tak mám spíš, když bych si měla vybavit něco pozitivního. Tak si vybavím tvářičky toho miminka, jak je u toho prsa a pochrupuje si v tom náručí. Není to třeba první krok

nebo tak. Je to spíš dojem z toho klidného mateřství, jak to miminko je spokojený.

O: Přesně jakýkoliv spokojený projev toho dítěte. Jakmile je prostě vidět, že to dítě je v pohodě. Užívá si tu svou existenci, i když to je takové, že to jeho prožívání je hodně jiné, jak je malinké. A je fakt, že já si pak, možná víc užívám, ty podobné projevy, ve chvíli, kdy už je to víc člověk.

M: Což ale má spoustu mužů tohle. Naopak bych řekla, že Petr dokáže hodně intenzivně vnímat ty potřeby miminek. Že jsem se setkala, že spousta mužů opravdu

ty děti začne tak nějak brát na vědomí, nebo aspoň s nimi víc komunikovat od toho druhého roku výš.

A: Kdy jste to zažil poprvé, ten pocit vztahu s dítětem, který je takhle srozumitelný.

O: V tom smyslu, že chápu prožívání toho malého člověka?

A: Tak jak jste to před chvílí popsal. Ty šťastné projevy.

O: Jo, to bylo hned. Jenom je to vlastně třeba to miminko, které v klidu usíná bez toho stresu, tam je vidět ta jeho pohoda, to že ted'ka...tam stačí třeba, že se vykáká. To je vidět, jak si to užije, takové úleva, že najednou začne být takový živý a komunikativní a má dobrou náladu.

M: Třeba si zpívá, když se vykadí.

O: Nebo když je u toho prsa. Nebo když má tyhle potřeby vyřešené a začíná se tak koukat po světě. Že mu přijde zajímavé něco v okolí.

A: A ty negativní nebo třeba něco z čeho jste měl obavy,nebo co se nedařilo...

O: Ono vlastně to je pořád stejná odpověď, člověk žije s prožitkem toho dítěte, jakmile je vidět, že je něco špatně a nejhůř, když neví co. Ono se tohle se dá trochu i vyrobit uměle. Ono stačí, aby ten rodič byl nervózní, a dítě už ví, že je něco v nepořádku, protože dítě ví, že má vedle sebe nervózního rodiče nebo je to takové...ta nespokojenost...často to je v moci rodiče to nějak vylepšit. Ale často taky ne. Když třeba přijdou nějaké „prdíky“. Tak zase je to taková ta směs nespokojené miminko, bezmoc.

M: Únava. Ta je extrémní. To asi spoustu lidí překvapí, jak velká ta únava může být.

O: No jasně, že si projde několika studiemi. Projde dvě, co zná, a pak ty co nezná.

M: A stále to jde ještě hlouběji.

A: Posuneme se v vztahům mimo vás jako partnery. Jak se proměnil váš vztah k vašim hodně blízkým lidem, například rodičům, ale můžete tam zahrnout, koho sami chcete, koho vnímáte jako nejbližší.

O: U mě největší proměna bylo to, že pokud do té doby bylo v rodině něco jako nevyjasněného, tak to pro mě nebylo až tak důležité. V tuhle chvíli pro mě bylo vždycky důležitější, to jako vyřešit nebo možná ta největší změna byla v asertivitě. Teď, najedou, mám důvod, proč ty věci nemůžu nechat. Když mě to před tím malinko obtěžovalo, ale teď když na tom závisí pohoda rodiny, tak je to jiná věc.

A: Mluvíte o svých rodičích.

O: Hodně mířím tímhle na své rodiče zatím. Nebo třeba i na tu babičku.

A: Jak se to vyvíjelo nebo jak se to měnilo.

O: Postupně s tím, co je potřeba, když je potřeba.

A: Takže když přišla první situace, kdy bylo potřeba být asertivnější, tak to šlo.

O: Jo, nebo když byly nějaké věci, které bych jinak neřešil. Když člověk s tou rodinou není, tak to není třeba téma. Ale ve chvíli, kdy už to má ovlivňovat to jak se má jeho dítě, tak to hned důležité je.

A: Ještě něco?

O: Druhá věc, které přichází později, možná, tak zase to dítě je takový dobrá posel, zase jako naopak, že otvírá ty dveře, že je schopné tu rodinu spojovat.

A: Že ho můžete spolu sdílet.

O: Jo, nebo ve chvíli, právě, zase i v tom otvírání těch témat, který by se před tím neotvíraly. Ale zase je tam ta větší asertivita, musím si to zařídit tak, aby to vyhovovalo té naší rodině, ale zase je tam víc těch témat, který prostě jsme neměli důvod si o nic povídat.

A: Jaké třeba?

O: To teď v hlavě nemám.

M: Třeba nějaké výchovné principy.

O: S mojí maminkou jsem se o tom, jak vypadá výchova, hádal vždy. Minimálně od patnácti let, co třeba vedu skauty. Nebo od puberty, kdy si to člověk víc uvědomuje. Já se od té doby výchovou zabývám. Nějakou dobu se tím i živím. A neshodli jsme se

na to nikdy, s mojí maminkou. Což je teda vtipné, ve chvíli, kdy ona mě ještě vychovávala nebo se snaží mě vychovávat pořád. A já s ní nesouhlasím v tom, jak to dělá. Tak je to vlastně vtipné, ono je to v pubertě vždy. Ale ve chvíli, kdy jsou to nějaké principy, které já používám jinak. No ale nějaké další konkrétní případy. Možná v tom třeba povídat si, jaké to bylo, když já jsem byl malý. To je věc, která člověka jinak nenapadne.

A: Takže se to tam najednou, možná kvůli tomu dítěti, objevilo jako téma.

O: No, oni zase to trochu tají a nechtějí si o tom povídat. Ale taky mě samozřejmě nikdy nenapadlo se ptát. Nebylo to úplně téma.

M: Já musím říct, že nemám tak komplikovaný vztah, jako má Petr. S mojí maminkou máme krásný vztah. Takže čekání na to dítě pro nás znamenalo hodně intenzivních debat na téma dětí, jak ona prožívala těhotenství a porod a vůbec to mateřství. Vzpomínání na tu dobu. Takže to bylo hrozně hezký. Maminka o tom i dost otevřeně mluví. Kdykoliv jsem se o tom snažila bavit s Janou, Petrovou maminku, tak ona prostě si nasazuje takovou masku hrdinství a je strašně těžké se u ní dobrat k nějakým skutečným emocím, proč ona co udělala, takže jsme si o tom nikdy moc nepovídaly. To vlastně nemělo smysl. Nebylo to to téma, které bychom mohli nějak žensky sdílet a rozvíjet a někam se obě posunout.

O: Mě přišlo hrozně vtipné, jak jsi volala své mamince, že budeš mít dítě.

M: To bylo...to je pravda. Protože oni nepočítali s tím, že by to šlo.

A: Oni s tím nepočítali.

M: Jinak kvůli nějakým zdravotním problémům. A už jsem byla starší, rozvedená, žila jsem v Praze vědeckým životem. Tak nikdo nepočítal, že bych byla matkou. Takže když jsem své matce zavolala, že jsem těhotná. My si telefonujeme ob den, takže ten kontakt je hodně intenzivní. Ale po pravdě, když jsem jí řekla, představ si, jsem těhotná. Tak ona byla schopná jen říct: „Aha, tak já zavolám jindy“. A položila to. A dva dny se mi vůbec neozvala. Ale vůbec, ona nebyla schopná. A pak mi teda zavolala. A řekla mi, že byla v šoku, že si myslela, že nikdy nebudu mít dítě. Já jsem nevěděla, jak mám na to reagovat. Ona potřebovala dva dny na to, aby se srovnala s tou situací. Ne že by to brala jako můj problém, že budu mít dítě. Ale pro ní to byl takový šok, že ten můj

život bude vypadat jinak. Že ty dva dny potřebovala na to, aby si to nějak sesumírovala jinak. Ale říkám, s maminkou ten vztah máme hezký a ty děti ho v mnoha ohledech posunuli jinam. Určitě ho máme v mnoha ohledech hlubší a pevnější, než s mojí sestrou, se kterou ta výchova těch dětí, ona má taky dítě, jednu dceru, bohužel o druhé dítě přišla. A její výchova je diametrálně odlišná od té naší. Takže tam bych naopak řekla, že ty děti mezi námi rozevřeli více rozdílů. Daleko více. Co se týče mého táty, tak můj táta je workoholik a pracuje jako inženýr projektant a svou práci má dost rád. Je dost aktivní v rámci komunity obce, kde jsme vyrůstala. Věnuje se obecním záležitostem. Nicméně mateřsky on není založený, neví, jak se k takhle malým dětem má chovat, takže tam ten kontakt je omezený, že se občas vídáme, ale jemu stačí hodina s těma dětma. A už by si pročetl maily nebo si šel přečíst noviny.

O: Tam je vidět, že on je rád, že má vnuky, ale on neví co s nimi.

M: Neví co s nimi. Tam to ani není, že by to bral nějak negativně, ale on neví co s nimi. Neví, jak se má chovat a tím že už já vlastně jakoby pracuji, ale úplně v jiném oboru, ale nechodím do té klasické práce jako všichni, tak taky ty témata úplně neví. Ale není to, že by to bylo nějaké rapidní zhoršení, jenom se víc projevila ta jeho, jak bych to řekla, no...nejistota, že jakoby neví a jakmile se je něčím nejistý a neví, tak to prostě odsune, jakoby to nebylo, takže ta komunikace je taková povšechná.

A: Jak se proměnil váš vztah s vašimi přáteli případně kolegy, s příchodem dítěte?

M: Já určitě, protože vlastně můj pracovní kolektiv jsou mí přátelé ze studií, takže v okamžiku, kdy my jsme vytvořili...takhle, archeologie je obor, kde se všichni známe, takže já pracuji se svými přáteli. Takže my se všichni známe. A ta komunita je velmi malá a na studiích, co si budeme povídat, jsme se všichni poznali ze všech různých úhlů. Takže můj pracovní kolektiv je můj přátelský kolektiv. Proměnilo se to tím, že jsem odešla z Prahy a tím je ten kontakt omezený na facebook, mail a telefon. S některými více, s některými méně. Protřídilo to ty vztahy. Ty lidé, kterým nám na sobě záleží, tak se vídáme, komunikujeme a holt s těmi osadními méně.

O: Já vím, že manželka to dost prožívala, ty kamarády, že se odstěhovala, tak jí prostě chyběli, že třeba se neozývají.

M: Což ze začátku člověk prožívá hodně. Člověk je najednou vytržený z prostředí, kde žil dvacet let. Teď ta péče o dítě?

A: A tady už máte přátele.

M: Velmi rychle, velmi rychle jsme si vytvořili komunitu.

O: NA druhou stranu mám pocit, já se se svými přáteli...ženiny kamarádi jsou teď společní přátelé a ty moji, na ně nemám moc čas...občas máme nějaké společné projekty, tak s těmi se tím pádem vídat můžeme. Ano pracovní kolektiv, začali jsme pracovat se ženou. Ted' spolu podnikáme. Postupně nám roste pod rukami, ale pořád nás to ještě úplně neuživí. Takže částečně s živíme spolu. Tak to je velká změna.

M: A to bylo dost náročné.

O: Samozřejmě, na svou ženu má člověk daleko větší nároky, než na kohokoliv jiného.

M: Což je zvláštní, já nemám nároky, ale on na mě má.

O: To nevím, jestli souhlasí. A do toho druhá věc, jako že Klára je hodně tvůrčí, ale tak nějak živelně. Porada jí po dvou minutách nudí a musí něco rovnou začít dělat a ne se o tom radit. V tom je to velmi náročné, že je to spojené s tím rodinným životem. To je taková vtipná věc. Na jednu stranu je to skvělé a krásné. Díky tomu můžeme být více spolu, ale je to náročnější, že moc neodpočíváme. Ale to jsou asi klasické problémy, když člověk pracuje doma.

M: A má malé děti.

O: A do toho malé děti.

A: Co jste dělal před tím.

O: Lektor v eco-centru, environmentální výchovu. A Archeologie byla můj koníček, a teď se to taky stalo tím, čím se živím. To nás teď spojuje.

A: Jak se proměnil váš vztah k přátelům?

O: Já mám taky přátele a kolegy najednou. Potřebuji mít s lidmi otevřený vztah a to jde jenom s těmi, co jsou přátelsky naladěni.

A: A proměnilo se to nějak?

O: Vztah s nimi asi ne. Ale s těmi, co už děti měli, mám více společných témat. Ale jejich děti jsem znal už před tím. Takže v tomhle taky žádná velká změna. Spíš byla

změna v práci. Před tím byla práce taková náročnější věc v životě a v tuhle chvíli se z toho stala méně náročná, třeba teď, když člověk nějak odpočívá, tak teď v té práci.

A: Co nějaké koníčky?

O: Do hospody jednou za rok, a i to je zakázané. No my jsme si vlastně z našeho koníčku udělali to podnikání. Takže to můžeme dělat i s dítětem dohromady, což zase má ty výhody i nevýhody. Má to zase ty nevýhody, že se toho málo udělá, je to náročné na pozornost, když je u toho doma dítě.

A: Poslední otázka, jak se proměnili vaše hodnot, vztah k světu, jako celku, společnosti, případně k bohu, pokud jste věřící, vztah k abstraktnějším a celistvějším věcem, podle toho, k čemu takový vztah máte.

M: My oba dva jsme hloubaví, který by najednou začali otázky související třeba se společností nebo s ekologií. Máme určitou zodpovědnost vůči společnosti a vůči zemi. U mě to prohloubilo, možná je to úplná marginalita, ale v okamžiku, kdy jsem si uvědomila, kolik jako rodina vyprodukuje odpadu. A snaha, která není vždy úspěšná – minimalizovat tyhle dopady. A s tím se pojí i určitá cesta alternativním směrem, tohle není ani tak alternativa, ale mělo by o být normální, ale jako snaha nějakým způsobem přemýšlet. Globálněji.

A: Snažíte se neplýtvat...

M: Užívat ekologicky šetrných prostředků, minimalizování odpadu, používáme na střídačku látkové a papírové pleny, podle situace a lenosti. Snažím se užívat lokálních produktů, tak nějak být zodpovědný. A tohle přišlo kvůli dětem. Člověk si naplno uvědomí, že vidí v těch dětech, jak všechno opakují, jak žijete. A že ne vždy jako je to úplně správně. Takže to byl asi největší dopad.

O: Nejsme věřící v klasickém slova smyslu. A jak bych to řekl, pro nějaký duchovní růst, ta rodina je skvělá v tom, člověk dospělý už nějakým způsobem starší, který o takových věcech přemýšlí, tak utíká hodně to takových představ a nereálných věcí, nebo i jeho představy mohou být reálně, ale chybí mu ta materie, kam by to vtělil, a to s tou rodinou najednou přijde a má to najednou ten praktický ráz, že to nepromýšlí jen v hlavě, ale že to najednou musí dělat jako opravdu fyzicky v reálném světě. A to prověří třeba ty jeho myšlenky. A zjistí, jestli si to myslel dobře. A v té základní ideové

linii si myslím, že se u mě nezměnilo, spousta věcí, se potvrdila- právě přelila do té reality. Na druhou stranu, mě v tom chybí teď možnost – čas, síla, některé věci více promyslet, že mám třeba pocit, že by je stálo za to promyslet, ale že nemám sílu je udělat.

A: Co například?

O: Myslím to honě obecně...jak k rodině. Takové to rovnání, jak funguje rodina, jak funguje společnost, tak ty síly se napřou jinam, i když člověk zjistí, že jich má víc, než si myslel. Tak přesto člověk vidí, že mu nestačí na všechno.

M: Mě to nepřijde, tak jak to říkáš. Ale spíš, že to přejde to praxe, člověk má třeba nějakou představu, jak by měl fungovat sociálně a komunitně, a s těma dětma najednou v té komunitě je.

O: Ale jo, takhle jsem to před tím říkal, teď narážím na to, že bych za některýma věcmi potřeboval jít víc a teď je to na nějakou dobu odložené. Ale to jsou takový věci niterný, který vlastně ani nevytahuju, je to zbytečné. V tuhle chvíli by to nikam nevedlo, tak jsou takový uskládněný na jindy.

M: Nicméně vůči společnosti si myslím, že to zapojení rodičů a i naší je daleko výraznější, že pokud měl člověk nějakou představu o hodnotách společnosti, tak v téhle fázi je tvoří úplně nejvíc, než před tím za toho svobodna. Kdy člověk byl ponořen do sebe nebo do své práce, tak teď pro tu společnost dělá víc. I když je to jenom podpora nějakých projektů.

O: Přijde mi třeba dobré, že když to člověk dělá sám, tak byl limitovaný svýma nedostatky, teď jak jsme ta rodina, tak toho umíme víc. A jsme na něco šikovnější. Možná hodně důležitá hodnota, která...takové trošku jako, možná jako stoický klid. Teď ty věci, který člověk prožíval, strašně intenzivně se zbytečně řeší, jak to dítě, co to jí, jak to pije. A ono je vlastně nejdůležitější ten pohodový rodič, třeba, je méně důležité, jak to dítě zrovna jí, ale jestli prožívá, že je součástí rodiny a tenhle uvolněný vztah, to mi přijde jako taková největší jako poznatek nebo největší dovednost, kterou jsme se naučili. A ono se to tak zlepšovalo postupně. Nejdůležitější ve vztahu k těm dětem je ten upřímný vztah a jakákoliv výchova je až druhořadá. A ono nakonec se zjistí, že skrze to se tam dojde, že všechno prožívám upřímně a ukazuji to dětem a prožíváme to spolu, tak oni vztah k tomu jak jedí nebo jak si čistí zuby nebo něco

takového je menší hřích jednou vynechat, ale mít právě mezi sebou ten čistý krásný vztah a oni to okoukají jako celek a vědí jak žít.

M: Určitě. Je důležité, abychom byli pořád spolu. Jen tak můžeme předat dítě návod, jak prožívat a řešit různé situace a řešit vztahy. Dát jim prostor být spolu, všichni.

4.4. Čtvrtý rozhovor

Radka a Josef

A: První otázka, bylo vaše těhotenství plánované?

M: Bylo.

A: Další otázka, jak je vaše dítě staré?

M: Je mu patnáct měsíců.

A: Jaké pro vás bylo, když jste se dozvěděli, že dítě čekáte.

O: Úplně normálně. Já jsem to nijak neřešil.

M: Tím, že jsme. Měli jsme radost, hlavně jsme se báli, aby to vůbec šlo. Takže když jsme se to dozvěděli, tak jako prostě dobrý. Radost byla.

A: Co pro vás znamená to „normálně“? Dá se o tom říct více?

O: Prostě běžný den.

A: Takže vás to nijak nepřekvapilo.

O: Prostě se to povede nebo nepovede.

A: Bylo něco, na co jste s v té době těšili, v souvislosti s tím dítětem?

O: Nevím.

M: Až tady s námi bude, až si s ním budeme moct hrát, až si budeme moct pochovat. Až bude hmatatelná osůbka.

A: A vy?

O: Můj názor je takový, že první rok a půl je nepoužitelné to dítě.

A: Aha.

O: takže zábava teprve začne, až vyroste a bude víc chápat. Pak se s ním dá dělat mnohem více věcí. Teď mu nemůžu nic ukázat, on to nechápe – všechno je pro něj zábava. Takže je to prostě o ničem.

A: Takže se těšíte, až bude starší a bude třeba více komunikovat a chápat složitější věci?

O: No určitě. Teď si to užívá maminka. Teď to pro tatínka nic moc není.

A: Je třeba něco konkrétního, na co se těšíte, až bude starší?

O: To je tak nějak různé. Sfouknout pampelišku, podpálit trávu.

A: Takže i takové ty i trochu lumprány?

O: No, takové ty otcovské.

A: Je něco, čeho jste se obávali ohledně mateřství?

M: No tak, protože jsme byli hlídaný na genetice, tak hlavně aby to bylo všechno v pořádku. Protože tam byla hrozba nějakých špatných indispozic z rodiny, takže aby tohle bylo v pohodě. Což se potvrdilo, že to bylo v pořádku, tohle.

A: Bylo ještě něco dalšího, třeba něco spojeného s výchovou nebo s péčí o to dítě?

M: Já tím, že mám o dvanáct let mladšího sourozence, takže jakoby výchovy, to asi ne.

A: Dokázala jste si přestavit, co to asi může obnášet?

M. No.

A: Jak jste to měl vy?

O: To samé.

M: Tam jsou taky mladší sourozenci, mladší

O: Já mám o osmnáct let mladšího sourozence.

A: Takže to máte také v živé paměti, když byl malý. Posuneme se na další téma. Porod. Když dítě přišlo na svět. Jaké to pro vás bylo?

M: No, porod byl dosti drastický, ale nakonec jsme to jakoby vybojovali. Mě vlastně odvezli do nemocnice z pátku na sobotu v noci. Den se nic nedělo a začali kontrakce pořádně až ze soboty na neděli. No a v těch mě jako pak dosti jakoby už hrozných mě

nechali asi pět hodin. Paní doktorka furt doufala, že to bude dobré. Nakonec jsem si vyřvala, že ne. Že jako chci císařský řez. Takže nakonec ho provedli. A nakonec sami uznali, že by to nešlo i primář.

A: Takže oni si mysleli, že počkají do poslední chvíle.

M: No, on byl hrozně veliký, takže nakonec sami uznali, že by nešlo.

A: Jak jste to prožíval vy?

O: Nevybavuji si to, jak to bylo.

A: Měl jste třeba nějaké obavy?

O: Není z čeho, to lékařství je v takovém pokroku, že všechno se ví předem. Je málo věcí, co by se mohli pokazit.

A: Měl jste tedy důvěru...

O: No, jsem to tak říkal.

A: Takže jste důvěřoval, že v porodnici už to dopadne dobře. A co když byl na světě? Třeba první okamžiky, dny...

M: Oni mi ho vlastně hned ukázali, protože jsem měla jen umrtvenou od páteře dolů. Takže to jsem ho viděla, pak ho teda odnesli a tím, že já jsem měla tu těhotenskou cukrovku, tak jemu pak vlastně padnul, takže musel být na infuzi, takže vlastně ho pak odnesli a já až teprve po dni, když jsem se mohla zvednout, tak jakoby jsem hned za ním běžela. Ani jsem se nešla podívat na pokoj, al úplně sestřičky koukali, že mě sotva postavili na nohy a já už běžím tam. A pak vlastně jsem tam trávila, co šlo. Chodila jsem za ním. Byl tam čtyři dni. A pak jeden en nás nechali na pokoji a pak nás propustili domů.

On byl na jipce, a tam chodí maminky i vlastně tatínkové jako tam taky můžou se přijít podívat a chodí se tam krmit, přebalovat a tak.

A: Jak jste tohle prožíval vy? Vzpomenete si?

O: Já jsem pak v té nemocnici moc nebyl, protože co tam jako dělat?

M: Oni byly zakázané pak i návštěvy, protože byla velká nemocnost.

O: Abych tam nic nenašel. Stejně jsou ošklivé ty děti, než jim naroste obočí, tak je to všechno ošklivé. Když se narodí, tak je ošklivé každé dítě. Ještě jsem neviděl hezký?

A: Oslavil jste si to nějak třeba po svém, například zapít s přáteli?

O: To až déle, tím jak byl člověk u toho porodu, tak byl člověk unavený. Neměl jsem náladu jít chlastat někam s někým.

A: Takž jste byl u porodu a pak jste už docházel trochu méně často.

O: Když se narodil tak jsem tam byl asi jednou a pak jsem pro ně akorát jel.

A: Jaký pro vás byl ten porod, když jste u toho byl.

O: Dlouhý, my jsme tam byli x hodiny. Bez nějakého výrazného posunu nebo něco.

A: A poté, když tedy tohle byly ty první dny. Jaké pro vás bylo, když jste si syna odnesli domů, z porodnice, takové to šestinedělí. Jak jste to prožívali?

M: No tak tím, že našťastí moje matka mohla být první týden s námi. Na, aby se člověk tak nějak aklimatizoval, tak to bylo tak nějak v pohodě. Akorát v ten den, kdy nás přivezli. Akorát manžel měl, my jsme měli být puštěný v sobotu, takže to manžel nečekal. A měl právě domluvené, že to půjde zapít s těmi kamarády. Tak říkám v pohodě, jo, jděte. A zrovna v ten den teda jako malý řval a řval. Takže to jako bylo tohle, že jsem ho odvolala od tamtud, že jako přijel dříve domů. Tak aspoň chvíli tam s nimi byl. Takže ten úplně první den byl ve finále takový drastický. Ale pak přijela ta mamka a bylo už to dobré. A pak už to tak nějak šlo samo. Už to bylo v pohodě.

A: Rychle jste se synem na sebe naladili. Jaké to bylo pro vás ty první týdny?

O: Já jsem v té době dělal ještě dvanáctky. Takže já jsem v té době, když jsem byl doma, spal.

A: Měl jste toho v té době hodně.

O: Když se vrátili, tak jsem začal dlouhým týdnem. Takže jsem měl jen dva volné dny. Když se člověk vrátí z práce...po dvanácti hodinách, tak je člověk rád, že je doma, jde se vykoupat a jde si lehnout a druhý den to samé.

A: Co ta zmíněná oslava, jaká pro vás byla?

O: Jsem tam byl chvilinku, dali jsme si pár piv, tvrdý já nepiju a tím to pro mě haslo. Já to nějak nepřeháním.

A: Dokážete říct, jak a jestli se změnil váš vztah mezi sebou po narození dítěte v těch prvních týdnech a měsících?

O: To já nevím

M: To je dávno v uvozovkách.

A: Jestli třeba něco bylo nějak jinak...

M: A tak jasně, před tím jsme byli jenom jeden pro druhého a teď je tam ta třetí osůbka, takže jako třeba asi jsme neměli nebo možná ani nemáme na sebe tolik často před tím.

O: To je asi jediné, ale není nic...

M: Ale jinak si myslím, že je to tak nějaký stejný.

O: Je to o tom, jaké si to člověk udělá, ne že by to bylo nějaké omezení to dítě.

A: A jak jste si to udělali vy?

O: Mezi sebou, dá se říct. Jako na své končíky. Nemusí člověk hned podstrkovat, jít do společnosti.

M: On je hlavně takový dost komunikativní, takže jakoby není problém, jakoby prostě si ho sebou vzít. Tak nějak kamkoliv.

A: Takž to pro vás nebyla tak velká změna toho běžného života.

M: Ne.

O: NE.

A: Někdy si třeba lidé stěžují, že se nemohou vídat s přáteli tolik.

M: No, to vůbec u nás není.

O: Ba dokonce víc. Je to takové, že člověk jde častěji ven nebo když bylo hezky, tak byl člověk líný, ale s ním třeba přeci jen půjde.

A: Takže v tom se to pro vás trochu změnilo. Že se dostane víc někam.

M: Tak, no.

A: Je něco, co se vám vyloženě na mateřství v tuhle chvíli nejvíc líbí, z čeho máte radost?

M: No mám radost z něj. Protože je fakt šikovný. Jakoby tím, jak je hodně vnímavý, tak na to, že je mu patnáct měsíců tak vlastně i hrozně hezky mluví. Jo, že prostě jsou děti, který toho tolik nenapovídají, jako on. A i začal brzy chodit, tak je to s ním zábava.

A: Dělá vám radost, že dělá pokroky.

M: No, určitě.

A: Jak to máte vy?

O: Asi taky tak. Nic jiného mě ani nenapadne.

A: Je třeba něco, co myslíte, že se vám nedaří, tak jak byste si přáli?

M: No já to mám tak celkově ve všem, i v tom učení. Ta důslednost.

A: Co to přesně znamená?

O: Netrpělivá.

M: No, ne netrpělivá, ale nedůsledná v tom, že máme zrovna u postele, jako že takovou poličku, je tam akvárium se zvířaty a u toho jsou lampičky. No, a takže já prostě nejdu po něm tak tvrdě nebo tvrdě, tak důsledně, jako manžel, že já ho nechám s těmi lampičkami hrát. Sice může říkám, že by neměl, že se to nedělá. Že by zlobil. Ale prostě ho nechám. Takže jako třeba v tomhle.

A: Přála byste si být důslednější.

M: No, ale vím, že to stejně prostě nejde.

O: Ty lampičky jsou do zásuvky a je tam dvě stě dvacet.

M: No, ale stejně ta jedna vůbec není zapnutá a tak.

A: Jak to máte vy, je něco, co myslíte, že se vám nedaří nebo co byste chtěl zvládat lépe?

O: Asi ne.

A: Nic vás teď nenapadá?

O: Ne.

M: Že by třeba výbušnost. Ne vůbec ne.

A: Myslíte, že by měl být manžel klidnější.

M: No, méně se rozčilovat.

O: Tam je všechno roztahané.

A: Takže jste více impulsivní?

O: Někdo musí být.

A: Ale sám jste to před tím nezmínil...

O: Jo, to mi nevadí.

A: Další otázka. Jak příchod dítěte ovlivnil vztahy k lidem, kteří jsou vám hodně blízcí, například vaši rodiče, ale může tam být i někdo jiný, podle toho, koho považujete za hodně blízké osoby.

O: Já návštěvový typ nejsem, neobjížděl jsem návštěvy ani před tím ani teď. Nemusím tu rodinu vidět každý měsíc. Jednou za čtvrt roku stačí a to samé to mám s přáteli. Když je jednou za čas potkám, tak mi to stačí. Nepotřebuji, abych je týdně musel navštěvovat nebo takhle. To spíš co jsme se přestěhovali, tak preferuji sousedy, než být se známými a přáteli.

A: Kdy jste se přestěhovali?

O: Tak dva a půl roku.

M: No než se malý narodil.

A: To sebou často nese i změnu lidí kolem nás.

M: No.

O: No jasně, změna přátel. Přeci jenom je to prostě. Tam je právě spíš to, že oni mají taky děti a ty děti je moc změnili.

A: Ty kamarády.

O: No to není tak že by rodič vychovával dítě, ale dítě vychovává rodiče. A já prostě nebudu jezdit s dítětem na pivo, aby on to prostě viděl. Co s ním pak doma. Se z něj poseru. On to uvidí, jak to funguje.

A: Když se ještě zeptám vás, jak to máte s rodinou?

O: Mám velikou rodinu a tím jak je veliká, dřív bylo zvykem, že jsme se obden chodili navštěvovat, když jsem bydlel u mámy. A to já prostě nemusím. Oni se toho nabažili a já s nimi nemám o čem povídat každý den. A abych si s nimi bavil o tom, co jsem včera vařil, co budu vařit zítra.

A: takže vám teď vyhovuje distanc.

O: No, že jsem si vybral správný rádius vzdálenosti, aby když už přijedou, aby nechtěli přespat.

A: A změnilo se něco, s příchodem syna?

O: Vidíme se častěji, ale snažím se vždycky co nejrychleji vzít roha.

A: Takže oni by chtěli častěji.

O: já na to prostě nejsem, nemám to moc rád.

A: dokážete říct, proč to tak máte?

O: Nevím, asi proto, že to bude ta část rodiny, kterou moc nemusí. Ne nemusím, ale nemám s nimi takový vrah. Spíš jako že jsou.

A: A když je část, se kterou se nemusíte, je i část, ke to máte jinak.

O: To byl táta, ale ten už nežije, ale tam je to o ničem. Já se s nimi prostě bavít nebudu, oni mají na věci jiné názory a jejich životní názor je úplně odlišný. JE to tam takové, my se neshodneme na spoustě věcí, takže pro mě nemá cenu se s nimi bavít. Protože pak se člověk akorát rozčílí?

A: Jaké jsou teď vaše vztahy k rodině?

M: Já na rozdíl od manžela, celou tu velkou část rodiny. Tím, že pro mě jsou blízko. Takže s těma já se vidím dost často a jakoby co mám mojí přímou rodinu, tak ty už jsou pro mě dál. Protože tam už musíme jet delší dobu autem. Takže s těmi se vidím jen jednou za čas. Ale jsme aspoň v kontaktu telefonním. Ale jinak právě s manželovou rodinou se vidíme pořád. Několikrát týdně.

A: Změnili vaše vztahy k manželově rodině a k té vaší s příchodem syna.

M: No právě tím, že je malý dost často hlídáný, tak jako jo. My už jsme měly dobré vztahy s manželovou rodinou před tím. Protože jsou blízko. Moje máma je prostě dál. Takže tím se vidíme hodně často. A jakoby ty vztahy jsou dobré. Ještě lepší možná před tím. Protože na začátku byly jen pracovního rázu, ale teď že člověk zapadl do té rodiny, tak je to takové jakoby bližší.

A: Z toho miminka je společné téma.

M: No, tak, když není co říct, tak o miminku se něco najde. A s mojí rodiny... možná s otcem se zlepšili. Protože vlastně náš syn je jeho první pravé vnouče. Pokrevní, dalo by se říct. Takže tam se ty vztahy docela urovnaly. Protože ty tam nebyly úplně ideální. Takže tam se to zlepšilo.

A: Dá se to vysvětlit v souvislosti s dítětem.

M: No právě tím, že je to jeho vnouče a ještě je to kluk. Tak si myslím, že díky tomu. A tím, že vidí, jak prosívá, jak je šikovný, tak se v něm vidí.

A: Mají z něj radost.

M: No, určitě.

A: Je ještě někdo z vašich blízkých lidí, o kom jsme tu nemluvili?

M: U mě asi ne.

O: Nene.

A: Další otázka, pracovní kolektiv a přátelé, jak to teď máte? Někdy to bývá promíchané, záleží, jak to máte vy?

O: To nevím, protože já jsem práci změnil po to, co se nám narodil syn. To já nemůžu porovnat.

A: A s těmi bývalými nejste v kontaktu?

O: Ne, oni mají jinou pracovní dobu a pracují jinde.

A: A jaké to pro vás je teď, když máte dítě?

O: Nic.

M: Teď neděláš na směny, děláš jenom ranní. Takže se vrátí kolem třetí čtvrté a pak už může být s námi nebo prostě.

O: Mám víc času, pro změnu.

A: A to vám vyhovuje?

O: Je to lepší.

A: A povídáte si třeba někdy o dětech s přáteli a kolegy?

O: To já nepotřebuji se jako většinou, co takhle chodím s kulkami na pivo. Tak si to poslechne každý. Na té vesnici je to taková větší rodina. Tam se nedá říct, že by to byly kamarádi. Jeden nosí piva ze zahrady, jeden přinese tohle. To je taková vesnice, která funguje jako vesnice. Že si nehrají na něco, co nejsou. Tam to funguje, ty mezilidské vztahy...tady už je to dávno mrtvé. Tady je problém, že je to polo vesnice. Tady je to město s vesnickýma moresama. Takže co se stane tady, vědí za chvíli na konci města. Tady ty fámy. To je lepší mít čtyři báby na vesnici. Ty to aspoň řeknou tak, jak to je. Ne že si k tomu něco přidají. Aby byly zajímavější.

A: Jak to máte vy s kamarády a kolegy?

M: Já v té práci, tím, že tam jsme, dalo by se říct, dobrý kolektiv, tak jsou maminky, které jakoby tam pracovaly, tak tam se třeba s tím dítětem ani neukáží. A my tam chodíme často. Takže už teď jsem se zase nahlásila, že je zase přijdeme navštívit. Takže myslím si, že ty vztahy jsou pořád dobrý. S některýma jsme hodně v kontaktu. A i se vídáme jako mimo.

A: Takže nepozorujete nějaké změny?

M: Ne.

M: Tak já tím, že jako jsem hodně vytížená nebo byla jsem i vlastně to zůstalo jo, protože právě s příchodem malé se takřka nic moc nezměnilo z mé strany, takže jako tam bych řekla, že je to tak nějak pořád stejné s těmi přáteli.

A: Poslední téma, jaké jsou vaše postoje k abstraktním hodnotám, to má každý jinak – může to být svět, společnost nebo třeba bůh, pokud jste věřící.

O: Pro mě jsou to pořád peníze. Tak jsem to měl před tím a mám to i teď. Dá se říct, že mojí psychiku jakou mám ten den, ovlivňuje stav mé peněženky.

M: Možná je člověk trošku ostražitější.

O: NO to jo.

M: Co se kde děje, možná to člověk vnímá víc. Tím, že myslí na to i co teď je. A na to co bude pro něj.

O: To je pravda, že člověk začal přemýšlet trošku dopředu. Nepřemýšlí, co bude za pět let. Ale co bude třeba za dvacet let. Že to, co se děje teď, bude za dvacet let.

M: No.

A: A co to konkrétně znamená? Tahle ostražitost a přemýšlení o budoucnosti?

O: Začal jsem sledovat politiku hodně. Různě ty strany, jak jména, tak i sliby, jestli to plní nebo to. Nakonec to dopadlo tak, že jsem si do SPD přidal. Protože to je jediný, co tady má v dnešní době smysl. Když se člověk koukne na Švýcarsy, tak tam to funguje osm let. Ta svoboda přímé demokracie. A prosperují docela. Proč kopírovat dokola co nefunguje, když jde kopírovat, co funguje.

A: Jak to máte vy?

M: Ale no, tak právě, člověk tohle víc sleduje, to dění ve světě a tak. Víc se koukám na zprávy.

O: Spíš dohledávat zprávy. Koukat nemá cenu. S médii, co jsou v u nás, když osmdesát procent patří Babišovi, druhá tomu druhému. Tak nám stejně řeknou jen, co chtějí oni.

A: Je třeba nějaké konkrétní téma, které vás ve vztahu k dítěti zajímá, politika je dost široký pojem.

M: Já třeba víc i třeba o očkování. Teď hodně to je téma. Ohledně dětí. Přemýšlím, jestli ano nebo ne. Takže teď třeba protože tady byl ve zdicích smrtelný případ, kdy dvouleté dítě bylo nakažené a pak umřelo na meningokoka. Tak třeba máme tohle.

A: A té politice, v souvislosti s dítětem.

O: Tam je to, že jsem vlastenec a chci, aby vyrůstal v české zemi, ne v kolonii. To multikulturní, jak to nazývají, to je mě nepřípustné, aby v české škole učili moje děti nějaké takové nesmysly, prostě. Dědečci naši umírali – Turky vyháněli a my si je teď zveme dobrovolně a máme jim dávat naše zbytky a jídlo.

A: Myslíte tu krizi s uprchlíky.

O: No, to je věčný problém školství, zemědělství, to vůbec nemá cenu řešit. Tady je mnohem větší problém. Tak to tady můžou vypěstovat cokoliv a stejně to nebude stačit. A oni budou první, kdo to dostane. Protože když si člověk přečte korán, tak jejich mentalita je taková, že pokud já mu dám jako bílý chleba. Z jeho strany je to, že já jsem jeho otrok a on je můj pán. A já mu to dávám, protože musím. A pokud to tak neudělám, tak jsem se prohřešil a on mě může trestat. Takže cokoliv tady dostanou – sociální dávku. Tak pro ně jsou to otroci, kteří jim to dávají, protože musí. Oni to neberou jako pomoc.

A: Takže se teď zajímáte o to, aby ta budoucnost byla pro to dítě, tak jak vy jí chcete.

O: Tak.

A: Pamatujete si na nějaký první zážitek s dítětem, na který třeba budete hodně vzpomínat?

O: Jak jsme trénovali chození do ložnice.

M: Protože dřív jsme měli postel a kousek od toho postýlku. To bylo tak na dva krůčky. A jemu bylo úplně jedno, jestli je tam rozsvíceno nebo jestli je tam tma. On se tam doplazil a pak tam potajnu trénoval chodit mezi postelí a postýlkou. Pak nám to ukázal ve větším měřítku.

A: Jak to máte vy?

O: Já taky tohle. Nevybavuji si nic, zatím.

A: Jak moc se podílíte na péči o dítě, zda třeba pomáháte, abych si dokreslil představu.

O: Ne, to já nedělám. To je tím, že já jsem chtěl jít na mateřskou. A ona jako že ne. Tak já, nepočítej, že já ti budu nějak pomáhat třeba tady přebalovat.

A: Takže je to trochu na truc.

O: Tak.

A: A co vy na to?

M: (smích) Takhle je to v pohodě. Tak jako uvítala bych tu pomoc, ale když není, tak není.

O: Ale tak jako s něčím pomůžu.

A: A nebojíte se, že vznikne nějaký dluh v té výchově?

O: Ne. To vůbec. Tam jako že bych se mu nevěnoval, to ne. Ale prostě ta větší zábava teprve přijde. Zatím on z toho nemá rozum. A nemá cenu ho něco učit. Jsou jiné priority. Chodit pořádně, mluvit. A různé takové blbosti.

A: A třeba učit chodit pomáháte?

O: No jo.

A: Mohlo to znít, že vám to trochu vyčítám, tak jsem to nemyslel, chtěl jsem si jen udělat přesnější představu, jak to máte.

4.5. Pátý rozhovor

Jan a Radka

A: výzkumník

O: otec

M: matka

A: První otázka, bylo vaše těhotenství plánované?

M: Bylo.

O: Bylo.

A: Zkuste si vzpomenout, jaké pro vás bylo, když jste se dozvěděli, že čekáte miminko? Čeho jste se v té době obávali? A na co jste se naopak těšili?

O: Dobře tak, k té první otázce. Ona se dá trošku rozvést. Já jsem se ještě necítil v té době, kdy Radka přišla, že by chtěla dítě jako super připravený a později jsem to zracionalizoval tak, že nikdy chlap se necítí úplně vybidnutý má to dítě, ale už jsem poznal, že to jako je možné. A zároveň jsem respektoval, že už po něm toužila, ty biologické hodiny, takže to bylo v takových dvou vlnách, kdy jsme asi v jednom týdnu dohodli, že tomu necháme volný průběh. A druhá vlna přišla po týdnu, kdy volný průběh skončil a naštěstí to...to je vůbec první myšlenka, kterou k tomu mám, že se to podařilo velmi rychle. Počít. A že to zaprvé je taková satisfakce, že všechno funguje tak, jak má. Za druhé, že jsem splnil náročný úkol. A za třetí, že to nebude fungovat. Já v tom vidím jakoby zprávu o tom, že ten pár si třeba nevyhovuje, geneticky nebo tak. Často se stane, že pozoruješ dvojici, která nemůže počít, a pak se rozejdou a do měsíce jsou těhotný oba s někým, koho si pak našli jinde. Takže jsem v tom viděl potvrzení, že máme být spolu.

M: Dobrý já jsem k tomu hodně podobný postoj, protože máme hodně společných známých, který se snaží o dítě a nejde to. Já jsem vlastně zjistila, že jsem těhotná...měla jsem tušení. Protože jsem na sobě pozorovala takové jako příznaky. A pak se nám to akorát potvrdilo. A spíš to bylo takové, že to všechno secvaklo. Jo teď to funguje.

Rozhodli jsme se, že bude mít dítě a je to všechno v pohodě. A to dítě bude zdravý a bude v pořádku. Tak mi to všechno zapadlo. Do toho života, měli jsme to naplánované a šlo to tam.

A: Všechno si to sedlo.

M: Jo.

A: Vzpomínáte si, když jste se to tedy dozvěděli, tohle bylo z vámi, zda potom v průběhu těhotenství něco, z čeho jste měli obavy, až to dítě bude na světě nebo třeba včetně porodu a prvních dnů?

M: To těhotenství byla největší úleva a by byla v pořádku. Takže největší stresy, když jsem šla na ty vyšetření. Naštěstí vše probíhalo v pohodě. Potom s porodu jsem vůbec neměla strach. Spíš jsem se bála, až se to narodí, až to tady bude, co já s tím budu tady dělat. Naštěstí jsme měli oporu v mé mamce, která po porodu přijela a týden nebo čtrnáct dní jsem jezdila každý den a pomáhala mi s malou, takže pak když jsme to dohodli, tak jsem byla klidnější, že to všechno zvládneme. A ještě jsme do toho předělávali byt, aby malinká přišla do čistého, tak jsme měli ještě stres tímhle, abychom to stihli, aby to všechno vyšlo.

A: Na co jste se nejvíce těšila v té době?

M: Když jsem byla těhotná, tak jsem se těšila, až to na mě bude vidět a že budu chodit s tím pupíkem a až budu nakupovat věci pro miminko. A tak jsem si užívala to těhotenství. Já jsem ani moc neříkala, že se těším, až se narodí. To až když jsem měla velký břicho, tak už jsem říkala, že se těším, až se narodím. To už to bylo náročné. Ale spíš si myslím, že převládal ten pocit, jako, že teď si to užívám a moc neřeším, co bude potom, protože toho se trošičku děším. Co se se s tím, abych tomu nějak neublížila.

A: Bylo něco konkrétního, čeho jste se bála, jeden dva příklady.

M: Třeba že jí nebudu moct kojit, že budeme mít problémy s kojení nebo že si s tím miminkem nebudeme vědět rady. Anebo že Honza bude úplně nefunkční, že na to budu sama. To byly takové mé strachy.

O: To jsi měla úplně jiné obavy, než jsem měl já. První věc. My jsme se...Radka to když tak doplní do kontextu. Přes známost jsme se dostali do Podolí, to jedna z

porodnic, která má v Praze úplně nejlepší pověst. Takž důvod, proč jsme se nebáli toho vlastního porodu. Bylo právě tohle. Na druhou stranu, důvod, proč já jsem byl vyplašený, proběhlo to těhotenství, oni jsou tak strašně citlivý na všechny komplikace, při těch porodech a těhotenství, že Radku začali strašit něčím, co se jmenuje eklampsie. A to bylo téma nebo pojem, který zmiňovali v podstatě na každé kontrole a neustále sledovali nějaké vývoje. To bylo takové plané koukat na ty čísla z těch zpráv. Ještě to bylo potřeba najít, tedy pro mě, na internetu, co ta čísla znamenají, teď něco v té škále byl dole a něco nahoře. A to honě rezonovalo, s tou mou obavou, že se narodí nějak zdeformovaná...s třetí ručičkou nebo s Downovým syndromem. Nebo něco takového. A to je to, čeho jsem se nejvíce bál já. A druhotně, že Lucince ublížím. V průběhu, třeba i, že něco neudělám, že se zdeformuje někde jaksí po porodu, třeba i vlivem toho, co já udělám. Někde se zraní, někde něco špatného sní nebo naopak něco důležitého nesní. Tyhle věci. Je strašná úleva, když to dítě je trochu odolnější. Ten první rok. Že hlavička mu už nebimbá. Měl jsem strach, že selžu.

A: Na co jste se nejvíce těšil?

O: Ono to bude znít jako hrozná hloupost. Já si to vůbec nedovedl přestavit, jak bude vypadat to malinkaté miminko. Já se těším, až jako se mi narodí parták a zahrajeme si nějakou hru, na počítači nebo tak. A jak se to přeloží k tomu úplně malinkatému miminku, až se jí podívám do očí a začnu jí poznávat jako osobnost. A měl jsem takovou nějakou představu, že jí budu nosit na zádech. Tohle to byla moje představa. Že já budu ten velký silný, co bude chodit po tom městě, budu jí mít na zádech a ona bude koukat po okolí. Tohle to byl pro mě takový silný motiv v tom těšení se. Spíš jako, to co já pro ní můžu udělat a současně obavy stejně, co já jí můžu udělat, co jí nebude prospěšné.

A: Další téma, a to je zda si vzpomenete, jaký byl v té době váš vztah mezi sebou. Vy už jste například zmínila ty pochyby o manželovi.

M: V těhotenství bylo úplně úžasné to, že Honza se úplně přepnul a úplně hezky se o mě staral. Pořád se ptal, jestli něco nepotřebuju a pořád mi nosil nějaké dobroty, a když jsem něco chtěla, tak to hned šel zařídit. Normálně s tím mívá problém, když něco potřebujeme zařídit, tak je spíš takový neochotný, ale když jsem byla těhotná, tak to byl úplně jak vyměněný a byl takový ochranný. V podstatě jsem měla pocit úplného bezpečí, když něco budu potřebovat. To se po porodu trochu změnilo a ta jeho

pozornost a péče trochu přešla na malou a jsem tak trochu teďka v pozadí, takže nemůžu říct, že bych na ní žárlila, ale občas mi to přijde...(smích) Ale nějakou dominantní vzpomínku...

O: Chci jednu říct a dostanu se k tomu. Já jsem v podstatě. Došlo k výraznému posunu. Když jsem s Radkou chodil nebo když jsme spolu bydleli. Tak jsem jí posuzoval, vhodná partnerka, nevhodná partnerka. Líbí se mi tahle vlastnost, nelíbí se mi tahle vlastnost. Obtěžuje mě tady tímhle, neobtěžuje mě tady tímhle. A najednou mi řekla, že je to moje miminko. A jsem věděl, že je to moje miminko. A tak to přestalo. Dost logicky. Najednou jsem udělal tečku za tím prvním odstavcem. Budeme spolu? A nejednou to je: budeme spolu – tečka. A došlo to do té hlavní fáze. Teď to prostě nepodělat. Neublížit. A prospět maximálně. Na to konto jsem se ale jak to říct, jakoby. Měl jsem kotel energie, mohutně. Ale zatvrdil jsem se dost význame. Takže jsem se v ten moment brutálně rozhádal s celou rodinou. Protože mi nebyly dost dobré. To co mě na nich štválo celou dobu, tak se najednou netýkalo jen mě, ale i Radky a toho miminka. To byla jedna kauza. Protože tenhle byt jsme rekonstruovali. Tak nějak se tady stavovali naši v určité fázi a byly tady prostě uložené nějaké tašky s odpadem. A už to bylo takové nějak vypjaté a táta měl nějakou poznámku, proč to tady je, proč jsem to nevynesl. Došlo k nějaké výměně několika, ale na to téma ty nic neděláš, a já jsem věděl, že toho dělám sakra dost. Tak jsem ho nakonec vyhodil za dveře a on šel nakonec počkat to auta. Než tady u návštěvu do absolvuje máma. A pak jsme spolu nemluvili asi dva měsíce. Načež si mě ona pozvala někam na skleničku, aby mi domluvila. Abych byl na tátu hodný, někam ho pozval, abychom se spolu dál bavili. No o něco později došlo ke konfliktu s mým bráchou a s tím se nebavíme do teď. Ten Lucku neviděl vůbec. Nikdy jsme se v životě neshodovali osobnostně. Kdyby nás nespojovala společná minulost, tak nás nespojuje vůbec nic. Nemám nic společného?

A: Jak je starý, pro orientaci.

O: O tři roky mladší. Co se stalo, on prostě se podle mě. Moje teorie je, že byl opilý, ale mohlo to být třeba i jinak. Radka měla fotky. Jednu těhotenskou fotku. Radka má svůj vztah k fotografům. Radka se nerada fotím.

M: Nerada se fotím.

O: Protože má nějakou pochybnost, že na těch fotkách nevypadá úplně dobře. A tak dlouho volila a vybírala, jestli na facebooku vůbec nějakou fotku uvolnit. Nakonec se rozhodla, že jo. Dala na facebook jednu těhotenskou fotku, leží na zádech na nějakém kanapi a má tam břicho těhotenské. A druhý den komentář od mého bratra, komentář: lol, facebook, mrdka. Doslova. A což prostě úplně – proč to píše. Já si myslím, že tím možná mohl myslet ten typ fotografie, že je to jako žánrově, kýčovitá. Nebo primárně líbivá věc. Ale pořád visela ve vzduchu pochybnost, že tím myslel Radku. A tak jsme prostě nějak řekli, že se s ním teď nebudeme bavit, že to Radku vyčerpává a ubližuje. On je náročný společník i tak.

M: Asi měsíc před porodem. Takže já jsem měla úplně hormony. To bylo hrozný.

O: Ale paradoxně naši se k tomu postavili úplně blbě. A začali domlouvat nám. Ať jsme rozumní, ať si to necháme líbit. A tak od té doby jsem toho člověka neviděl.

M: Pointa je v tom, že se mě Honza zastal, rozhádal se s rodinou.

O: Takže to je opakující se motiv. A to nemusela být...nejsem konfrontační typ. Nemusí to být jen rodina, tam se střílí snadno, ale obecně jsem kolem ní byl, jak to říct, zostřený. A to šlo úplně mimo mě. To jsem si neřekl, že bych měl. To jsem se jednou probudil a uvědomil jsem si to. A jakoby. To že jsem Radku přestal posuzovat. Kdyby ještě chtěl třeba vědět víc o tom, jak mi to mezi námi vonělo. Tak jsem daleko víc ty interakce s Radkou pociťoval jakoby racionálně. Nějaká jakoby zamilovanost, nebo vášeň šla stranou a nahradila jí myšlenka, jak prostě, jak ochránit, jak se postarat. A jakoby v nějakém smyslu, ale já doufám, že to nevyzní blbě. Dozněla ta zamilovanost, prostě to být jakoby to pouto fyzické. Přestalo být hormonální, přestalo být vášnivé. A začalo to být ukotvenější, jakoby pevnější. Jestli to dává smysl.

A: Ano. To dává smysl.

O: Ten ideál vykreslený romantickými filmy se vznáší ve vzduchu, takže by si Radka určitě přála, abych každou minutu vzdychal nad její fotografií. To aby se dřív před tím těhotenství sem to dělo častěji. Byť ně tak často jak by si přála, než v průběhu a potom.

O: To je změna, která se dá pozorovat. To je posun jedné té fáze. I před tím to mělo výkyvy, co se týče nějaké erotické aktivity, nebo intimity a podobně, ale tady tohle byl takový významný předěl.

A: Ani se zas tak moc nedoptávám, protože hodně témat popisujete sami, aniž bych se musel prát.

O: Měli jsme kocoura a toho jsme dali pryč. K tchýni. On byl super, pořád ho mám rád, ale protože bylo otázkou, jestli třeba malou neškrábne, náhodnou. On totiž ten kocour byl ze všech kocourů nejelegantnější. Měl nějaké velké žlázy a měl kolem sebe vždy oblak kočičích alergenů. I já jsem z něj dokázal dostat rýmu. Takž byl předpoklad, že i dcera by mohla.

A: Teď jsme probrali dobu před porodem a nyní se posuneme k porodu a době po něm. Jaké pro vás byly ty dny kolem porodu a po něm. Ty první dny života dítěte.

O: Radka byla doma s Luckou, když se vrátily z porodnice a nebylo to všechno úplně ideálně podle představ. Protože byla v porodnici dva tři dny a já jsem to tu finalizoval, protože jsme to tu potřebovali dodělat. Matraci do dětské postýlky mi přivezl kamarád asi tři hodiny poté, co jsme sem přijeli s Radkou, takže hned neměla postýlku. Postýlka byla složená, peřinka povlečená, ale matrace tam prostě ještě nebyla. Kamarád, ne rodiče – to dokresluje celý ten, to je jedno. Takže si objednala, co chce kam přestěhovat, a já jsem požádal tchýni, aby tady byla, ta si vzala dovolenou a počítala s tím, že tady bude. A to připisuje jako něco, co jsem inicioval, ale oni o tom mluvili dlouho dopředu a o tom se mluví, jako že je to dobré, tak jsem jí požádal. Prosím tě buď tady, Radka tě bude potřebovat. Ta z toho byla samozřejmě nadšená a naměkko.

M: Ty jsi taky chtěl vzít dovolenou...

O: TO jsem nechtěl. A myslím si, že...já jsem jako cítil, že už nemám moc co nabídnout. Mohl jsem nakoupit. Zajistit věci, co by potřebovali, nebo o nějaké fyzické ochraně nemá cenu mluvit. V dnešní době nehrozí, že by sem vtrhnul nějaký grizzly a začal je tady požírat. Těch momentech, kdy jsem jako neměl co dělat pro ně, pro mě bylo daleko snazší tady nebýt a být v té práci. Počítačovou hru bych si zapnul, ale pak bych pořád zkoumal, jestli je neruším, jestli je to nejlepší, co můžu dělat. Ta práce ze mě tohle jakoby sňala. Jakoby ta gravitační síla mě tlačila pryč. Tady byly dvě ženský a dítě a ty zajišťovaly vše, co je potřeba. A já se sem přišel najíst napít a vyspat i tak jsem se možná cítil jako někdo, kdo překáží a čerpá tu energii od toho miminka pryč. To mi nikdo neřekl, to byla moje interpretace, tak jsem se radši klidil. Jako dovolená by se sjednávala předem, ale nějak jsem cítil, že bych neměl moc co nabídnout. Zvlášť

když tu byla ta tchýně, ona je také komplikovaná soužití...možná že já jsem komplikovaný na soužití, ale i tak bylo...

A: Jaké bylo pro vás Radko tyhle první dny, tahle doba, o které mluvil Honza?

Já jsem chtěla říct kolem toho porodu, akorát já si vybavuji, ani tak moc ne jako pocity a emoce, ale oni mi v podstatě dali, nebyl to takový klasický porod, měla jsem naplánovaný nástup, protože mi chtěli porod vyvolávat. Tím vlastně se v podstatě udělal scénář a my jsme v podsadě jenom fungovali. Nějaké takové to těšení, to se změnilo na nějaký jakoby kroky, scénář a prostě jsme to jen tak jako plnili. Přijeli jsme do porodnice. Pak se to nakonec zkomplikovalo, nakonec přišla na svět císařem a prostě akorát mám pocit, že jsme se drželi nějakého plánu. Takže ono o té porodnici není moc prostor, tam je to hodně omezené, kam se smí chodit, kam se nesmí chodit. Takže Honza za mnou chodil v návštěvních hodinách, tam si mohl tři hodiny držet malou a jel domů. Takže nebyl ani jako prostor na nějaké a hlavně zůstalo takové ujištění, najednou člověk dítě drží v ruce a neví co s ním. Ale to šestinedělí pro mě bylo takové, no já asi kdybych tady neměla tu mámu, tak bych z toho byla mnohem nervóznější a byla taková ta zkušená a říkala mi co a jak, co mám dělat. Teď si jdi spát, já to tady pohlídám. Takový pro mě důležité. Já si myslím, že kdybychom byli sami s Honzou, i když by nám bylo krásně doma, tak by to bylo komplikovanější. A pak se to ukázalo, když přijel Honza domů a začal nás tady v podstatě jako i kritizovat kolikrát a my jsme museli sedět a vysvětlovat mu. Že s miminkem se to dělá takhle. Jo, třeba s dudlíkem. Moje máma dala Lucince dudlík, protože začala škytat, aby se odškytala. No a hnedka za to dostala od Honzy vyndáno, že to takhle malému miminku dudlík nepatří. A byly takové jako konflikty v támhleto. Protože Honza měl takovou svou vizi, jak by to mělo být, nebo to nebylo úplně ideální pro to miminko. Takže si myslím, že kdyby tu ta máma nebyla, že by to tu bylo takové mnohem těžší. A ještě já jsem měla po tom císaři, takže mě se všechno hrozně blbě dělalo, vstávalo. Takže fakt mi hodně pomohla. Poměrně to šesti nedělí se odehrávalo tak, že prvních čtrnáct dní pro mě bylo takové spíš jako komfort, všechno v pohodě. Nemůžu říct, že bych se na konci už netěšila, až odjede a budeme tady sami, protože už to bylo náročné, mít tady čtvrtého člena v domácnosti, ale já jsem díky tomu byla fakt v klidu a v pohodě.

A: Na co nejraději vzpomínáte, co vám dělalo v péči o Lucku největší radost a čeho jste se nejvíc bály nebo co se vám nedařilo?

O: Největší radost určitě dělá jakýkoliv nový pokrok, cokoliv, co se to miminko naučí. Já jsem deformovaný svou profesí, nebo čím, ale já jsem v tom pokaždé viděl ověření, že je v pořádku. Lucka není porouchaná, že se vyvíjí na čas nebo třeba je i trošku napřed. Stojí dobře, umí věci, chápe věci, komunikuje. V podstatě pořad, to je strašně důležité. To byl zdroj největší úlevy. A Já tady pozoruji jeden zvláštní moment, nevím, čím to je, možná profesní nebo osobním temperamentem. Kolikrát jsem si říkal, a teď zrovna, že jakoby nemám čas mít jí rád. JE to složitá formulace, ale myslím tí, že bylo málo příležitostí a málo činností, že bych se ipři nich dokázal uvědomit a promyslet nový vztah a to nové pouto a pocítil tu hrdost nad tím jejím vývojem. Reflektovat ty pozitivní myšlenky. To slovo reflektovat bych zdůraznil. Bylo málo příležitostí. My jsme si šli spolu lehnout a ona mi usnula na hrudi. Ona se tam cítí dobře, já se cítím dobře, cítím, jak voní to miminko. A mám teďka čas to jako prožít, ale jindy ty situace moc vytvořené nebyly. Co je aktivně je vytváří. Přijde kočka, lehne si a přede a tím dává jednoznačně najevo tu náklonost. A ty jí můžeš konzumovat a prožívat. U toho miminka to tak není, ono je sobecké a je samo si pro sebe. A je málo těch situací a já jsem je možná chtěl a nebylo jich tolik. A čeho jsem se bál vždy, toho samého, ž si ublíží, že jí poškodím, že jí omezím v tom vývoji. To trvá i na dále.

M: Já naprosto souhlasím s tím, co říkáš. Radost je když udělá nějaký pokrok. Já měla hrozně ráda ty chvílky, kdy jsem jí ještě kojila, tak ona potom toho usínala, když byla miminko. Tak to bylo takové. Já jsem jí kolikrát ani nenesla do postýlky, nechala jsem si jí a tak jsme se tulili. A ještě bych k tomu dodala, když se třeba zraní nebo bouchne, tak je vždy úplně hrůza, nebo když třeba v noci nám spadla s postele. Tak to je vždy nejhorší těch pár vteřin, než se rozberečí. Pak jí sledujeme, jestli třeba neomdlévá. Nemá otřes mozku. To mám největší strach. Nebo když je nemocná, má teplotu.

O: Hlavně ta první teplota.

A: Vzpomenete si na nejkrásnější zážitek, třeba ten první, kromě třeba toho okamžiku, kdy se narodila, myslím, nějaký když už tu byla s vámi.

M: Já jsem paradoxně neměla tu chvíli. Mě jí přinesli ukázat až potom. Já jsem čekala, že to bude nějaký bum, tak to se nestalo. Protože to v podstatě bylo jak cizí miminko. Tak říkám no tak, jako, dobře. A ještě jsem byla udivená, že je blond'atá, já jsem čekala tmavovlasé miminko. A sestřička mi říkala, že bude asi do zrzava. Tak jsem říkala, to bude asi naše. Ale pamatuji si v porodnici, to pro mě bylo silné. Hrozně jsme se snažili,

abych se spojila a aby měla to mateřské mléko. A nešlo hnedka. Ale potom v podstatě je to hrozně frustrující, když to miminko má hlad a snaží se. Ono to jako nejde. A já jako matko ho nemůžu nakrmit. Odnáší ho sestřička s pláčem. A to je hrozně těžké a smutné. Takže v podstatě, když se mi stalo, že poprvé po kojení nebrečela a usnula, tak jsem to obrečela já, protože to bylo tak silné a tak super, že mě to úplně sebralo.

O: Já to zkusím zjednodušit, já si vůbec neuvědomuji nějaký moment vtisku. Zpětně, teď je Lucka vtisknutá, takže to funguje, ale nebyl to žádný jeden okamžik.

A: A je to třeba nějaký typ okamžiku, něco, co se opakuje? Že byste si říkal, v takovém druhu situace to poznám... třeba jak jste spolu usnuli?

O: Obecně ano, chvíle péče o to miminko.

M: A když přijde domů a ona běží a volá táta, táta.

O: Zrovna to jsem se vytahoval, to muselo být včera u oběda v práci, že Lucinka už chodí, a když nechodila, tak se po čtyřech a ona dupe těma ručičkama, to vítání je úplně super. Jo. Jeden moment mám, když se o tom tak bavíme. Nosívám Lucku na ruce, na předloktí – sedí. Co je silný moment, když mi jí chce nějaký příbuzný vzít...

M: Nebo máma...

O: Typicky tchýně, kdokoliv, jí chce k sobě a ona jakoby křičí vztekle a drží se mě a chce zůstat u mě. Tady je to správně, tady se cítím dobře. Teď to polevilo, byl jsem hodně v práci, ale pořád se to objevuje. Tak to je mohutný moment. Ona aktivně bojuje, že chce být u mě. Nechce do kočárku, chce být na ruce, nechce odložit. Pláče, když jí odložím. Občas je to na obtíž, protože potřebuji dělat něco jiného, ale tohle je super moment. Takže chvíle péče, když se podařilo jí utišit a nějak se u ní postarat. Později když aktivně vyjadřovala, že chce být u mě. Ale žádný jeden super moment, super silný okamžik. Tehdy jsem věděl, jo tohle je moje holka, to ani náhodou. To se podle mě ani nestalo.

A: Posuneme se k další tematické části. To se týká toho, jak se s příchodem Lucky změnila vaše vztahy k rodině, přátelům, kolegům a poté bude ještě jedna otázka. A také jak se vyvíjel váš vztah. Můžeme začít tím, jaký je váš vztah mezi sebou, hodně věcí už jste zmínili, ale přesto, co prvního se vám vybaví, když se takhle zeptám.

O: Já vím, co bych chtěl slyšet o Radky! (smích)

A: To je snad nejzajímavější odpověď, kterou jsem na tuhle otázku dostal.

O: Je to jenom určité množství energie. Co člověk nebo já, dokážu domu přinést. A tenhle ten fond je teď dělený. A není dělený ani na půl. V souladu s tím, co Radka říkala okolo toho porodu. Já víc energie věnuju, co přinesu domů, náklonosti a pozornosti, věnuji Luce. Přijdu třeba domů a mám hodinu, kdy se chci věnovat rodině, než zapluji k počítači, abych měl nějaký čas pro sebe, než půjdu spát. A Lucinka pláče, když se jí nevěnuji. Takže jsem s ní. Hraji si s ní. S Radkou si vyměníme pár provozních věcí a pak vím, že jí nechávám v podstatě v nezáviděníhodné, osamělé situaci. Pak si některé věci řeší hádkou, určitě přibyly konflikty, co je dcera na světě. Protože se jakoby vytvořila souběžně s Lucinkou obrovská sada dalších očekávání, co by to mělo být a jak by to mělo být.

A: Myslíte očekávání od sebe?

O: Co by Radka měla děla, jak by to doma mělo, vypadá, co by se mělo zařídit, co by mělo být zařízené... a podobně. A ně vždy je... někdy jsou moje očekávání v konfliktu s tím, co bych očekával nebo co se očekává ode mě, že přijdu vždy vyžehlený, vyspalí. Prostě třela Lucinka má těžkou noc. Je to složitější dát to dohromady a ta situace se nedá ventilovat na to miminko, takže to schytává Radka. Takže více špatného vyleju na Radku a méně dobrého zbude na Radku a myslím si, že jako jsem na ní horší.

A: Jak to vnímáte vy?

M: No jak říkáme, my v podstatě pravidelně jednou týdně máme rozhovor na tohle téma, protože každý máme očekávání od toho druhého, nějaké které nesplňujeme. Takže je to komplikované to nějak poskládat. Honza by rád přišel z práce, měl tady uklizeno, navařeno, měl tady spokojené dítě. Ale ono to vždy nejde. Už jen tím, že teď povyrosla, vyžaduje hodně pozornosti.

O: Což se teď potvrzuje, jak tady mluvíme, tak si říká o pozornost.

M: Normálně tady nesedí tři lidé a nepovídají si. No takže nesplňujeme navzájem ty své očekávání.

O: Můžu se vrátit, abych to zařadil do kontextu. Ono to není tak, že když přijdu tak by mi vadilo, že tady Radka není na podpatcích, nemá uklizeno, upečenou pečínku k večeři. Je to spíš tak, že Radka si našla práci. Ta práce se dělá z domova, ale, a píše přes internet nějaké anotace článků. Každopádně já v tom prostě vidím, jak jakoby utilitárně pragmaticky omezení mě, prostě, několik dní v týdnu vstává Radka ve čtyři dny ráno a pak je prostě utahaná. Tak jako na teoretické rovině, když bude Radka si hledět své práce, nebude mít tolik času na to miminko. A strašně těžký moment pro je, já vstanu ve čtyři ráno, pak udělám snídani pro malou, ta se probudí v sedm. Pak spolu koukáme na pohádku a usneme. A dítě je pak efektivně bez dozoru prostě. A Radka říká, ono usne se mnou. A to je těžké zkousnout. Moje očekávání je ne. Sto procent času se bude koncertovat jen okolo toho miminka. A tohle jsou ty momenty. Nejde o tu pečínku a podpatky. Ale o tom, kde ta energie je. A Radka říká, ne, díky té práci já si odpočinu, odreaguji se. Já jí říkám, ne raději si zahraj nějakou počítačovou hru, peníze nepotřebujeme, objedme se bez nich. Nemusela bys. A to zase ona bere jako útok na svůj prostor, protože, co bych já měl říkat, že má dělat. Tohle to je konflikt...s kamarádem, který je v podobné situaci. Kdybyste chtěl další kontakt, tak to můžeme zařídit.

A: To není třeba, ale jste hodní, že na to myslíte.

O: S ním jsme seděli u piva, že to je takový feministický trend, že žena nesmí zahrabat svůj život, tím, že bude doma s dítětem. V podstatě přesně vyvolává to, co nás nejvíce frustruje. Kdyby dokázaly být doma a být s tím dítětem. Dělají něco úžasného, co vlastně chlap nedokáže v takové míře. Kdyby se s tím dokázaly spokojit. A teorie je, že by to tak v přírodě být mělo. A ž to je kulturní tlak, který tohle znemožňuje. A vede ke spoustě komplikací a ten chlap se cítí...u toho mého kamaráda je to ten případ. Odkud vítr vane. On říká, já se můžu podělat, abych všechno zařídil a sehnal a přijdu domů a ona nespokojená, že si nemá s kým popovídat. Kdyby nacházela dostatečnou satisfakci, že se může starat o to miminko, že se stará o ten jeho vývoj, něco co, ten chlap se necítí dokázat. I tohle může problém kulturního tlaku. A když ony chtějí něco víc, tak je potřeba dělat kompromisy a pak to stojí za prd.

A: Jaký je teď váš vztah ke kolegům v práci, případně s širším okruhem přátel. Někdo je to to samé.

O: Jasně. Já v práci v podstatě nemám stejnou věkovou generaci. Kolegyně jsou starší a klienti jsou mladší a děti. No rodině tohle byl katalyzátor událostí. Co se týče kamarádů, toho času je méně. Protože jakoby jsem strefil tu možnost čerpat tolik náklonosti nebo svazků pocitu socializačních vlivů rodiny, tak si přátel víc vážím a jsou mi vzácnější. Jakoby víc, je to promyšlenější. Ale v podstatě si i víc přeji se s nimi vidět. Když byl každý den volnější, tak mi bylo jedno, jestli se s někým sejdu teď, nebo za týden.

A: Souvisí to s časem?

O: JO, ale mám kamaráda, který prostě říká, že před dětma ostýchá, že je nemá rád. A on se mnou jde do hospody na pivo. A já protože potřebujeme pohlídat Lucku, tak jí vezmu sebou. A on se kolem ní skvělý. Ty přátelské svazky se posílí. A možná v těch kamarádech vidím spojence v potenciálním boji za Lucky zájmy. Mnohem více, než mojí rodinu. Neumím to přesně vysvětlit, že skutečně ty přátelské svazky nabírají na důležitosti a rodinné jakoby slábnou. Co se týče kolegů v práci, tak, protože je to specifický kolektiv. Pobírám mnohem větší úctu a respekt. Já tam přišel jako svobodný, neměl jsem dokončenou školu. Pro mnoho kolegů jsem jako jeden ze studentů, co tam jako opravuje počítače. To že mě tam někdo přijal a dal mi pracovní smlouvu, to nebylo ono. Pak jsem se oženil. A to byl první moment. Pak se narodila Lucka, ve sborovně visela její fotka. A najednou zjistím, že kolegové, kteří byli velmi distancovaný, přestaly být distancovaný. V každé té vlně přišel zástup kolegů, které mi nabídli tykání. Takže posun určitě k lepšímu. V tom společenském postavení. Oni neví, jestli doma to dítě netrápím. Ale ta samotná skutečnost, že mám dítě sama o sobě, určitě byla přínosná, vzhledem k tomu, jak se mnou jednají. Jak mě berou.

A: Poslední otázka. Jak se změnil váš postoj k obecným principům, společnosti?

O: Podobně jako u té rodiny. Přiostrila. Stal jsem se razantnějším. Mám pocit, že jsem takový i ke světu. Konkrétním trendem je migrační krize a všechny souvislosti kolem. Já jsem to dříve pobíral více filosoficky. Najít si odpověď. Takže jsem si říkal, byť jsou všichni stejní, mají své potřeby, své důvody. Pojd'me se o ně postarat. Asi najednou se to posunulo. Já jsem spíš, to používám jen jako ilustraci, vím, že tyhle názory nejsou populární, ale teď jsem proti přijímání uprchlíků, vlastně bych je poslal pryč. Já jsem jednou říkal, ale snad se to dá pochopit jako nadsázka. Já bych asi teď byl schopný, s tím, že je to pro Lucku, za nějaké postavení nebo bezpečí, schopen

posílat lidi do...A takže svět vidím jako daleko víc místo, se kterým je člověk být připravený se prát. Poprvé mě napadlo, jestli by nemělo smysl mít zbrojní pas. Což nesouvisí s tou krizí, ale s tím být připravený o někoho se postarat. A pak jsou věci, kdy mě prostě, který jsem dřív přešel. A který mě doženou až téměř k slzám. Nedávno v práci citovali nějakou situaci, kdy nějaká žena odešla pařit na celou noc a umřely jí dvě děti v autě. A vůbec násilí na dětech. Já sti tam představuji Lucku a říkám si proboha proč, je to bezbranné miminko a říkám, proč tomu někdo ubližuje, což mě zasahuje emocionálně mnohem víc. Což asi není změna k lepšímu, protože jsem labilnější a agresivnější. (smích)

A: Vráťím se ještě k vám...

M: U matky se náš vztah příliš nezměnil, tam naštěstí to funguje. Naši jsou nápomocní. Co se týče hlídání, co se týče financí. Možná je to ještě o něco lepší. Více se vidíme, díky Lucince. Co se týče nás dvou, tak je to tak, jak říkal Honza. On má zvláštní názor na tu mateřskou dovolenou, že v podstatě říká, že je to moje práce, že jsem za to placená. Takže bych tím měla být naplněná. Je to zavazující. Já bych si sama měla najít smysl, je to přeci to, co jsem si vybrala, jsem za to placená, tak to mám dělat. Ale v podstatě už nebere ohled na to, že je potřeba to dělat dvacet čtyři hodin denně a celý týden. Pracuji vlastně pořád. A já s tím mám být spokojená. Takový on na to má názor, já se s tím neztotožňuji. Kdo to nezažil, asi neví, co to je být pořád s dítětem. Občas to začne trochu lézt na mozek. Proto jsem ráda, že jsem si našla tu práci. Dělán tam dospělé věci a zapojím mozek jiným směrem, než jen k Lucince. A řekla bych, že ona tím netrpí. A když si tady usnu, tak pořád podprahově vnímám, nespím nikdy tak tvrdě, abych nevěděla, co se děje. Cokoliv by mě vzbudilo. Tím jsem si jistá. Stejně jako se to děje v noci. Abych nevěděla co se s ní děje. Až pak spadne z postele, ale to dělá potichu (smích).

S Honzou máme více konfliktů. Samozřejmě, že bych se o něj ráda starala, tak jak jsme se o něj starali, než jsme měli Lucinku, teď mě t spíš obtěžuje, je to pro mě člověk navíc, pro tu péči.

A: Jak se změnili vztahy přáteli, případně kolegy?

M: Myslím, že teď je to lepší, protože jsem nikdy moc nevyhledávala jakoby společnost jako přátel nějak, moc pravidelně, protože jsem byla v práci hodně v

kontakty s lidmi. Společensky a sociálně naplněná. Takže teďka spíše vyhledávám ty přátele, hlavně ty co mají taky malé děti, aby je to o tom, že sedíme v kavárně, kde jsou dětské koutky. To je takové zpestření toho mého života. Takže ty vztahy se zintenzívněly.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora: Bc. Ondřej Mýtina

Studijní program: Psychologie

Název práce: Vztahovost rodičů během prvního roku života dítěte

Vedoucí práce: Mgr. Jana Hrunková

Rok dokončení práce: 2018

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 8428

Ostatní text: 102866

Celkový počet znaků: 111294

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF:

BP_Mytina_Vztahovost_rodicu_behem_prvniho_roku_zivota_ditete.pdf

Text práce ve formátu DOC nebo DOCX:

BP_Mytina_Vztahovost_rodicu_behem_prvniho_roku_zivota_ditete.docx

Další soubory: žádné

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: Bc. Ondřej Mýtina
 Obor studia: Psychologie
 Název práce: Vztahovost rodičů během prvního roku života dítěte
 Vedoucí práce: Mgr. Jana Hrunková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 65
 Počet stránek příloh: 74
 Počet titulů v seznamu literatury: 24

02**	1	2	3	4
------	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

		2		
--	--	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	1			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	1			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	1			
--	---	--	--	--

Autor práce se odchýlil od původního zadání práce, což nepovažuji za nedostatek práce jako takové, neboť jeho téma s původním tématem souvisí, jen rozpracovává problematiku z jiného úhlu pohledu. Autor postupoval spíše samostatně, konzultace s vedoucím využíval k ověření správnosti postupů a konzultaci daseinsanalytického přístupu.

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

Návaznost kapitol a subkapitol

	1			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Jaké možnosti dalšího rozpracování nabízí výsledky zkoumání BP?
Vliv vybraného vzorku respondentů na výsledky práce. Jak by ovlivnilo práci využití vzorku respondentů s různými socioekonomickými podmínkami? Jaké další vlivy mohou na vztahovost mladé rodiny působit?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Obsahem, formou i úpravou splňuje text nároky bakalářské práce, autor v ní prokázal dobrý vhled do daseinsanalytického přístupu k člověku. Dokázal příležitostně využít odbornou literaturu a text podpořil citacemi dobře volených autorů. Příležitostně uplatnil autor též využití odborné terminologie. Výzkumná sonda je dobrou základnou pro další, hlubší rozpracování tématu vztahovosti mezi rodiči a dítětem. Z hlediska stylistického vyjádření spatřuji nedostatek v příležitostném využití dlouhých, ne vždy jasně srozumitelných souvětí, z nichž je obtížné rozpoznat podstatu sdělení. Originalita práce je podpořena využitím fenomenologicko hermeneutické metody, která je specifická zejména svou nereduktivní a nezobecňující povahou, její vypovídající hodnota je však vysoká, specifika metody autor uplatnil správně.

Doporučení k obhajobě: doporučuji k obhajobě

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 8.9.2018, Mgr. Jana Hrunková

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta: Ondřej Mýtina
 Obor studia: Psychologie
 Název práce: Vztahovost rodičů během prvního roku života dítěte
 Oponent práce: Mgr. Johana Růžičková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 63
 Počet stránek příloh: 73
 Počet titulů v seznamu literatury: 24

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	1			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	1			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	1			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		2		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	1			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		2		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

0				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

0				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	1			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		2		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol
Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost

	1			
--	---	--	--	--

výsledků v praxi

	1			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	1			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Vysvětlíte prosím krok po kroku, jak jste postupoval při analýze získaných dat.

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Předložená bakalářská práce se zabývá vztahovostí rodičů během prvního roku života dítěte. Jak již název napovídá, vychází tento text z fenomenologického, daseinsanalytického způsobu uvažování o člověku. Tomu odpovídá obsah části teoretické i uchopení problému v části výzkumné.

V teoretické části autor zavádí základní pojmy související se vztahovostí jako takovou, úžeji vztahovostí v rodině (pobyt, existenciály, spolubytí, autentické a neautentické bytí). Text je fundovaný, ba místy pro nezasvěceného čtenáře odtažitý, málo vysvětlující. Zřejmě ve snaze držet se přísně daseinsanalytických a fenomenologických textů je poměrně stručný. Bylo by zajímavé rozvést úvahy např. o specifikách rozdílnosti vztahovosti otce a matky, či vlivu neautentického bytí na možnosti rodičovství, chápu však, že v rámci bakalářské práce je tato ambice přílišná.

Text je psán velmi kultivovaným jazykem, oceňuji gramatickou i stylistickou bezchybnost. Jediná formální výtka se týká psaní citací, považuji za vhodné psát je kurzívou.

Vztahovost rodičů v prvním roce dítěte se autor rozhodl zachytit a popsat prostřednictvím rozhovorů, které vedl s pěti manželskými páry. Samotné rozhovory jsou velmi důkladné, citlivě vedené. Kromě několika drobných pochybení (dvě otázky v jedné, předjímání jednoho směru odpovědi) je považuji za zdařilé. Chybí reflexe vlastního předporozumění tématu. Není mi také zcela jasné, jaké metodologie autor použil při analýze rozhovorů. On toto v textu vůbec nezmiňuje. Právě jasné vysvětlení, jak při analýze postupoval, považuji za předpoklad hodnocení výborně.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně/velmi dobře dle obhajoby

Datum, podpis:

